

30 november 2007

ADVOCATENBLAD 17

Over sociale rechtshulp en meer

Staatssecretaris Albayrak op werkbezoek in Rotterdam

Tegenstrijdig
belang in
nv's en bv's

Ruimer
baan voor
alcoholproef

Provisionele
vordering
tegenover
kort geding

Niehoff Werning & Kooij
verzekeringsadviseurs voor advocatuur en notariaat

Erna of tijdens...

Vraag de gemiddelde advocaat wat hij of zij na pensionering gaat doen en het woord 'reizen' valt opvallend vaak. Vraag diezelfde man of vrouw waarom daarmee gewacht wordt tot dat moment en het blijft opvallend vaak angstvallig stil. Dat is jammer. En onnodig. Er zijn voldoende financiële mogelijkheden om de koffers ver voor de pensioengerechtigde leeftijd te pakken. Je moet alleen weten hoe je dat aanpakt. Bijvoorbeeld hoe je een goed pensioen opbouwt zonder daarvoor nu een torenhoge premie te betalen. Daarin zijn wij gespecialiseerd. Specifiek voor de advocatuur. Dus als u voor uw 65-ste al wilt varen, bel ons dan even.

736

Provisionele vordering tegenover kort geding

Een voorlopige voorziening verkregen met een provisionele vordering kan handig zijn bij onder meer opheffing van conservatoir beslag. Wanneer is de provisionele vordering een goed alternatief voor het kort geding?

744

Ruimer baan voor ademproef

Waarom moet de ademproef voldoen wil het onderzoek naar het alcoholgehalte rechtmatig zijn? Wat als de bedienaar van het apparaat niet op de juiste wijze is aangesteld? Een actueel arrest.

752

Laat zien dat je goed bent en ambitie hebt

Om te bevorderen dat vrouwelijke advocaten de top bereiken, en het daar volhouden, is het Female Development Program in het leven geroepen. De eerste ervaringen.

Witwastoezicht

Het BFT staat voor een dichte deur, blijven we het dan toch zelf doen? **716**

Afschaffing procuraat

Toch een halfjaar uitgesteld, want de hoven waren niet klaar. **719**

Beursgang

Britse kantoren mogen het wel, maar beginnen er toch niet aan. **720**

Tegenstrijdig belang

Niet de *mogelijkheid* maar de omstandigheden van het geval scheppen dit juridisch relevante feit. **726**

Prof in rechtshulp

De eerste hoogleraar sociale rechtshulp: 'Sociaal advocaten worden tegemoet getreden als potentiële fraudeurs.' **733**

Verder...

Werkbezoek staatssecretaris Albayrak 717 » Agenda 720 » Advocaten in Pakistan 721 » Europese vrouwelijke toppers bijeen 722 » Geheimhoudingsplicht boven alles 742 » Brieven 743 » Toekomst tuchtrecht 749 » Van de deken 725 » Disciplinaire beslissingen 762 » Permanente opleiding 757 » Personalialia 758

In de volgende nummers

Kronieken insolventierecht en mededingingsrecht » Provisionele vordering » *Legal war on terror* » Spookpartijen in het civiele recht » Afscheid van de advocatuur

Omslag: Staatssecretaris Albayrak op 21 november op bezoek bij een Rotterdams kantoor (vlnr. Lotje van den Puttelaar, Nebahat Albayrak, Peter Wagemakers) Foto: Gerhard van Roon

Het BFT staat voor een dichte deur

Notarissen hoeven hun dossiers niet ter inzage te geven aan het Bureau Financieel Toezicht (Gerechtshof Amsterdam 25 oktober). De uitspraak heeft geen gevolgen voor het bodemgeschil over de verordening Wid-MOT tussen de Belangenvereniging van Ondernemende Advocaten (BOA) en de Orde.

.....
Jan Pieter Nepveu
journalist
.....

De Amsterdamse uitspraak wordt beschouwd als een extra slot op een dichte deur. De BOA zou het BFT nu liefst helemaal in de kou laten staan; de Algemene Raad voelt zich als toezichthouder verantwoordelijk voor de goede controle op de naleving van de Wid en Wet MOT.

Als houders van een geheimhoudingsplicht hoeven notarissen geen medewerking te verlenen aan het BFT, zo bepaalde het Amsterdamse gerechtshof. 'Ik had geen seconde anders verwacht,' zegt BOA-voorzitter Frans van Velsen. Hij baseert zich op art. 5:20 lid 2 Awb, waarin wordt bepaald dat mensen met een geheimhoudingsplicht toezichthouders de medewerking kunnen weigeren. 'Dat het BFT geen wettelijke mogelijkheden heeft om geheimhouders te controleren, is onzin: het is een probleem dat het BFT zelf veroorzaakt door het preventief te willen doen en dat gaat niet. Alleen repressief. Alleen als er concrete verdenking is en

daar zijn procedures voor: dan gaat de deken mee. Daar hebben wij geen enkele moeite mee. Rotte appels moeten uit de mand maar de hele mand preventief uitpluizen, dat gaat niet bij beroepsgeheimhouders. Dat is ook precies de strekking van het arrest,' aldus van Velsen.

De BOA vindt het geen taak van de Orde om met een verordening de problemen van het BFT op te lossen. Het toezicht is krachtens de wet uitsluitend opgedragen aan het BFT. Eventueel moet het BFT maar zorgen voor een wetswijziging. 'Maar ik ben er compleet van overtuigd dat er geen enkele politieke meerderheid is om het beroepsgeheim te beperken voor dit soort onzinnige controles.'

Wie doet het dan?

Jos Smeets is afgevaardigde in het College van Afgevaardigden en heeft zich altijd een enthousiast ondersteuner betoond van de door de BOA gewraakte verordening Wid/Wet MOT. De uitspraak van het gerechtshof was ook voor hem geen verrassing maar hij noemt het 'volstrekt irrelevant' wat het BFT wel of niet mag. 'De controle op

naleving is, welke bevoegdheid het BFT ook heeft, altijd onze eigen verantwoordelijkheid.'

Ook Peter van Alkemade is afgevaardigde. Maar hij heeft zich steeds opgesteld als tegenstander van de verordening. Vooral moeite heeft hij met het als een verlengstuk van het opsporingsapparaat aangeven van eigen klanten. 'Ik had graag gezien dat de Orde net als de notarissen heel principieel zou zeggen: wij zijn geheimhouders en u komt er op geen enkele manier in.'

Volgens Herbert Cotterell (Algemene Raad) heeft de Orde overigens principieel wel een dergelijk standpunt ingenomen. 'Er loopt een tuchtzaak bij de Raad van Discipline, waarin een advocatenkantoor en de Orde samen optrekken. Namens de Algemene Raad heb ik een standpunt ingenomen dat aardig overeenkomt met dat van het gerechtshof bij de notarissen nu. Het gerechtshof heeft op overtuigende gronden uiteengezet dat preventieve inbreuk op de geheimhoudingsplicht niet kan. Dus ik voel mij gesterkt in de mening dat het BFT geen routinematige inzage heeft in advocatendossiers.'

Mocht dat ook de uitkomst worden bij het Hof van Discipline, dan zou dat voor de Orde een reden te meer zijn om de verordening te handhaven. 'Als wij de naleving van de Wid/Wet MOT niet zelf zouden controleren, en het BFT mag het niet, wie doet het dan?' vraagt Cotterell zich af. Ongetwijfeld zullen er mensen zijn die blij roepen: niemand! 'Maar zij hebben gelukkig niet de toezichttaak die de Orde wel heeft,' zegt Cotterell.

Het is
gezegd

.....
Stijn deed heel afwerend tegenover ons. In de trant van: wat denken jullie wel? Ik heb alles al gezegd. Waarom zouden jullie het beter doen? De familie Derksen beet zich vast in de zaak-Lucia de B. en meldde zich ook bij advocaat Stijn Franken, *de Volkskrant*, 3 november

Kantoren hebben fantastische campagnes waarin vooral de leukanten van het vak worden benadrukt, maar uiteindelijk werk je je een slag in de rondte tijdens je stage. Coach Rūna Honig, *Intermediair*, 7 november

De advocaat, Maanicus heet hij, vult in zijn eentje de wachtkamer. (...) In de ene hand zijn palmtop, in de andere zijn mobieltje om te checken waar zijn cliënt blijft. Journalist Rinskje Koelewijn volgt rechtszaken voor *NRC Handelsblad*, 10 november

Mevrouw De Vries is de goede, meneer Plooijs is de kwade. Ze zijn goed gecast. Verdachte Holleeder tijdens de terechtzitting over het Openbaar Ministerie, *De Volkskrant*, 3 november

Werkbezoek aan Rotterdams kantoor

Staatssecretaris op de werkvloer

foto: Gerhard van Roon

Staatssecretaris Albayrak in gesprek in Rotterdam

.....
Anna Italianer
 journalist

Sociale rechtshulp, het verschoningsrecht, de internationale praktijk en integriteit: een greep uit de vele onderwerpen die aan de orde kwamen tijdens het werkbezoek van de Staatssecretaris van Justitie op 21 november aan het Rotterdamse kantoor Wybenga, Wildeboer en Van den Puttelaar.

Staatssecretaris Albayrak deinst even terug wanneer zij het groot aantal mensen ziet dat klaarstaat haar bij binnenkomst te begroeten. Toch bevindt zij zich beslist niet in het hol van de leeuw, ondanks het feit dat zij het gezicht is van de aangekondigde bezuinigingen op de gefinancierde rechtshulp. Felle discussies blijven uit, dit bezoek is voor-

al informatief. De bijeenkomst vangt aan met een profielschets van het middelgrote kantoor Wybenga, Wildeboer en Van den Puttelaar. Aangezien de wortels van dit kantoor liggen in de sociale rechtshulp, duurt het niet lang voordat dit onderwerp wordt besproken. Er bestaat een baliebrede zorg dat de huidige bezuinigingsplannen leiden tot een vershraling van de gefinancierde rechtsbijstand. De staatssecretaris wordt gewezen op de uitkomst van een enquête waaruit blijkt dat zestig procent van de sociale rechtshulpverleners van plan is de handdoek in de ring te gooien als de bezuinigingen daadwerkelijk worden doorgevoerd. Tevens wordt gesproken over de bemoeienissen door de Raden van Toezicht met de rechtsbijstandzaken die bij velen van de aanwezigen irritatie opwekken. Ook de juridische

loketten functioneren lang niet altijd naar behoren. Een doorverwijzing van het juridisch loket impliceert niet in alle gevallen een toevoeging. Dit kan ertoe leiden dat een cliënt die denkt te worden geholpen, alsnog naar huis wordt gestuurd, hetgeen tot frustraties leidt bij zowel advocaten als cliënten. Waarnemend deken Van den Puttelaar wijst erop dat de toegang tot het recht meer is dan alleen de gang naar de rechter, het heeft met kwaliteit te maken, kwaliteit waarmee je vertrouwen in de rechtsstaat kweekt. Zij vraagt zich af of rechtsbijstandverzekeraars wel dezelfde zaken als de advocatuur doen en of zij, indien nodig, wel doorprocederen tot in de hoogste instantie. Vaak zal dit voor een rechtsbijstandverzekeraar niet lucratief zijn. Staatssecretaris Albayrak toont begrip voor de uitgesproken zorgen, maar laat

tegelijktijd weten een iets ander beeld te hebben. Ze moet ook aan de toekomst denken. In het coalitieakkoord is flink gesneden in de justitiebegroting om ruimte te maken voor andere plannen. Er moet bezuinigd worden en de echt zware discussie hierover moet volgens de staatssecretaris nog komen, nu er de komende jaren bezuinigingen van vijftig miljoen op de agenda staan. Zij geeft voorts aan dat het laatste woord over de rechtbijstandverzekering nog niet is gesproken, de Kamer zal nog discussiëren over de premies voor minder daadkrachtigen. Albayrak zou graag zien dat de naar voren gebrachte voorbeelden van en ervaringen met mediation in kaart worden gebracht, zodat er vanuit Justitie iets mee kan worden gedaan. Na de gefinancierde rechtsbijstand liet de staatssecretaris zich informeren over de knelpunten in het Vreemdelingenrecht, de internationale praktijk van het Rotterdamse kantoor Simmons & Simmons, kwaliteitsbewaking en integriteit, het tuchtrecht, de geheimhoudingsplicht en het verschoningsrecht. In haar dankwoord laat de staatssecretaris weten veel gehoord te hebben waar zij iets mee kan; ze wil het gesprek graag eens voortzetten. Het bezoek wordt afgesloten met een rondleiding langs de burelen van het kantoor zodat staatssecretaris Albayrak 'de werkvloer' toch nog van dichtbij ziet.

Seminar L4L

Wat te doen aan misstanden?

Basil Fernando aan het woord

Videoboodschap van Libanese advocaat Mgraby

Foto's: Loes Mulders

‘Als er ergens een dictatuur ontstaat, zijn advocaten vaak de klokkenluiders. Ze gaan niet snel de straat op, maar soms gebeurt het, zoals nu in Pakistan. Op termijn raakt een militaire dictatuur altijd ook het rechtssysteem, de beginselen van fair trial, de rechten van advocaten.’ Aldus Basil Fernando, van de Asian Human Rights Commission, afgelopen 15 november hoofdspreker op het lustrumseminar van de twintigjarige stichting Advocaten voor Advocaten, die zich tegenwoordig ook aanduidt met ‘L4L’. Vaak kunnen advocaten niets uitrusten. ‘Als er een decreet wordt uitgevaardigd dat het voorarrest met de handtekening van een bestuurder kan worden verlengd van 24 uur naar 2 of 3 maanden, en dan naar 2 of 3 jaar, dan kun je als advocaat weinig doen. En bijvoorbeeld vermissingen – wat moet je dan?’ Fernando sprak over de situatie in Pakistan, maar ook die in Birma, en Cambodja, ‘daar is de toestand nog zwarter’.

Wat moet je dan doen? ‘Advocaten moeten in ieder geval duidelijk krijgen wat er precies gebeurt. Het best kan dat door zelf te gaan kijken, en contact te hebben met advocaten ter plekke. Alleen als er dit soort contacten zijn, kunnen internationale politieke organen zoals de VN actie ondernemen en druk uitoefenen.’

Op het seminar bij gastheer NautaDutilh, in het WTC-gebouw aan de Amsterdamse Zuidas, spraken onder anderen Fernando Basil en Taru Spronken een publiek toe van

ruim 50 mensen. Spronken, advocaat en hoogleraar strafrecht, schetste hoe ook hier en daar in Nederland de rechten van verdachten en hun advocaten onder druk staan. Van de Havana Principles, de *Basic Principles on the Role of Lawyers* die in 1990 in het kader van de VN tot stand kwamen, komen vooral het recht op vertrouwelijke informatie en het verbod om met cliënt te worden geïdentificeerd soms in de knel. Al valt het wat weg bij de situaties waarover Basil Fernando sprak, toch ‘ben ik blij dat we altijd nog dat trage, alleen achteraf werkende EVRM hebben’, aldus Spronken.

Spronken noemde nog de onbekende regeling dat advocaten immuniteit genieten voor wat ze zeggen en doen in procedures bij het EHRM. Ook opmerkelijk voor velen was de melding dat je bij het EHRM een spoedvoorziening kunt aanvragen; in de zaak-Öcalan heeft het hof op deze manier geregeld dat advocaten vertrouwelijk met Öcalan konden praten.

Maar wat kun je eigenlijk leren op een bijeenkomst van een actiegroep, hoe kun je de drie opleidingspunten verdienen die je hier kunt krijgen? Deken Bekkers benadrukte in het begin dat jonge advocaten bewust moeten worden gemaakt van de maatschappelijke en morele dilemma’s van hun beroep.

Niet eenvoudig, een scherp en verrassend stukje maken over een middag van eensgezinden. L4L-bestuurslid en advocaat Gerrard Boot: ‘We kunnen hier toch met elkaar praten over wat je aan misstanden kunt dóén?’ (LH)

“

Is de wereld dan zo veranderd dat er geen situaties meer zijn dat Nederland als enige gelijk heeft? Ja, de wereld is zo veranderd. Minister Hirsch Ballin over het vetorecht in Europa, *NRC Handelsblad*, 10 november

Ik moest als advocaat enorm wennen aan het geïnstitutionaliseerd optimisme bij de bedrijven. Paul van den Hoek, *Het Financieele Dagblad*, 10 november

Ongelofelijk toch, dat je niet voor het hoogste hof in je eigen land in aanmerking komt, maar wel op de voordracht voor het hoogste hof van Europa prijkt. Oud-PvdA-senator Erik Jurgens, lid van de speciale commissie die kandidaten beoordeelt op hun geschiktheid voor het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. *NRC Handelsblad*, 7 november

Hoe zwaarder mijn straf, hoe sterker mijn ideologie wordt. De Servische politicus Vojislav Šešelj staat terecht voor het Joegoslavië-tribunaal, *NRC Handelsblad*, 11 november

We hebben hier overigens een prachtig stelsel. Als ik buitenlandse collega’s spreek, zijn die vol bewondering. Jan van Dijk van de Raad voor Rechtsbijstand, *NRC Handelsblad*, 13 november

”

Afschaffing verplicht procuraat uitgesteld

De geplande afschaffing van het verplicht procuraat op 1 maart 2008 wordt alsnog met een halfjaar uitgesteld. Mr. Theo Groeneveld, lid van de Raad voor de rechtspraak is daar blij mee. Waarom waren de rechtbanken klaar en de hoven niet?

Foto: Gerhard van Roon

Theo Groeneveld: 'Het is geen koudwatervrees, we hebben een reëel probleem'

.....
Michel Knapen
journalist

In de periode dat advocatenkantoren zich al voorbereiden op de aankondigde afschaffing van het verplicht procuraat – dat instituut zou op 1 maart 2008 tot het verleden behoren – begon het in de boezem van de rechtspraak langzaam duidelijk te worden: op die datum zijn de vijf gerechtshoven nog niet klaar voor het procuraatloze tijdperk.

Theo Groeneveld, als lid van de Raad voor de rechtspraak verantwoordelijk voor de afschaffing van het procuraat: 'De vraag werd al eerder opgeworpen: is de datum die de minister noemt wel haalbaar? Een aantal keren is er vanuit de Raad aangedrongen op enige souplesse. De Raad had al eerder gezegd: vóór 1 januari 2008 is het computersysteem van de hoven nog niet op orde.'

En nu is dat zeker. In de digitale sfeer zijn de problemen moeilijk te overschatten, zegt Groeneveld. In het compu-

tersysteem Reis ('rechterlijk informatiesysteem'), waarop het Roljournaal voor de gerechtshoven gaat draaien, moeten de werkprocessen worden gedigitaliseerd, en dat heeft meer voeten in aarde dan verwacht. 'Ga je toch over tot afschaffing van het verplicht procuraat, dan trekt dat een enorme wissel op de rechtspraak en zal dat ook repercussies hebben voor de advocatuur.'

Dat de computerproblemen al langer bekend waren, wil volgens Groeneveld niet zeggen dat ze eerder hadden kunnen worden opgelost. 'De hoven hebben er hard aan gewerkt, daar ligt het niet aan. Dat de negentien rechtbanken wél klaar waren voor de afschaffing komt omdat zij al een Roljournaal hebben dat op de bestaande automatisering kan draaien en ze hadden op dat punt hun organisatie op orde. Ook die organisatieontwikkeling moeten de hoven nog doen. Daarnaast zijn de hoven, anders dan de rechtbanken, nog niet overgegaan op de schriftelijke rol. De rechtbanken werken al sinds 2002 met

het roljournaal, de hoven zijn er nog niet mee bezig.' Dat desondanks aan de datum van 1 maart 2008 werd vastgehouden, kan worden gezien als 'tactiek': 'Zo houd je druk op de pot. Je hoopt als ministerie dat veranderingen sneller worden doorgevoerd.' Maar de advocatuur zat niet te wachten op (opnieuw) uitstel van de afschaffing van het verplicht procuraat. Veel kantoren zijn al bezig om de werkprocessen af te stemmen op de nieuwe situatie. Cliënten werd verteld dat advocaten geen procureursdiensten meer zouden verrichten. Sommigen kantoren staan al klaar om hun procuraatsafdeling te sluiten.

'Dat was best een punt', reageert Groeneveld. 'Maar we hebben goed overleg gevoerd met de Orde en hen goed inzicht gegeven in onze problemen. De Orde vond uitstel niet prettig. Ze waren kritisch maar wel positief kritisch. Ons werd gevraagd: heeft de rechtspraak eigenlijk geen koudwatervrees? Een terechte vraag, maar dat was het niet. We hebben een reëel probleem.'

Alles afwegende heeft de NOvA zich achter het verzoek tot uitstel geplaatst, zegt Groeneveld. 'Met als argument: beter een goed systeem dat wat later ingaat dan nu aandringen op een situatie die niet zou werken. Overigens zou de NOvA bij de minister een gewillig oor hebben gevonden als ze toch had aangedrongen op de afschaffing per 1 maart. Maar het probleem van de één – de gerechtshoven – zou dan ook een probleem van de ander – de advocatuur – zijn geworden. Daarom wilde niemand een premature invoering.' De nieuwe datum waarop het verplicht procuraat echt moet zijn afgeschaft is 1 september 2008, dus een halfjaar later dan de vorige streefdatum. Groeneveld: 'Het komende jaar gaan we de processystemen klaar maken waarop het roljournaal moet gaan werken. Als Raad voor de rechtspraak faciliteren we de projectgroepen – met mensen en met financiering – die zich hiermee bezighouden. We hebben het vaste voornemen om de nieuwe datum te halen.'

Nog niet naar de Britse beurs

.....
Patrick van IJzendoorn
journalist
.....

Britse advocatenkantoren blijken vooralsnog geen plannen te hebben om de aandelenbeurs te bestormen. Dankzij de liberalisering van de juridische markt bestaat in de nabije toekomst de mogelijkheid om een notering aan de beurs te krijgen en daarmee aardig wat kapitaal binnen te halen. Het Australische advocatenkantoor Slater & Gordon heeft deze stap al gezet en zag de waarde van haar aandeel stijgen van 100 naar 176 Australische

dollars, maar in het Verenigd Koninkrijk kijkt men eerst de kat uit de boom.

De regering had verwacht dat de Legal Services-wetgeving revolutionaire veranderingen teweeg zou brengen binnen de juridische wereld. Advocatenkantoren kunnen nauwer samenwerken met financiële instellingen en zelfs worden geleid door niet-juristen. Een bank, supermarkt of accountantskantoor met een juridische arm is geen fictie meer. Door de vorm van een bedrijf aan te nemen, in plaats van een maatschap, konden kantoren ook eigendom worden van aandeelhouders.

.....
'We hebben kapitaal genoeg en geloven niet dat het goed is om ons en onze klanten aan de buitenwereld bloot te stellen via een beursgang'
.....

Het kan echter nog even duren alvorens men een aandeeltje Linklaters, Eversheds of Clifford Chance kan kopen. Of misschien wel nooit. 'In deze wereld kun je nooit "nooit" zeggen, maar wij

hebben geen plannen voor een beursgang,' meldt Alan Jenkins, voorzitter en hoofd van de internationale afdeling bij advocatenkantoor Eversheds. 'Er bestaat geen noodzaak toe. We hebben kapitaal genoeg voorhanden en geloven niet dat het goed is om ons, en daarmee onze klanten, aan de buitenwereld bloot te stellen via een beursgang. Misschien levert het op de korte termijn winst op, maar op de lange termijn is het niet in ons belang.'

Ook van andere onderdelen van de Legal Services-wetgeving wordt Jenkins niet warm. Het ontwerpen van een *alternative business*

agenda

'DE WERELD ACHTER DE WIETTELT'

Wat weten we nu eigenlijk over de wijze waarop de wietteelt wordt georganiseerd, over de sleutelfiguren binnen criminele samenwerkingsverbanden die deze activiteiten op touw zetten en over de afschermingsmethoden die worden gebruikt om politie en justitie en criminele concurrenten op afstand te houden? En wat valt er te zeggen over de interventiestrategieën die door de overheid worden gehanteerd om de wereld achter de wietteelt zo efficiënt en effectief mogelijk te bestrijden? Op **woensdag 12 december 2007** vindt

het CIROC-seminar plaats waarbij onder andere deze vragen aan bod komen. De problematiek zal niet uitsluitend vanuit Nederlands perspectief worden benaderd; ook ervaringen uit het buitenland worden ingebracht. Kosten: 195 euro. Het seminar wordt in de Vrije Universiteit (VU) gehouden, zaal: Agora, adres: De Boelelaan 1105 te Amsterdam. Voor vragen over dit seminar kunt u zich wenden tot het secretariaat van de sectie Strafrecht en Criminologie van de VU via tel. 020-598 62 31.

STUDIEDAG WATERWETGEVING

Op **vrijdag 14 december 2007** vindt de jaarlijkse studiedag van het Centrum voor Milieurecht plaats. Een actueel thema staat deze dag centraal: de waterwetgeving. Aanleiding voor dit onderwerp zijn de belangrijke ontwikkelingen op dit terrein, in het bijzonder de integratie van de bestaande waterwetgeving in één Waterwet en de implementatie van de Kaderrichtlijn water. De studiedag biedt een breed inzicht in de geldende en toekomstige waterwetgeving. Zowel de knelpunten en uitvoeringsproblemen van de huidige waterwetgeving als de mogelijkheden van het toekomstige recht

komen aan bod. Daarnaast wordt de doorwerking van de waterwetgeving naar het milieurecht (kwaliteitsseisen, stoffen en producten) en het ruimtelijke-orderingsrecht uitgebreid belicht. De studiedag kost 110 euro en vindt plaats van 9.30 uur tot 16.30 uur in het Trippenhuys, Koninklijke Nederlandse Academie voor Wetenschappen, Kloveniersburgwal 29 te Amsterdam. Voor meer inlichtingen: Laura Corduwener, Centrum voor Milieurecht, Universiteit van Amsterdam, postbus 1030, 1000 BA Amsterdam, tel. 020-525 30 75/525 35 74; e-mail: milieurecht-fdr@uva.nl; fax: 020-525 47 42.

structure? 'Ook hier zien we geen reden toe. Het gaat goed en je moet alleen dingen veranderen die kapot zijn. Natuurlijk houden we alles in de gaten, maar er zal voorlopig niets veranderen. Ik geloof dat deze wet niet echt voor kantoren als de onze bestemd is. Het is meer voor kantoren die veel particuliere klanten hebben, die zitten in het schaderecht, het familie-recht, in de hypotheeken.'

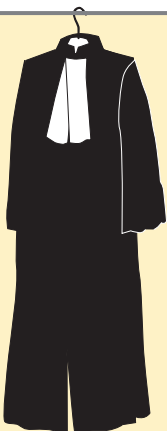
Wachten op de ander

Eenzelfde soort scepsis klinkt bij Pinsent Masons. Managing partner Chris Mullen zei te geloven in innovatie en verwelkomt de

nieuwe Legal Services-wetgeving. 'Echter, hoewel er veel manieren zijn om externe investeringen aan te moedigen of samen te werken met andere bedrijven, hoort een notering op de beurs daar niet bij. Wijzelf kijken met interesse naar de manier waarop de beroepsgroep reageert op de veranderingen, maar wij hebben geen plannen om externe investeringen te inviteren.' Binnen de zogeheten Magic Circle is er evenmin interesse, ook omdat deze advocatenkantoren erg hechten aan hun onafhankelijkheid. Bovendien zit er een praktisch nadeel aan het aannemen van de beno-

digde bedrijfsvorm: bedrijven betalen meer belasting dan maatschappen. Tegelijkertijd is een beursgang voor kleine advocatenkantoren een te grote stap. Wanneer er interesse is, zal deze te vinden zijn bij de middelgrote kantoren met veel particuliere klanten. Enige tijd geleden verschenen er in de pers berichten dat Dickinson Dees, een groot regionaal kantoor in het noordoosten van Engeland, een beursgang aan het voorbereiden is. Echter, volgens woordvoerster Angela Workman berusten deze berichten op een journalistiek misverstand. 'Er bestaan mo-

menteel geen plannen voor een beursnotering,' meldt ze gedeceerd. Een rondvraag in den lande levert soortgelijke commentaren op, of het nu gaat om het middelgrote kantoor Veale Wasbrough in Bristol of Gordons Solicitors in Leeds. De gerenommeerde juridische commentator Joshua Rozenberg bevestigt dat er nog geen concrete plannen bestaan, maar sluit allerminst uit dat er kantoren naar de beurs gaan. 'Vergeet niet dat het nog enkele jaren zal duren eer ze vreemd kapitaal mogen accepteren. Ik denk dat de kantoren allemaal wachten op hetgeen de collega's gaan doen.'

Vervolgde advocaten

Stichting Advocaten voor Advocaten

Honderden Pakistaanse advocaten gemarteld

Pakistan telt 12.000 advocaten: ongeveer een kwart van hen zit gevangen. Sinds president Musharraf op 3 november de noodtoestand uitriep, zijn advocaten massaal opgepakt. Een arrestatiebevel is niet meer nodig. Zij worden vastgehouden in gevangenschappen verspreid over het land, in barre omstandigheden en zonder uitzicht op een proces. Familiebezoek is niet toegestaan en veel advocaten zijn *incommunicado*.

Ze worden geslagen, geschopt of gemarteld en medische hulp wordt hen onthouden. Een van de meest vooraanstaande advocaten is verdwenen. Mr. Ali Ahmed Kurd, de voormalige vice-president van de Pakistaanse Orde van Advocaten, is na zijn arrestatie overgedragen aan de binnenlandse veiligheidsdienst en meegenomen naar een onbekende verblijfplaats. Sindsdien is niets meer van hem vernomen. Twee prominente advoca-

ten uit Karachi, mr. Jawed Iqbal Burqi en mr. Noor Naz Agha, werden na hun arrestatie door de politie gemarteld en overgebracht naar de Karachi gevangenis. Mr. Burqi stond onder medische behandeling vanwege de verwondingen die hij opliep tijdens de bomaanslag op oud-premier Benazir Bhutto. In de gevangenis is zijn medische behandeling echter stopgezet en moest hij zijn medicijnen afgeven. Zijn gezondheidstoestand is inmiddels kritiek. Mr. Naz Agha belandde in een isoleercel waar ze 's nachts wakker werd gehouden door een felle lamp. Ze zit nog steeds vast. Mr. Jameela Manzoor werd gearresteerd na een protestbijeenkomst van advocaten in Lahore op beschuldiging van hoogverraad. Zij is de eerste vrouwelijke advocaat in Pakistan die hoogverraad ten laste wordt gelegd. Mr. Munirur Rehman, secretaris van de Orde van Advocaten in

Sindh, is ondergedoken om te voorkomen dat ook hij wordt opgepakt. Pakistaanse advocaten hebben het zwaar te verduren omdat zij het voortouwen nemen in demonstraties tegen de president. Ondanks het demonstratieverbod blijven advocaten massaal de straat op gaan. Zij willen vooral de grondwet beschermen.

- Als u wilt meedoen aan de schrijfactie voor Pakistaanse advocaten kunt u contact opnemen met Judith Lichtenberg via e-mail info@advocatenvooradvocaten.nl voor een voorbeeldbrief. Voor algemene informatie over de Stichting Advocaten voor Advocaten kunt u hetzelfde doen of bezoek de website www.advocatenvooradvocaten.nl. Daar leest u ook hoe u donateur kunt worden. Rekeningnummers: ABN 489.938.655; Postbank 433.83.27 (Amsterdam).

Europese vrouwelijke toppers bijeen

Op 15 november jl. organiseerde OSR Juridische Opleidingen een rondetafelbijeenkomst voor vrouwelijke advocaten in de top van advocatenkantoren door heel Europa. In het Stedelijk Museum in Amsterdam discussieerden dertig vrouwen over de vraag waarom zo weinig vrouwen het tot partner van een groot advocatenkantoor schoppen.

.....
Hermine E. Voûte

advocaat te Amsterdam
 lid van de Algemene Raad

Bij het rondje langs de landen bleek dat de situatie in alle landen min of meer dezelfde is. Het aantal vrouwen dat afstudeert aan de rechtenfaculteit neemt elk jaar toe: het aantal vrouwelijke advocaten neemt nog steeds toe – in Nederland zijn inmiddels meer vrouwen dan mannen advocaat – maar het aantal vrouwelijke partners op de grote kantoren stagneert. In alle landen in Europa is het percentage vrouwelijke partners tussen de 10 en de 15.

Alleen Tsjechië loopt echt uit de pas, in negatieve zin, maar zoals de vertegenwoordigster, mevrouw Randlova,

Een groot deel van de vrouwelijke toppers

opmerkte: ‘Tsjechië maakt alleen politiek onderdeel uit van Europa’. Een positieve uitschieter is Frankrijk. Daar is inmiddels 60% van de advocaten vrouw en op de grote kantoren benadert het percentage vrouwelijke partners 20.

Het algemeen gevoelen naar aanleiding van de vraag waarom toch op enig moment op weg naar de top zoveel vrouwen afhaken, is hetzelfde. Vrouwen haken af omdat ze alles wat er bij het partner worden – en zijn – komt kijken, niet zien zitten.

Ter gelegenheid van de Internationale Ronde Tafel is in opdracht van Legal People een onderzoek onder tachtig mannelijke en tachtig vrouwelijke partners van de dertig grootste advocatenkantoren in Nederland gehouden. De resultaten van dat onderzoek: 80% van de vrouwelijke partners is verantwoordelijk voor meer dan 50% van de zorgtaken thuis, terwijl 80%

van de mannelijke partners voor minder dan 30% verantwoordelijk is voor deze taken. Uit het onderzoek blijkt dat niet één mannelijke partner van een groot kantoor verantwoordelijk is voor meer dan 50% van de taken thuis. Verder blijkt dat maar liefst 68% van de vrouwelijke partners tenminste één maatschappelijke nevenfunctie vervult, waar slechts 54% van de mannelijke partners dat doet. Vrouwen haken af omdat zij denken de combinatie van zorg, carrière en neventaken niet te kunnen realiseren.

De aanwezige vrouwen wekten overigens niet de indruk zwaar onder de combinatie van taken te lijden. Gezamenlijk werd geconcludeerd dat het nodig is een cultuuromslag in de advocatuur te bewerkstelligen ten gunste van carrièreperspectieven voor vrouwen, en daarom hebben alle vertegenwoordigde landen

plechtig een verklaring met die strekking ondertekend. De vrouwen uit Engeland, Frankrijk, Zwitserland, Portugal, Spanje, België, Duitsland, Zweden, Griekenland, Denemarken, Oostenrijk, Tsjechië, Noorwegen, Zweden, de Verenigde Staten en Nederland zullen bij hun kantoren en bij de landelijke Ordes blijven hameren op het belang van het verbeteren van carrièreperspectieven voor vrouwen.

De eerste stappen zijn gezet, maar zoals een van de aanwezigen het mooi verwoordde: ‘What is important is not to be the first, but not to be the last’.

• Zie ook het artikel over de ervaringen met het Female Development Program, verderop in dit nummer.

agenda

EUROPEES BURGERSCHAP
Op **maandag 17 december 2007** organiseert de Universiteit van Amsterdam een lezing over Europees Burgerschap. Prof. dr. J.J.H. Weiler, Universiteitsprofessor aan New York University, spreekt op uitnodiging van het Centre for the Study of European Contract Law (CSE-CL). De titel van zijn lezing is 'The Ideals of European Integration: Public Virtues and Private Vices'. De lezing vindt plaats van 15.00 uur tot 17.00 uur in de Agnietenkapel, Oudezijdsvoorburgwal 231 te Amsterdam. Toegang is gratis, maar er is slechts een beperkt aantal kaarten beschikbaar. Kaarten kunt u aanvragen door een e-mail te sturen naar y.terhorst@uva.nl.

CONGRES: NEUTRALE STAAT
Op **woensdag 16 januari 2008** organiseert prof. mr. F.T. Oldenhuis in zijn functie als hoogleraar Religie en Recht aan de Rijksuniversiteit Groningen een

tweejaarlijks congres op het brede terrein van religie en recht. In 2008 luidt het thema: 'Neutrale Staat: Kreet of Credo? Over de (on)wenselijkheid van religieuze ruimte binnen het publieke beleid'. De steeds multi-religieuzer wordende samenleving dwingt de maatschappij ertoe het aloude uitgangspunt van de scheiding van Kerk en Staat opnieuw te doordenken. Volstaat het huidige model of is structurele aanpassing in de zich snel veranderende samenleving gewenst? Deskundige sprekers zullen vanuit verschillende invalshoeken een bijdrage leveren aan het congres. Naast minister van Justitie mr. E. M. H. Hirsch Ballin spreken achtereenvolgens: mw. mr. dr. S.C. van Bijssterveld, prof. dr. P.B. Cliteur, prof. mr. B.P. Vermeulen en prof. mr. A.G. Castermans. Kosten voor het congres zijn 110 euro. Het congres vindt plaats in Het Kasteel, Melkweg, Groningen. Aanmelding kan geschieden per e-mail of per telefoon

bij mw. A.M. Heins, a.m.heins@rug.nl, tel. 050-363 57 70 ('s morgens) of per fax 050-363 71 01.

GRENSOVERSCHRIJDENDE ACTIVITEITEN VAN MULTINATIONALS

De Wetenschapswinkel Rechten van de Universiteit Utrecht organiseert op **donderdag 13 december 2007** een symposium over 'Legal aspects of corporate social responsibility: Regulating the transboundary activities of multinational corporations.' Centraal staan de mogelijkheden die zowel het nationale als het internationale recht biedt om grensoverschrijdende activiteiten van multinationale concerns te reguleren. De mogelijkheden van privaatrecht, internationaal publiekrecht en internationaal strafrecht zullen worden belicht. Gast sprekers uit de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk geven inzicht in de situatie aldaar. Meer informatie: www.law.uu.nl/wwr.

87e jaargang –
30 november 2007 –
nr. 17
Verschijnt elke drie weken.

Het Advocatenblad is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Reed Business bv. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve de rubrieken Van de Orde en Disciplinaire beslissingen.

Redactie
mr. K.A. Boshouwers
mr. B.J. Th. Bouma
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. P.T.C. van Kampen
mr. M.R. Maathuis
mr. W.J.B. van Nielen
mr. C.C. Oberman
mr. G.J. van Oosten
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. A.P. Ploeger
mr. L.H. Rammeloo
dr. mr. L.W.M. Wopereis

Redactionele bijdragen
t.a.v. L. Hesselink
Reed Business bv
Postbus 16500, 2500 BM Den Haag
tel. 070-4415226
fax 070-4415919
e-mail: linus.hesselink@reedbusiness.nl
Bezoekadres: Benoordenhoutseweg 46, Den Haag
Zie www.elsevierjuridisch.nl

Fondsuitgever
drs. Nanne Castelijns

Eindredactie
Linus Hesselink

Bureau redactie
Charlotte Helmer

Vormgeving
Dimdim, Dmitry de Bruin

Illustratie
Floris Tilanus

Correctie
Sandra Braakmann

Druk
Drukkerij Groen bv, Leiden

Digitaal archief Advocatenblad
www.advocatenorde.nl, voor houders van het (gratis) Balienetcertificaat

Orde van de dag
Gratis abonneren op de wekelijkse nieuwsbrief voor advocaten? Stuur een e-mail naar enova@reedbusiness.nl met als onderwerp Inschrijven Orde van de dag.

Juridische Vacaturebank
www.jbb.nl

ISSN 0165-1331

Advertenties
Brouwer's Direct Marketing bv
Steekterweg 80 G, 2407 BH
Alphen a/d Rijn
tel. 0172-234460,
fax 0172-233017
e-mail: bdmbv@euronet.nl
Advertentietarieven op aanvraag.
Inzendtermijn:
afl. 18: 7 december 2007
afl. 1: 28 december 2007

Abonnementen
Alle advocaten, leden van de Nederlandse Orde van Advocaten, ontvangen het blad gratis. Voor adreswijzigingen kunnen zij terecht bij de Nederlandse Orde van Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag, tel. 070-3353535, fax 070-3353531.

Niet-leden betalen
€ 191 per jaarabonnement (incl. BTW en verzendkosten) en voor de jaarband € 15. Studenten 50% korting.

Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan. Opgave via www.reedbusiness.nl of bij onze Klantenservice. Abonnementen lopen automatisch door, tenzij uiterlijk 30 dagen voor de vervaldatum bij onze Klantenservice wordt opgezegd. Dit kan schriftelijk, telefonisch of per e-mail. Ook voor informatie over uw lopende abonnement kunt u contact opnemen met onze Klantenservice.

Klantenservice
Postbus 808, 7000 AV Doetinchem
Telefoon: 0314-358358 (op werkdagen tussen 8.30 en 17.00 uur).
Fax: 0314-349048
e-mail: klantenservice@reedbusiness.nl

Reed Business bv legt gegevens vast voor de uitvoering van de (abonnements) overeenkomst. Deze gegevens kunnen worden gebruikt om u te informeren over voor u relevante producten en diensten van Reed Business bv, haar groepsmaatschappijen en zorgvuldig geselecteerde derden. Uw e-mailadres wordt alleen gebruikt om u te informeren over gelijksoortige producten en diensten van Reed Business bv en haar groepsmaatschappijen. Als u geen prijs stelt op deze informatie, per post of via e-mail, dan kunt u dit schriftelijk doorgeven aan: Reed Business bv, t.a.v. Adresregistratie, Postbus 808, 7000 AV Doetinchem.

legal counsel JLJ?

Doe dan met ons mee!

Bij NIG Ondernemingsrecht zijn afwisseling, persoonlijke aandacht en ontwikkeling de sleutelwoorden. Je treedt in vaste dienst bij NIG Ondernemingsrecht als Interim Legal Counsel. Je bent op tijdelijke basis werkzaam bij de Top 500 van het bedrijfsleven. Op basis van je kennis en ervaring voer je opdrachten uit. Je zal gedurende de opdrachten ook kennis en ervaring opdoen met voor jou nog onbekende rechtsgebieden.

Als Interim Legal Counsel maak je veelal deel uit van een team. Binnen dit team werk je ook vaak met niet-juristen en ga je op zoek naar de beste bedrijfsjuridische oplossing. Hierbij is het afwegen van bedrijfsrisico's van groot belang. Je bent preventief en proactief aan het werk en houdt daarbij de bedrijfsbelangen in acht. Je signaleert problemen en lost deze direct op. Dit maakt het werk dynamisch en uitdagend.

Wat vragen wij van jou?

Naast een dosis flexibiliteit en veel enthousiasme is het belangrijk dat je minimaal vier jaar juridische werkervaring hebt opgedaan binnen de advocatuur of het bedrijfsleven.

Wat bieden wij jou?

- Uitstekende arbeidsvoorwaarden
- Een professioneel en enthousiast team
- Een zeer prettige werksfeer
- Een individueel opleidingstraject

Free Lance / Interim Jurist?

NIG Ondernemingsrecht stelt altijd de best beschikbare kandidaat voor aan haar opdrachtgevers. Daarom zijn er voor Interim Juristen bij ons veel mogelijkheden! Ken je ons nog niet? Neem dan snel contact met ons op.

Geïnteresseerd? Doe dan met ons mee!

Neem contact op met NIG Ondernemingsrecht. **T** 035 625 05 05, **M** ckruls@nig.nl

of kijk op www.doemeemetnig.nl of www.nigondernemingsrecht.nl

Van de deken

Willem Bekkers

Vertrouwen

Is de advocatuur te vertrouwen? Dit is een hamvraag. Gedragsregel 1 luidt niet voor niets: ‘De advocaat dient zich zodanig te gedragen dat het vertrouwen in de advocatuur of in zijn eigen beroepsuitoefening niet wordt geschaad’. Het gaat dus om een individuele verantwoordelijkheid van iedere advocaat voor het vertrouwen in het beroep. Het kan geen kwaad dat de Orde blijft bevorderen dat iedere individuele advocaat zich ervan bewust is dat hij een grote eigen verantwoordelijkheid heeft waar het gaat om het vertrouwen in het beroep, en dus ook in de beroepsgroep.

Is de advocatuur te vertrouwen? In de eerste plaats moet een cliënt zijn eigen advocaat kunnen vertrouwen. Dat vertrouwen kan onder druk komen staan als de advocaat toezegt dat hij informatie van een derde niet zal delen met zijn cliënt. In het algemeen is een dergelijke toezegging niet verstandig (zie regel 6 en de toelichting daarop). Na de ontsparing van een zaak tussen een advocaat en een cliënt heb ik als lokaal deken weleens gevraagd waarom een cliënt zo weinig kritisch met zijn advocaat was omgegaan. ‘Als ik mijn eigen advocaat niet eens kan vertrouwen, wie dan wel?’ werd mij dan volstrekt terecht tegengeworpen. Het gaat daarbij natuurlijk om vertrouwen over en weer, waarbij de advocaat zijn vrijheid en onafhankelijkheid behoudt en altijd het laatste woord heeft (zie regel 9).

Is de advocatuur te vertrouwen? Die vraag is ook relevant voor niet-clënten, als het gaat om gerechtvaardigde andere belangen. Als met de informatieverstrekker vertrouwelijkheid is afgesproken, dan is het vanzelfsprekend dat de advocaat – net als ieder ander – hieraan is gebonden. In dat geval kan vertrouwelijkheid uitsluitend met wederzijds goedvinden worden opgeheven. Bij het verstrekken van informatie over een zaak die bij een advocaat in behandeling is, neemt hij ook gerechtvaardigde andere belangen in acht (zie regel 10). Er is sprake van een getrapte afweging. Primair doet zich de vraag voor of de cliënt belang heeft bij het verstrekken van informatie aan een derde. Als dat het geval is, dan is het de vraag of met deze informatieverstrekking mogelijk gerechtvaardigde belangen van derden worden geschaad. Daarbij is denkbaar dat het algemeen belang prevaleert boven het belang van de individuele cliënt.

Is de advocatuur te vertrouwen? Het imago van de advocatuur dat mij bijna dagelijks – in vele geledingen van de maatschappij – wordt voorgehouden, heeft bijstelling. Een betrouwbare en onafhankelijke advocatuur is de basis van een rechtsstaat. Het bevorderen daarvan is een taak voor iedere advocaat. Een rechter moet elke advocaat weer op zijn woord kunnen geloven. Voor het resultaat van deze exercitie zijn alle individuele advocaten medeverantwoordelijk.

Reageren: vandedeken@advocatenorde.nl

Procesreglement kort geding sector civiel/familie Vereniging Jonge Strafrechtadvocaten opgericht

De rechtbanken hebben het Procesreglement kort geding rechtbanken sector civiel/familie vastgesteld. Het reglement treedt op 1 januari 2008 in werking. Met het ontwikkelen van het reglement ‘is beoogd een verdere bijdrage te leveren aan het harmoniseren van de werkwijze en werkprocessen van de verschillende rechtbanken op het punt van de kortgedingprocedure,’ aldus de considerans. De rechtbanken hopen verder dat het reglement zal leiden tot verkorting van de doorlooptijden. Het reglement zal ook in gedrukte versie verschijnen. Die papieren versie geldt echter niet als brondocument. Daarvoor worden gebruikers verwezen naar www.rechtspraak.nl, onder naar de rechter/landelijke regelingen/sector Civiel. Daar zal de meest recente versie van het reglement komen te staan. Het reglement is nu te raadplegen op www.advocatenorde.nl, in de rubriek nieuws.

Begin november is de Nederlandse Vereniging van Jonge Strafrechtadvocaten (NVJSA) opgericht. De vereniging heeft als hoofddoel het verbeteren van de kwaliteit van dienstverlening van jonge strafrechtadvocaten (van 1 t/m 8 jaar ervaring). De NVJSA is opgericht in samenwerking met de Nederlandse Vereniging van Strafrechtadvocaten (NVSA) die de vereniging bij de start ook financieel heeft ondersteund. De NVJSA denkt te voorzien in een behoefte voor ambitieuze jonge advocaten die zich hebben gespecialiseerd op het gebied van strafrecht, maar waarvoor het lidmaatschap van de NVSA nog niet openstaat. De nieuwe vereniging vindt het van groot belang dat jonge advocaten met minder ervaring op het gebied van strafrecht zich al vroeg bekwamen in het adequaat verlenen van rechtsbijstand aan verdachten in een strafrechtelijke procedure.

• Voor meer informatie kunt u kijken op www.nvjjsa.nl.

(advertenties)

KB
systeemappen

De Trias dossiermap
“DE NIEUWE MAP VOOR DE ADVOCATUUR”

gratis proefmap?
023-5422184

6 cm

Prijzen vanaf
€49,50
p/100 stuks
excl. BTW

■ 12 KLEUREN
■ ELASTIEK
■ ONVERSLIJTBAAR

postbus 9687
2003 LR Haarlem
kb@systeemappen.nl
www.systeemappen.nl

De Hoge Raad gaf onlangs uitleg aan de voor nv's en bv's geldende regeling van tegenstrijdig belang.¹ Deze regeling is van belang voor vennootschapsrechtjuristen, maar ook voor andere advocaten die te maken hebben met kapitaalvennootschappen. Een tegenstrijdig belang bij een cliënt kan een advocaat bovendien raken in de eigen praktijk. Hoe moet in die gevallen de vertegenwoordiging worden geregeld, wat zijn de gevolgen bij handelen in strijd met de regeling en wat wordt van de wederpartij verwacht?

Tegenstrijdig belang in kapitaalvennootschappen

Zie de omstandigheden van het geval

.....
Michaël S. van Knippenberg
advocaat te Enschede
.....

Nv's en bv's (verder: 'vennootschappen') kunnen rechtshandelingen verrichten doordat zij worden vertegenwoordigd. Deze vertegenwoordiging vindt plaats door of met volmacht van het bestuur. Indien de belangen van een vennootschap bij een bepaalde rechtshandeling tegenstrijdig zijn met de belangen van een of meer van haar bestuurders, verliest echter in beginsel het (gehele) bestuur haar bevoegdheid de vennootschap te vertegenwoordigen (art. 2:146 (nv)/ 256 (bv) BW). Vertegenwoordiging kan dan door commissarissen of een of meer door de algemene vergadering (van aandeelhouders) aangewezen bijzonder vertegenwoordigers plaatsvinden.

De vennootschap kan de onbevoegdheid van haar bestuur soms ook aan derden tegenwerpen. Daarnaast loopt de bestuurder die onbevoegd vertegenwoordigt het risico van persoonlijke

aansprakelijkheid. Een advocaat die adviseert bij een rechtshandeling waarbij een kapitaalvennootschap betrokken is, moet daarom controleren of er sprake is van een tegenstrijdig belang.

'Tegenstrijdig belang'

De wet geeft geen omschrijving van 'tegenstrijdig belang'. De literatuur onderscheidt verschillende soorten.² Een vennootschap kan een overeenkomst sluiten met een bestuurder of tegen deze een gerechtelijke procedure voeren, het directe of formele tegenstrijdig belang. Bij een rechtshandeling kan het belang spelen van een andere rechtspersoon waarbij een bestuurder ook een functie vervult, het kwalitatief tegenstrijdig belang. Een bestuurder kan een persoonlijk of kwalitatief belang bij een rechtshandeling met een derde hebben (het indirecte tegenstrijdig belang). Het tegenstrijdig belang kan ook immaterieel van aard zijn (het ideëel tegenstrijdig belang). In al deze gevallen kan art. 2:256 BW van toepassing zijn. Niet noodzakelijk is dat de bestuurder in privé bij de overeenkomst partij is of dat zeker is dat

de betrokken rechtshandeling daadwerkelijk tot benadeling van de vennootschap leidt.³

Bijzonder vertegenwoordiger

De vennootschap kan volgens art. 2:256 BW in een geval van tegenstrijdig belang worden vertegenwoordigd 'door commissarissen'. Meestal wordt aangenomen dat daarmee de raad van commissarissen bedoeld is.⁴ Heeft de vennootschap geen commissarissen, is het bestuur toch onbevoegd, en moet de algemene vergadering een bijzonder vertegenwoordiger aanwijzen.⁵

Van art. 2:256 BW kan statutair worden afgeweken. Regelmatig ziet men in statuten van vennootschappen de regeling dat het bestuur bij een tegenstrijdig belang toch bevoegd is. De bevoegdheid van de algemene vergadering bijzonder vertegenwoordigers aan te wijzen kan niet door de statuten worden uitgesloten.⁶ Zij bestaat derhalve ook als vertegenwoordiging door commissarissen of het bestuur kan plaatsvinden.⁷ De algemene vergadering mag de bestuurder met wie een tegenstrijdig belang bestaat

als bijzonder vertegenwoordiger aanwijzen.⁸ Bij een vennootschap met één aandeelhouder die tevens bestuurder is kan stilzwijgende bekrachtiging van onbevoegde vertegenwoordiging niet zonder meer worden aangenomen. Het besluit tot aanwijzing van een bijzonder vertegenwoordiger dient expliciet te worden genomen.⁹

Informatieplicht

De Hoge Raad heeft in het arrest *Brandao/Joral*¹⁰ beslist dat het bestuur in het algemeen de algemene vergadering zodanig

tijdig over de aanwezigheid van een tegenstrijdig belang dient te informeren, dat deze in de gelegenheid is de bevoegdheid tot aanwijzing van bijzonder vertegenwoordigers uit te oefenen. Het besluit van het bestuur tot het aangaan van de rechtshandeling kan anders worden vernietigd op vordering van iedere belanghebbende. Deze verplichting tot informeren bestaat naar mijn mening ongeacht of het bestuur volgens de statuten bevoegd is de vennootschap bij een tegenstrijdig belang te vertegenwoordigen.¹¹ Wordt dat uitgangspunt aanvaard,

dan lijkt bij vennootschappen met één aandeelhouder/bestuurder een statutaire regeling effectief die bepaalt dat het bestuur bij tegenstrijdig belang toch bevoegd is. Vennootschappen met een dergelijke statutaire regeling de algemene vergadering in ieder geval (tijdig) over het tegenstrijdig belang worden geïnformeerd.

Gezien de formulering van de Hoge Raad ('in het algemeen') zijn uitzonderingen mogelijk. Het tijdig informeren van de algemene vergadering zal soms niet praktisch uitvoerbaar zijn. Factoren

1 Hoge Raad 29 juni 2007, JOR 2007/169, JOL 2007/484, NJ 2007/420, LjN BA0033 (Kombex/Bruil).

2 Zie bijvoorbeeld Van Schilfgaarde/Winter, 'Van de B.V. en de N.V.' (2006) nr. 69, Asser-Macijer 2-III (2000) nr. 295 en Dorresteijn, 'Een nieuwe wettelijke regeling van het tegenstrijdig belang' in *O&F* nr. 65 (april 2005), p. 25.

3 Hoge Raad 9 juli 2004, NJ 2004/295, JOR 2004/266 (Duplicado/Goedkoop q.q.).

4 Zie onder meer Asser/Macijer, t.a.p. en Van der Heijden/Van der Grinten Handboek (1992) nr. 278. Volgens Van Schilfgaarde/Winter (t.a.p.) zijn

echter de individuele commissarissen bevoegd.

5 Zie onder meer Rechtbank Amsterdam, 20 februari 1940, NJ 1940/303, Asser/Macijer, nr. 296 en Van Schilfgaarde/Winter, t.a.p.

6 Zie bijvoorbeeld Hoge Raad 3 mei 2002, NJ 2002/393, JOR 2002/111 (Brandao/Joral), r.o. 3.5.2.

7 Aangenomen wordt dat een dergelijke benoeming ten gevolge heeft dat (zonder dat besluit) bevoegde commissarissen dan wel het bestuur de bevoegdheid te vertegenwoordigen verliezen. Vergelijk Van Schilfgaarde/Winter, t.a.p., waarin de bevoegdheid

van de commissarissen 'voorwaardelijk' wordt genoemd.

8 Zie Rechtbank Haarlem, 14 januari 1947, NJ 1948/289, Rechtbank Rotterdam 21 april 1995, NJ 1996/398, Asser-Macijer, t.a.p., Van der Grinten t.a.p., Pitlo/Raaijmakers, *Ondernemingsrecht* (2006), nr. 3.4.5; anders: Slagter, *Compendium van het ondernemingsrecht* (2005), paragraaf 70. Uit het arrest Duplicado-Goedkoop q.q. (zie noot 3) volgt impliciet dat de Hoge Raad van mening is dat een bestuurder met wie een tegenstrijdig belang bestaat, benoemd kan worden tot bijzonder vertegenwoordiger.

9 Duplicado/Goedkoop q.q., zie noot 3.

10 Zie noot 6.

11 De door de Hoge Raad in het arrest gebruikte argumenten zijn immers tevens van toepassing indien het bestuur volgens de statuten bij een tegenstrijdig belang vertegenwoordigingsbevoegd is. In dezelfde zin rechtbank Amsterdam 4 april 2007, JOR 2007/139 (Select/Tiscali), r.o. 7.3. Anders: Rutten, *Vennootschap & Onderneming* 2004, p. 172.

12 Zie voor het gebruik van de code in plaats van het op voorhand informeren van de algemene vergadering: Verdam in *WPNR* 6626, p. 505 e.v.

als de grootte van de vennootschap, het aantal aandeelhouders en het relatief geringe belang van een transactie zouden daarbij een rol kunnen spelen. Mijns inziens zou een vennootschap dan andere procedures moeten hanteren die waarborgen dat integer met een tegenstrijdig belang wordt omgegaan, zoals die opgenomen in de Nederlandse Corporate Governance Code.¹² Dergelijke interne procedures doen overigens niet af aan de eisen die aan de vertegenwoordiging worden gesteld. Deze eisen gelden bijvoorbeeld ook voor een beursgenoteerde nv.

Bevoegdheden

Uit art. 130/240 BW lid 1 volgt mijns inziens dat bijzonder vertegenwoordigers en commissarissen geen vertegenwoordigingsbevoegdheid hebben als er geen tegenstrijdig belang bestaat. In gevallen dat getwijfeld wordt of er wel of geen tegenstrijdig belang is, kan daarom onduidelijk zijn wie bevoegd is tot vertegenwoordiging. Dit probleem wordt ondervangen als de algemene vergadering bestuurders als bijzonder vertegenwoordigers aanwijst of als vertegenwoordiging plaatsvindt door het bestuur en commissarissen (dan wel bijzonder vertegenwoordigers) gezamenlijk.

Indien commissarissen of bijzonder vertegenwoordigers bevoegd zijn de vennootschap te vertegenwoordigen, betekent dit nog niet dat zij de bevoegdheid hebben de beslissing waaraan uitvoer dient te worden gegeven te nemen.¹³ De meeste auteurs nemen aan dat de beslissingsbevoegdheid blijft bij het orgaan dat (ook) beslist als er geen sprake zou zijn van een tegenstrijdig belang, in veel gevallen het bestuur.¹⁴ De commissarissen of bijzonder vertegenwoordigers kunnen vervolgens beslissen wel of niet te vertegenwoordigen. Zij vormen als het ware een sluis die zou moeten voorkomen dat uitvoering wordt gegeven aan een besluit waarbij het bestuur het belang van de vennootschap laat beïnvloeden door een eigen belang.

Gevolgen onbevoegde vertegenwoordiging

Intern

Een bestuurder die onbevoegd heeft

Niet de enkele mogelijkheid maar de omstandigheden van het geval bepalen of er sprake is van een juridisch relevant tegenstrijdig belang

vertegenwoordigd kan door de vennootschap aansprakelijk worden gesteld voor de daardoor veroorzaakte schade. Van interne bestuurdersaansprakelijkheid kan pas sprake zijn bij ernstig verwijtbaar handelen van de bestuurder.¹⁵ Echter, als de bestuurder statutaire voorschriften die de vennootschap beogen te beschermen niet in acht neemt, is hij aansprakelijk, behoudens door hem aan te voeren feiten en omstandigheden¹⁶. Het niet in acht nemen van art. 2:256 BW of de uit Brandao/Joral voortvloeiende informatieplicht zou wellicht dezelfde gevolgen kunnen hebben.

Het veronachtzamen van tegenstrijdige belangen dan wel het niet (tijdig) informeren van de algemene vergadering kan bovendien aanleiding zijn voor een enquêteprocedure bij de Ondernemingskamer.¹⁷ Daarin zou geoordeeld kunnen worden dat sprake is van wanbeleid.

Jegens derden

De Hoge Raad oordeelde in het tweede arrest in de zaak *Mediasafe* dat een vennootschap de uit art. 2:256 BW voortvloeiende vertegenwoordigingsonbevoegdheid van haar bestuur aan derden kan tegenwerpen indien de daarin bedoelde tegenstrijdigheid van belangen 'ten tijde van het verrichten van de rechtshandeling aan de derde bekend was, dan wel bekend had behoren te zijn'

(r.o. 2.2).¹⁸

Soms mag van de wederpartij enig onderzoek worden verwacht. Hoe dat onderzoek dient plaats te vinden en hoever het moet strekken, hangt af van de omstandigheden van het concrete geval. Het zal in ieder geval erop gericht dienen te zijn dat redelijke twijfel ten aanzien van het bestaan van het tegenstrijdig belang en de vraag of de voor dat geval eventueel aangewezen voorzieningen zijn getroffen, wordt weggenomen.¹⁹ Waarschijnlijk mag van een professionele kredietverstrekker meer onderzoek verwacht worden dan van een 'gewone' wederpartij.²⁰ De mate van bekendheid met de belangen in de vennootschap zal tevens een rol spelen.

Een wederpartij kan zich niet beroepen op de schijn van vertegenwoordigingsbevoegdheid opgewekt door de hoedanigheid van enig aandeelhouder van een bestuurder die bij een rechtshandeling voor meerdere vennootschappen optreedt. Een beroep op art. 3:61 lid 2 BW zou slechts kunnen slagen indien de gewekte schijn betrekking heeft op het bestaan van een uitdrukkelijk aandeelhoudersbesluit tot aanwijzing van een bijzonder vertegenwoordiger.²¹

Bevoegdheid beroep op 2:256 BW

Niet een wederpartij, alleen de vennootschap²² en haar eventuele curator²³ kunnen zich beroepen op de onbevoegdheid van het bestuur. De rechter kan art. 2:256 BW niet ambtshalve toepassen²⁴. Wel kan de feitenrechter aan procespartijen vragen zich uit te laten over de toepasselijkheid van het artikel als het feitencomplex daar aanleiding toe geeft en de vordering mede is gebaseerd op de vertegenwoordigingsonbevoegdheid van het bestuur.²⁵ De bevoegdheid een beroep te doen op art. 2:256 BW verjaart niet. Er is immers geen binding aan de rechtshandeling indien het bestuur de vennootschap niet rechtsgeldig heeft kunnen vertegenwoordigen.²⁶

Bestuurders die de vennootschap onbevoegd hebben vertegenwoordigd, kunnen in beginsel door de wederpartij aansprakelijk worden gesteld op basis van art. 3:70 jo. 3:78 BW. Zij dienen in te staan voor hun bevoegdheid als vertegenwoordiger, tenzij de wederpartij wist of behoorde te begrijpen dat deze ontbrak.

Onderzoeksplicht?

De Hoge Raad heeft zich er nog niet over uitgelaten of een wederpartij dient te onderzoeken of de algemene vergadering (tijdig) door het bestuur is ingelicht over een tegenstrijdig belang. De lagere rechtspraak is verdeeld.²⁷ Het belang van een eventuele onderzoeksplicht zal wellicht beperkt zijn. Is de algemene vergadering niet tijdig ingelicht, kan alleen *het bestuursbesluit* dat aan de rechtshandeling ten grondslag ligt in rechte worden vernietigd. De vertegenwoordigingshandeling blijft intact. Het ontbreken van een besluit kan in beginsel niet aan derden worden tegengeworpen.²⁸ Een krachtens de rechtshandeling geldende regel zal echter niet van toepassing zijn voor zover dat naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar zou zijn.²⁹

Mijns inziens zou een aansprakelijke bestuurder die zelf wederpartij bij de rechtshandeling is, kunnen worden veroordeeld tot het verrichten van rechtshandelingen om de aangevochten transactie ongedaan te maken als schadevergoeding in natura. De rechter zou ook de rechtshandeling zelf kunnen vernietigen bij wijze van schadevergoeding.³⁰ Een wederpartij die onrechtmatig handelde door te profiteren van het niet informeren van de algemene vergadering door het bestuur kan wellicht eveneens worden veroordeeld tot een dergelijke schadevergoeding in natura.

Abstract of concreet: Kombex/Bruil

Als een bestuurder met zichzelf in privé een overeenkomst sluit, kan een tegenstrijdig belang worden vermoed, behoudens duidelijke indicaties dat zijn belangen en die van de vennootschap parallel lopen

In het eerste Mediasafe-arrest had het gerechtshof een tegenstrijdig belang 'gegeven' geacht omdat de vennootschap bij een kredietovereenkomst met de Rabobank aansprakelijkheid aanvaardde voor de schulden van de bestuurder. De Rabobank betoogde dat de belangen van bestuurder en vennootschap parallel liepen en de rechtshandeling in belang van beiden was. Dit verweer was volgens de Hoge Raad door het hof voldoende gemotiveerd verworpen met de overweging 'dat de wettelijke regeling van het tegenstrijdig belang nu juist wil voorkomen dat de weging van het belang van de vennootschap zou worden gemaakt door een bestuurder die eveneens een eigen belang bij de te sluiten overeenkomst heeft'. Deze rechtsoverweging deed vermoeden dat een 'abstract tegenstrijdig belang' (de mogelijkheid dat er een tegenstrijdig belang is) al voldoende zou zijn voor toepasselijkheid van 2:256 BW.³¹ In de praktijk is mede daarom zeer voorzichtig met tegenstrijdige belangen omgegaan. Vanwege de veronderstelde ruime toepassing hield men er rekening mee dat reeds een puur kwalitatief te-

genstrijdig belang zoals dat in concerns regelmatig voorkomt (een rechtshandeling tussen vennootschappen met dezelfde bestuurder) onder art. 2:256 BW zou vallen. Regelmatig werden daarom aandeelhoudersbesluiten tot aanwijzing van een bijzonder vertegenwoordiger 'voor zover vereist' genomen.

De Hoge Raad heeft met het arrest Kombex/Bruil de toepasselijkheid van 2:256 BW strikter dan verwacht begrenst.³² Of er sprake is van een tegenstrijdig belang in de zin van de wet dient volgens deze uitspraak beoordeeld te worden naar de omstandigheden van het concrete geval, de enkele *mogelijkheid* van een tegenstrijdig belang is nog niet voldoende. Het ging in die zaak om een vastgoedtransactie waarbij de kopende en de verkopende vennootschap door dezelfde persoon als bestuurder waren vertegenwoordigd. De Hoge Raad oordeelde dat het enkele feit dat een aandeelhouder bestuurder is van meerdere bij een rechtshandeling betrokken vennootschappen nog niet voldoende is om 2:256 BW van toepassing te laten zijn. Het artikel *kan* van toepassing zijn als 'de bestuurder tevens enig aandeelhouder heeft gehandeld met een andere vennootschap waarbij hij nauw betrokken is' (r.o. 3.5). Echter, in 'het bijzonder in de gevallen waarin een natuurlijke persoon handelt in de hoedanigheid van bestuurder tevens aandeelhouder van meerdere vennootschappen die een groep vormen zal niet spoedig van tegenstrijdig belang in de zin van art. 2:256 sprake zijn, omdat het juist de

13 Van een vertegenwoordiging bij tegenstrijdig belang dient onderscheiden te worden de situatie dat de commissarissen de vennootschap vertegenwoordigen bij ontstentenis of belet van bestuurders, zie art. 2:134/244 BW lid 4 en 2:151/261 BW; de beslissingsbevoegdheid berust dan bij de commissarissen, Hoge Raad 5 november 1954, NJ 1956/321 (Tactor/Ritz-Lounge).

14 Zie bijvoorbeeld Van der Grinten t.a.p., Huizink in Kluwer Rechtspersonen aant. 8 bij 2:146 BW en Van Schilfgaarde/Winter, t.a.p. Anders: Blanco Fernández, die verdedigt dat de bevoegdheid van de bijzonder vertegenwoordiger of commissarissen een afweging te maken een beslissingsbevoegdheid

impliceert (onder meer in *Onderneming en Recht*, deel 25, *Aansprakelijkheid in beroep, bedrijf of ambt* (2003), p. 434).

15 Hoge Raad 10 januari 1997, NJ 1997/360, JOR 1997/29 (Staleman/Van der Ven).

16 Hoge Raad 29 november 2002, NJ 2003/455, JOR 2003/2 (Schwandt/Berghuizen Papierfabriek).

17 Zie Leijten, "Tegenstrijdig belang in het enquêterecht" in "Geschriften vanwege de Vereniging Corporate Litigation 2005/2006", pagina 119 en verder, en de daarin besproken jurisprudentie, alsmede Huijgen/Lennarts, T&C BW (2007), art. 2:256 BW, aant. 1.

18 Hoge Raad 11 september 1998, NJ 1999/171, JOR 1998/146.

19 Hoge Raad 14 juli 2006, NJ 2006/570, JOR 2006/179 (ABN AMRO/Dijkema q.q.), r.o. 3.3.2.

20 In dezelfde zin bijvoorbeeld Gepken-

Jager 2006, SDU Commentaar Ondernemingsrecht, 310 BW art. 2:256 C1.

21 ABN AMRO/Dijkema q.q. (zie noot 19), r.o. 3.3.4.

22 art. 2:130/240 BW lid 3; zie ook Van der Grinten t.a.p. en Sanders/Westbroek/Buijn/Storm (2005), nr. 5.7.9.

23 Duplicado-Goedkoop q.q. (zie noot 3), r.o. 3.4.2.

24 Dit volgt uit de strekking van de wet, zie ook de conclusie van A-G Timmerman bij Breda Industries/Interpolis Onroerend Goed, opgenomen in Hoge Raad 8 december 2006 (RvdW 2007/1147, NJB 2007/21, JOR 2007/37).

25 Dit deed het gerechtshof in Duplicado-Goedkoop q.q.

26 Zie r.o. 3.4.2 uit het Duplicado-arrest en de conclusie van A-G Timmerman bij Kombex/Bruil (noot 1), 4.22. In dat laatste arrest spreekt de Hoge Raad

zelf in r.o. 3.7 van vernietigen, doch dat lijkt een vergissing; zie Maciej in diens noot in NJ 2007/420.

27 De rechtbank Amsterdam ging er in de zaak Select/Tiscali (zie noot 11) vanuit dat een dergelijke onderzoeksplicht niet bestaat. De rechtbank Utrecht oordeelde op 16 mei 2007 (JOR 2007/170) in een eveneens tegen Tiscali aangespannen zaak echter anders.

28 Art. 2:130/240 BW lid 3, zie ook Huijgen/Lennarts, t.a.p., aant. 3 bij art. 2:240, Verdam, t.a.p., p. 507 en Hoge Raad, 9 juli 1990, NJ 1991/51 (Sluis), r.o. 3.2.

29 art. 6:2 BW lid 2, zie Van Schilfgaarde/Winter, t.a.p. nr. 57, Huijgen/Lennarts, t.a.p., aant. 5 bij art. 256, Leijten in diens noot onder JOR 2007/170 en Hoge Raad 17 december 1982, NJ 1983/480 (Bibolini).

30 Zie Asser/Hartkamp 4-I (2004), nr. 411, Oosterveen, T&C BW (2007), art. 6:103

bedoeling is dat, door de (uiteindelijke) zeggenschap in één hand te houden, de afweging van alle bij deze groepsvennootschappen betrokken belangen bij die persoon is geconcentreerd' (r.o. 3.6).

Voor toepassing van art. 2:256 BW is vereist 'dat de bestuurder te maken heeft met zodanig onverenigbare belangen dat in redelijkheid kan worden betwijfeld of hij zich bij zijn handelen uitsluitend zal laten leiden door het belang van de vennootschap en de daaraan verbonden onderneming' (r.o. 3.4). Er dient sprake te zijn van een situatie dat de bestuurder zich vanwege een met het belang van de vennootschap strijdig persoonlijk belang niet in staat zou mogen achten het belang van de vennootschap met de vereiste integriteit en objectiviteit te behartigen en zich van de desbetreffende rechtshandeling zou moeten onthouden (r.o. 3.7).

Vermoeden

De kern van het arrest is dat naar de omstandigheden van het concrete geval beoordeeld dient te worden of een persoonlijk belang van een bestuurder strijdig is met dat van de vennootschap. Is de Hoge Raad daarmee teruggekomen op het oordeel in het eerste Mediasafe-arrest? De meningen daarover zijn verdeeld.³³ Wellicht zou een verweer dat de belangen van het bestuur en de vennootschap parallel liepen thans meer inhoudelijk worden beoordeeld dan het gerechtshof indertijd in het geval van Mediasafe deed.

De uitleg van de Hoge Raad heeft de praktijk er echter maar voor een gedeelte eenvoudiger op gemaakt. Voor rechtshandelingen tussen concernvennootschappen met eenzelfde bestuurder die daarbij evident geen persoonlijk belang heeft, behoort geen bijzonder vertegenwoordiger te worden aangewezen. Waarschijnlijk is er echter in alle

Een bestuur kan een tegenstrijdig belang hebben en stellen dat het niet gebonden is aan de opdracht die aan de advocaat is gegeven

gevallen waarin een bestuurder met zichzelf in privé een overeenkomst sluit, aanleiding om de aanwezigheid van een tegenstrijdig belang te vermoeden, tenzij er duidelijke indicaties zijn dat diens belang en het belang van de vennootschap parallel lopen.³⁴

De eerder door de Hoge Raad gewezen jurisprudentie, die meer ingaat op de gevolgen van een tegenstrijdig belang, heeft nog niet aan relevantie verloren. In het geval een persoonlijk belang van een bestuurder strijdig is met dat van de vennootschap, kunnen de gevolgen nog altijd ingrijpend zijn, onder meer door de externe werking van art. 2:256 BW. Ondanks het arrest blijft voorzichtigheid geboden.

In de advocatenpraktijk

Een advocaat die een bv of nv als cliënte of wederpartij heeft, behoort bedacht te zijn op een tegenstrijdig belang. Zonodig dient de advocaat op aanwijzing van een bijzonder vertegenwoordiger aan te dringen. Bij rechtshandelingen die in het verleden hebben plaatsgevonden, kan controle van de statuten en de besluitvorming geboden zijn.

Indien een vennootschap onbevoegd vertegenwoordigd is geweest, is be-

krachtiging ex art. 3:58 BW lid 1 jo. 3:59 BW mogelijk. De huidige algemene vergadering kan de indertijd vertegenwoordigende bestuurders alsnog als bijzonder vertegenwoordigers aanwijzen.³⁵ Is een bestuurder slechts impliciet als bijzonder vertegenwoordiger aangewezen, kan op basis van art. 2:15 BW lid 6 de aanwijzing worden bevestigd met een expliciet besluit.

Een wederpartij kan geen beroep doen op de onbevoegde vertegenwoordiging van een vennootschap. Naar mijn mening kan de wederpartij wel op basis van art. 3:69 lid 4 jo. 3:78 BW de vennootschap een termijn voor bekrachtiging stellen. Blijft die bekrachtiging uit, zou de rechtshandeling definitief ongeldig zijn.³⁶

In de praktijkvoering kan een advocaat tevens op een tegenstrijdig belang stuiten. Een bestuur dat namens een cliënte een advocaat een opdracht geeft, kan een tegenstrijdig belang hebben. Alledaagse voorbeelden zijn het opstellen van een huurovereenkomst voor door een bestuurder aan de vennootschap te verhuren bedrijfsruimte en begeleiding van het ontslag van een bestuurder. De vennootschap zou achteraf kunnen stellen dat ze niet gebonden is aan de opdracht die aan de advocaat gegeven is.³⁷ De advocaat dient er tevens alert op te zijn dat het bestuur niet altijd instructies zal geven die in het belang zijn van de cliënte, de vennootschap.³⁸

BW, aant. 2 en Parl. Geschiedenis Boek 3, p. 213 e.v.

31 Zie Van Schilfgaarde/Winter, t.a.p. en Van Veen, "Vertegenwoordiging van rechtspersonen bij tegenstrijdig belang", *Ondernemingsrecht* 1999, p. 93.

32 Zie noot 1.

33 Leijten geeft in zijn noot in de JOR aan dat de Hoge Raad van de abstracte benadering die werd gehanteerd in Mediasafe is afgestapt. Hij merkt daarbij wel op dat A-G Timmerman in

diens conclusie de huidige benadering in lijn met eerdere arresten acht. Ook Maeijer meent, in zijn noot in NJ 2007/420, dat de Hoge Raad oordeelt "in de lijn van zijn eerdere, echter op dit punt nog niet zo duidelijk geformuleerde uitspraken".

34 Zie de conclusie van A-G Timmerman bij Kombex/Bruil onder 3.39 en Maeijer in diens noot onder dat arrest.

35 Een bekrachtiging ex art. 3:69 BW lid 1 jo. 3:78 BW is ook mogelijk, doch

minder praktisch, zie Nieuwe Weme in diens noot onder het arrest van het Hof Leeuwarden in ABN AMRO/Dijkema q.q., 6 oktober 2004, JOR 2004/323 en Huijgen/Lennarts, t.a.p., aant. 6.

36 Toepasselijkheid van art. 3:69 BW lid 4 op 2:130/240 BW blijkt uit Hoge Raad 30 april 1948, NJ 1949/253, Van Schilfgaarde/Winter nr. 53, Van der Grinten nr. 235.1, Slagter par. 19 onder f; zie verder Hijma, *T&C BW* (2007), art. 3:69 BW, aant. 6 en Asser-Kortmann 2-I

(2004) nr. 90.

37 Dit laatste gebeurde in de kwestie die leidde tot rechtbank Arnhem 11 april 2007, JOR 2007/168 (Gyömörei-Pondac).

38 In sommige gevallen zal optreden voor zowel de vennootschap als het bestuur voor de advocaat zelf een andersoortig 'tegenstrijdig belang' opleveren (in de zin van regel 7 van de Gedragsregels 1992).

Legal Counsel

Bedrijfsjurist

Jurist Pensioenrecht

Senior Juridisch Adviseur

Fiscalist

BTW Specialist

Voor een compleet aanbod van juridische vacatures ga je naar jbb.nl

Juridische Banenbank

VOX ET LINGUA

Vertalingen (gewaarmerkt)

Da Costakade 8-huis
1052 SJ Amsterdam

Mobiel 06-20004823
Telefoon 020-6167821
E-mail vox@euronet.nl
Internet www.voxetlingua.nl

VOX ET LINGUA |

Le Tableau

VOOR DE ADVOCATUUR EN HET NOTARIAAT

Le Tableau bemiddelt exclusief in tijdelijke functies voor het notariaat en de advocatuur.

Wij kunnen voorzien in ervaren, gespecialiseerde advocaten ten behoeve van ondermeer: sabbatical leave, zwangerschapsverlof, begeleiding stagiaires of omvangrijke projecten, zoals een grote transactie of reorganisatie. Ook financieel interessant!

Belt u voor meer informatie met Mr. Drs. Christ'l Dullaert, tel 020-5237600 of kijk op onze website www.letableau.nl

Wij leveren u medische argumenten

De afgelopen tien jaren werden de meest uiteenlopende problemen aan onze artsen voorgelegd. Een greep uit de dagelijkse praktijk:

- De operatie van mijn cliënt liep slecht af. Was de behandeling zorgvuldig?
- De erfgenamen van mevrouw stellen dat zij na de brand langer bleef leven dan meneer. Is dat juist?
- Is de lichamelijke schade van mijn cliënt juist getaxeerd en hoe waardeert ik zijn smart?
- De verzekeringsmaatschappij stelt dat de betrokkene zelfmoord pleegde. Was het geen ongeval?
- De werknemer van mijn cliënt beweert dat hij niet meer kan werken. Kan hij niet net zo veel als vroeger?
- De verzekeringspolis schrijft arbitrage voor. Kunt u een arbiter leveren?

MEDISCH ADVIESBUREAU

BINS

Laan 20
2512 GN Den Haag
tel 070 345 98 08
fax 070 345 98 11
e-mail j.w.bins@wxs.nl
www.binsmedical.com

dr. mr. J.W.Bins, arts RGA

FIF 33

RECHERCHE- EN INFORMATIEBUREAU

Voor bedrijven, particulieren en advocatuur

- Onrechtmatig ziekteverzuim
- Alimentatiezaken
- Controle werkzaamheden
- Handelsinformatie
- Fraude / Bedrijfsdiefstal
- Privé-onderzoeken

010 - 477 33 22 www.fif33.nl

Goedgekeurd door Min. van Justitie POB 238
Heemraadssingel 186 • 3021 DM Rotterdam
Fax: 010 - 477 08 30 • e-mail: info@fif33.nl

TOGA atelier

Schout & Katsantonis

www.toga.net

- Rijksleverancier
- Toga's op maat van eerste kwaliteit stof
- Korte levertijd
- Bef cadeau bij bestelling toga

Industrieweg 51
Tel. 010 - 245 07 66

3044 AS Rotterdam
Fax 010 - 245 07 67

.....
interview
.....

Mies Westerveld
hoogleraar sociale
rechtshulp

.....
**'Ik heb toch geen
rechten gestudeerd
om mijn hersens en
denkkracht uit te
lenen aan diegene
die daar het meeste
geld voor geeft?'**
.....

.....
Bureaucratie is de ziekte van de sociale
rechtsbijstand. 'Sociaal advocaten worden
tegenwoordig getreden als potentiële fraudeurs
– maar als je echt wilt frauderen, kun je
beter een ander vak kiezen.'
.....

**Mies Westerveld (54) is
sinds november bijzon-
der hoogleraar Sociale
Rechtshulp aan de
Universiteit van
Amsterdam. Haar vak
moet nog nader worden
gedefinieerd, de rode
draad is wel duidelijk:
rechtshulp als mensen-
recht. En als 'vereve-
ningsinstrument'.**

.....
Vera Spaans
journalist
.....

Is uw leerstoel eigenlijk nodig?

'Ik zit net twee weken op deze post dus ik wil daar nog geen grote uitspraken over doen. Maar één van mijn "missies" is de rechtenstudent van nu wat van de bevlogenheid bijbrengen die ik vroeger heb gevoeld voor het verlenen van rechtshulp aan mensen die minder kapitaalkrachtig zijn en daardoor in veel situaties aan het kortste eind trekken. Rechtshulp als vereveningsinstrument zou je het kunnen noemen. Daarvoor wil ik hen ook wat historisch besef bijbrengen. Tenslotte bestaat het fenomeen sociale rechtshulp nu al zo'n kleine veertig jaar – of nog maar veertig jaar, dat kun je natuurlijk ook zeggen.

Na mijn advocaatstage in de jaren

zeventig ben ik met een goede vriendin een sociaal advocatenkantoor begonnen. Advokatenkantoor Lange Hilleweg noemden we dat toen en dus niet Westerveld Advocaten of zoiets. Toen ik voor de website van de UvA wat informatie over mijn loopbaan wilde opgeven, kwam meteen de spellingsmaffia in actie: advocaten en kollektief moesten met een c, de mensen moesten niet denken dat de UvA niet kon spellen. Terwijl de "k" in de jaren zeventig een statement was. Uiteindelijk is een compromis gesloten, "Advokatenkollektief" staat nu tussen aanhalingstekens. Dat zegt de student van nu niks meer.'

**Lopen rechtenstudenten warm
voor de sociale advocatuur?**

'Dat is wat mij betreft afwachten. Ik heb wel, met mijn onderwijservaring bij sociaal recht, de indruk dat studenten minder cynisch zijn dan in de jaren

.....

We moeten ook naar de overheid zelf kijken als vervuiler van de rechtshulpbegroting

.....

negentig. Idealen mogen weer. Deze benoeming komt wat dat betreft op een goed moment.’

Er wordt vaak gezegd: wie inhoudelijk interessant werk zoekt, leert meer op een commercieel advocatenkantoor.

‘Dat zul je mij niet horen zeggen en zeker niet tegen degene die net met het vak begint. Natuurlijk hebben met name de heel grote kantoren een ander soort zaken die vaak juridisch ook complexer zijn. Maar het hangt er maar vanaf wat je interessant noemt en wat je wilt leren. Bij de sociale advocatuur wordt vaak een groter appel gedaan op iemands conflictoplossend vermogen. En als ik dan ook eens een vooroordeel mag spuien: wereldvreemdheid is bij een kleiner kantoor waarschijnlijk een kleiner risico dan bij kantoren waar overwegend “grote zaken” worden gedaan. Wat wél waar is, is dat je, als je je tot de sociale advocatuur beperkt, op een zeker moment alles wel eens voorbij hebt zien komen.

Zo is het tenminste bij mij gegaan. Maar als ik vacatures bekeek van commerciële kantoren, bekreep mij telkens het gevoel: daar heb ik toch geen rechten voor gestudeerd? Om mijn hersens en mijn denkkracht uit te lenen aan diegene die daar het meeste geld voor geeft? Zo ben ik aan de universiteit beland. Ik denk dat onze maatschappij het altijd ook zal moeten hebben van mensen voor wie geld niet zaligmakend is en die in hun werk iets kwijt willen van hun sociale bevlogenheid.’

Hoe staat het met de kwaliteit van sociale advocaten?

‘Daar kan ik nog niet zoveel over zeggen. Vraag me dat maar eens over een jaar, als ik het veld wat beter heb verkend.’

Wat gaat u precies doen?

‘Ik ga een universitair vak ontwikkelen en ik ga een onderzoekslijn opzetten over het thema “sociale rechtshulp”. Heel precies heb ik dat nog niet afgebakend maar de rode draad heb ik al wel: rechtshulp als mensenrecht. Mensen hebben een fundamenteel recht op rechtsbijstand, dat wordt ook in verschillende

verdragen genoemd. De vraag is dus niet óf de overheid moet bijdragen aan sociale rechtshulp, maar hóé. Er zijn namelijk verschillende manieren om het recht op rechtshulp gestalte te geven: door gerichte subsidies, door het inrichten van een verzekeringsstelsel, noem maar op. In de loop van volgend jaar hoop ik een promovendus aan te nemen die vergelijkend onderzoek gaat doen naar de manier waarop andere landen vorm geven aan sociale rechtshulp.’

Hoe anders dan door subsidies is sociale rechtshulp te verwezenlijken?

‘Bestaande kantoren zouden solidariteit kunnen organiseren. Bijvoorbeeld door de tarieven van betalende klanten te verhogen en dat extra geld benutten voor de bekostiging van de zaken van degenen die de rekening niet kunnen betalen.’

Daar zullen die betalende cliënten niet zo blij mee zijn, denk ik.

‘Als elk kantoor daaraan meedoet, en dan bovendien in gelijke mate, hoeft dat geen probleem te zijn. Het wordt pas problematisch als sommige kantoren onevenredig veel niet-betalende klanten bedienen. Die prijzen zich dan op een zeker moment uit de markt. Je kunt het als overheid ook via een verplichte verzekering regelen. Zo betaalt ook iedereen verplicht premie voor de WW, terwijl niet iedereen een even groot risico loopt om werkloos te worden. Dat heet in de sociale zekerheid risicosolidariteit.’

De Algemene Raad heeft laten weten tegen het Drion-fonds te zijn. Aan dit fonds zouden advocatenkantoren bijdragen om hieruit een vorm van sociale rechtshulp te financieren. De AR vindt dat het betalen voor rechtshulp primair de verantwoordelijkheid is van de overheid.

‘Daar ben ik het wel mee eens maar ik heb nog een reden om dat niet zo’n goed idee te vinden. Ik ben namelijk bang dat de rechtshulp dan nog bureaucratischer wordt. Want ook zo’n fonds moet beheerd en gecontroleerd worden en dan zullen die kantoren die daaraan bijdra-

CV

Mies Westerveld werkt als docent Sociaal Recht aan de UvA. Ze is als senior onderzoeker Sociaal Recht verbonden aan het Hugo Sinzheimer Instituut en als fellow aan het Amsterdams Instituut voor Arbeidsstudies. Westerveld studeerde aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, en werkte tijdens haar studie als rechtswinkelier. Na haar advocaatstage richtte zij het Advokatenkantoor Lange Hil-
leweg in Rotterdam op. Tien jaar later maakte ze de overstap naar de Universiteit Utrecht, waar zij werkte als docent Sociaal Recht en promoveerde op een rechtsvergelijkende studie naar de ontwikkeling van ouderdoms- en nabestaandenpensioenen in de sociale zekerheid in Nederland, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk.

gen daar ook wat in te vertellen willen hebben.

Bureaucratie is de ziekte van de sociale rechtsbijstand. Voor mij was ook dat een reden om op te houden als sociaal advocaat. Ik kreeg het gevoel dat ik alleen nog maar bezig was met verantwoording afleggen. Dat ging soms heel ver. Als bijvoorbeeld een cliënt te laat zijn verklaring van onvermogen instuurde, het bewijs dat hij de rechtsbijstand niet zelf kon betalen, werd de toevoeging met terugwerkende kracht alsnog ongedaan gemaakt. Dan kreeg je dus niets betaald, terwijl je wel al het werk had gedaan. Dat is een ervaring van twintig jaar terug en ik heb begrepen dat het alleen maar erger is geworden.'

Hoe is die bureaucratie tegen te gaan?

'Het sleutelwoord is vertrouwen. Sociaal advocaten worden nog steeds tegemoet getreden als potentiële fraudeurs. Als je echt wilt frauderen, kun je beter een ander vak kiezen.'

Zijn er op dit moment te weinig sociaal advocaten?

'De Staatssecretaris van Justitie heeft gezegd – dus als ik lieg, doe ik dat in commissie – dat het op dit moment wel meevalt. Dat komt ook door de herziening van het stelsel waarbij de bureaus voor rechtshulp zijn afgeschaft en vervangen door juridische loketten. Veel voormalige bureaumedewerkers hebben op dat moment de overstap gemaakt naar de sociale advocatuur. Alleen, ik ben bang dat dit een momentopname is. Met name als de vergoedingen weer omlaag gaan of bevroren worden, zou de bereidheid van advocaten om aan het systeem van de gefinancierde rechtshulp mee te blijven doen weleens snel kunnen afnemen. Dat blijkt althans uit een enquête die de SP onlangs heeft gehouden.'

En precies nu wil Staatssecretaris Albayrak bezuinigen op sociale rechtshulp. Uw eigen partij, nota bene.

'Dat moet ik nuanceren. Ik begrijp dat de fractie van de PvdA in de Tweede Kamer deze plannen niet echt met vreugde

begroet. En dat de vergoedingen voor de rechtsbijstand niet bijster hoog zijn, wil nog niet zeggen dat er binnen de post rechtsbijstand nergens op te bezuinigen zou zijn. Zo wordt er bij Justitie veel verwacht van het middel 'mediation' in plaats van het hardere 'I see you in court' en men vraagt zich af of een systeem van een collectieve rechtsbijstandverzekering uitkomst zou kunnen bieden. Ik wil mijn oordeel nog even opschorten. Maar het lijkt mij niet handig om te gaan snoeien in de vergoedingen aan advocaten als je net een nieuw systeem op de markt hebt gezet en rechtshulpverleners in publieke dienst hebt aangemoedigd om daarin hun brood te gaan verdienen.'

Gaan mensen te snel naar de rechter?

'Ik heb niet de indruk, recht is vrijwel nooit gratis. Zelfs van mensen die niets te besteden hebben, wordt een eigen financiële bijdrage gevraagd. En de drempel om naar een advocaat te stappen is ook psychologisch nog altijd hoog. Ik zie eerder een tendens de andere kant op: veel mensen die de gang naar het recht niet maken, door onwetendheid of een taalachterstand. En er is een grote groep mensen die terugschrikt voor de prijs van de rechtsbijstand, bijvoorbeeld degenen die net boven de inkomensgrens voor de gesubsidieerde rechtsbijstand vallen.

Het systeem genereert zelf procedures, doordat wetten niet goed te begrijpen zijn of slecht uitvoerbaar. Of doordat men steeds weer aan een bestaand systeem sleutelt, zoals in de sociale zekerheid. Normen worden aangescherpt, voorwaarden worden veranderd, mensen worden sneller goedgekeurd. Bij elke wijziging worden de procedures die deze zal oproepen al bij voorbaat ingecalculleerd. En de mensen op wie de wijzigingen betrekking hebben, zijn bijna altijd mensen die aanspraak kunnen maken op gefinancierde rechtsbijstand. Kortom, we moeten ook zeker naar de overheid zelf kijken als vervuiler van de rechtshulpbegroting.'

Provisionele vordering tegenover kort geding

Een voorlopige voorziening kan niet alleen worden verkregen in kort geding, maar ook door middel van een provisionele vordering in een aanhangige bodemprocedure. Bij deze tweede voorziening kan het bijvoorbeeld gaan om opheffing van conservatoir beslag, verlaging van een bankgarantie, ont ruiming van het gehuurde of betaling van een voorschot.¹ Wanneer is de provisionele vordering een goed alternatief voor de kortgedingprocedure?²

.....
M. den Besten

PhD-fellow burgerlijk procesrecht,
Universiteit Leiden
.....

De mogelijkheid tot het instellen van een provisionele vordering is sinds de herziening van het burgerlijk procesrecht in 2002 gecodificeerd in art. 223 Rv. Deze codificatie komt feitelijk neer op een redactionele wijziging van art. 51 Rv (oud), waarin de provisionele vordering impliciet besloten lag. De literatuur en jurisprudentie omtrent art. 51 Rv (oud) hebben voor het huidige recht groten-deels hun betekenis behouden.

Samenhang

Iedere voorziening die als voorlopige voorziening kan worden toegewezen, kan door partijen in beginsel ook bij wege van provisionele vordering worden gevorderd. De gevraagde voorziening hoeft niet expliciet uit de wet voort te vloeien.³ De provisionele vordering kan strekken tot toewijzing van hetgeen wordt gevorderd in de hoofdzaak of een gedeelte daarvan, zoals een voorschot op het in de hoofdzaak gevorderde bedrag.⁴ Sinds 2002 vereist de wet in art. 223 lid 2 Rv uitdrukkelijk dat de provisionele vordering samenhangt met de eis in de hoofdzaak. Dit hoeft voor de rechter evenwel geen beletsel te vormen om op de gevorderde voorziening te beslissen. Net als bij de in kort geding gegeven

voorlopige voorziening, legt de voorlopige beoordeling van de rechtsverhouding tussen partijen de beoordeling in de hoofdzaak namelijk niet vast.⁵

Kenbaar maken

Zowel de eisende als de gedaagde partij in de hoofdzaak kan een provisionele vordering instellen. Omdat art. 223 Rv is ondergebracht in afdeling 2.10 (incidentele vorderingen), gelden daarbij de algemene bepalingen voor incidentele vorderingen van artt. 208 en 209 Rv. Hoewel uit art. 208 Rv kan worden afgeleid dat het partijen vrij staat om een provisionele vordering in te stellen in iedere stand van het geding – het artikel bepaalt slechts dat een incidentele vordering kan worden ingesteld bij dagvaarding of bij met redenen omklede conclusie – zal dit over het algemeen direct in de dagvaarding of de conclusie van antwoord gebeuren. Maar later kan ook, bijvoorbeeld indien de noodzaak voor de provisionele vordering pas in een later stadium van de procedure ontstaat. Omdat de provisionele vordering niet is ‘ingeburgerd’, kunnen partijen er niet klakkeloos van uitgaan dat adequaat op een dergelijke vordering wordt gereageerd.⁶ Zo bevat het Landelijk reglement voor de civiele rol bij de rechtbanken (LRR)⁷ hieromtrent geen bepaling. De tweede zin van art. 2.2 LRR bepaalt slechts dat indien met een processtuk tevens een andere proceshandeling wordt verricht dan waar de zaak voor stond, hiervan in de kop van dat processtuk melding wordt gemaakt. Ten aanzien van het opnemen van een provisionele vordering in de conclusie van antwoord

.....
1 Vgl. respectievelijk Rb. Arnhem 10 november 2004, LjN AR8830 en Rb. Amsterdam 27 december 2006, LjN AZ7269; Rb. Arnhem 23 juli 2003, LjN AM1814; Rb. Rotterdam 11 september 2006, LjN AY9703; Rb. Arnhem 27 juni 2007, LjN BB1599.
2 Dit artikel is een bewerking van Den Bestens bijdrage ‘Samenloop van voorlopige voorzieningen in het burgerlijk procesrecht’, in: I.S.J. Houben e.a. (red.), *Samenloop*, BWKJ 23 (2007), Deventer: Kluwer 2007, p. 211-238.
3 Vgl. HR 21 juni 1872, W 3474; dit oordeel is nadien herhaald in HR 23 februari 1990, NJ 1991, 147 (Allart/Kist-Hubert), m.nt. HJS, r.o. 3.3. Zie ook: H.J. Snijders, C.J.M. Klaassen & G.J. Meijer, *Nederlands burgerlijk procesrecht*, 4^e druk, Deventer: Kluwer 2007, p. 337 (nr. 330).
4 Vgl. HR 28 november 1986, NJ 1987, 507 (Nunumete/Oostermeijer), r.o. 3.2; alsmede HR 14 november 1997, NJ 1998, 113, r.o. 3.3.

.....
5 Vgl. HR 30 juni 1995, NJ 1996, 200 (Zingstra/Land van Cuyk), m.nt. HER, r.o. 3.1, derde alinea; HR 14 november 1997, NJ 1998, 113, r.o. 3.3., tweede alinea; alsmede HR 29 november 2002, NJ 2003, 50 (Helm/Aerts c.s.), r.o. 3.11 in fine. Zie in dezelfde zin: J.H. Blaauw, W. Schenk, *Het kort geding. A. Algemeen deel*, 7^e druk, Deventer: Kluwer 2002, p. 68. Wanneer het oordeel omtrent de provisionele vordering is vervat in een tussenvonnissen dat ook (bindende) eindbeslissingen bevat met betrekking tot de eis in de hoofdzaak, en dit oordeel mede op deze eindbeslissingen is gebaseerd, is dit uiteraard anders.
6 Vgl. o.m. Snijders, Klaassen & Meijer 2007, p. 204 (nr. 189) en p. 337 (nr. 330); Schenk/Blaauw 2002, p. 68; alsmede Snijders (losbl.), aant. 7 bij art. 223 Rv.
7 *Staatscourant* 9 februari 2007, nr. 29, p. 24.

zal dit niet veel problemen opleveren.⁸ Wanneer echter de eisende partij in haar inleidende dagvaarding een provisionele vordering wenst op te nemen, is dit anders. De provisionele vordering zal immers pas in het lichaam van de dagvaarding aan bod komen, zodat deze gemakkelijk over het hoofd kan worden gezien. Het is dan ook verstandig om bij het aanbrenge van de dagvaarding expliciet aan de (rol)rechter en de wederpartij kenbaar te maken dat tevens een provisionele vordering wordt ingesteld.

Compact

De wederpartij kan op de provisionele vordering reageren met een incidentele conclusie van antwoord (vgl. art. 128 j^o. 208 lid 1 Rv). Hiervoor wordt in beginsel een termijn van twee weken aangehouden (vgl. art. 2.7 LRR). Dat sprake is van een compacte procedure blijkt uit art. 208 lid 2 Rv, dat bepaalt dat het nemen van conclusies van repliek en dupliek slechts in bijzondere gevallen door de rechter zal worden toegestaan. Bovendien zal de rechter ingevolge art. 209 Rv eerst en vooraf op de provisionele vordering moeten beslissen. De aard van de provisionele vordering brengt dit mee. Voor het wijzen van het provisionele tussenvonnissen geldt een termijn van maximaal vier weken na het nemen van de incidentele conclusie van antwoord (vgl. art. 2.13 LRR). De rechter die weigert om binnen deze termijn op de provisionele vordering te beslissen, handelt mijns inziens in strijd met de artt. 23 en 26 Rv.

Babylonisch

De mogelijkheid tot het instellen van een provisionele vordering buiten de dagvaardingsprocedure in eerste aanleg vloeit voor een aantal procedures voort uit schakelbepalingen, die art. 223 Rv van overeenkomstige toepassing verklaren. Dit is bijvoorbeeld het geval ten aanzien van het hoger beroep (vgl. art. 353 Rv).⁹ Wanneer een partij echter voor het

Met de provisionele vordering kan zonder het starten van een nieuwe procedure ook een vonnis ten principale worden verkregen

eerst in hoger beroep een provisionele vordering instelt, verspeelt zij daarmee een instantie.¹⁰

Bij het instellen van een provisionele vordering in hoger beroep kan overigens gemakkelijk een Babylonische spraakverwarring ontstaan.¹¹ Deze incidentele vordering moet namelijk goed worden onderscheiden van het incidenteel hoger beroep ex art. 339 lid 3 Rv. De beide procedures moeten bovendien worden onderscheiden van het hoger beroep tegen een provisioneel tussenvonnissen

uit eerste aanleg ex art. 337 lid 1 Rv. Om misverstanden te voorkomen, is het verstandig om de (rol)raadsheer en de wederpartij er nadrukkelijk op te wijzen welke procedure wordt ingesteld.

Een buitenbeentje vormt verder de in een kortgedingprocedure ingestelde provisionele vordering. In dat geval is er immers reeds een procedure tot het verkrijgen van een voorlopige voorziening aanhangig, zodat van het vorderen van een voorlopige voorziening in de tweede graad kan worden gesproken. Aangenomen moet worden dat een dergelijke provisionele vordering mogelijk is, mits daarmee met het oog op het onvermijdelijk uitblijven van een beslissing in kort geding, een redelijk belang van een of meer partijen wordt gediend.¹² Zo kan een potentiële koper van aandelen in een kortgedingprocedure een vordering tot dooronderhandelen instellen, waarbij als provisionele voorziening een verbod voor de verkoper wordt gevorderd om de litigieuze aandelen te vervreemden gedurende die kortgedingprocedure.

Geldingsduur

Een provisionele voorziening geldt voor de duur van het geding (vgl. art. 223 Rv) en verliest dus haar werking zodra de einduitspraak in de hoofdzaak in kracht van gewijsde gaat. De partij die wil dat de op grond van een provisionele voorziening ontstane situatie ook nadien voortduurt, zal daarom in de hoofdzaak een gelijklopende vordering moeten instellen. De provisionele voorziening kan dan worden vervangen door toewijzing van de gelijklopende vordering in de hoofdzaak. Indien tegen de einduitspraak in de hoofdzaak echter een gewoon rechtsmiddel wordt aangevraagd, blijft de provisionele voorziening ook van kracht voor de duur van de verzetprocedure, het hoger beroep of de cassatieprocedure.¹³

Door tussentijds hoger beroep tegen het provisionele tussenvonnissen ex art. 337 lid 1 Rv¹⁴ kan een voorlopige voorziening al tijdens het geding haar werking verliezen, wanneer de appelrechter een ander oordeel velt over de provisionele

8 De kop van dit processtuk zou kunnen luiden: 'Conclusie van antwoord, tevens houdende vordering tot provisionele voorziening ex art. 223 Rv'.

9 Zie daarnaast art. 147 Rv (verzet: impliciet), art. 377 Rv (derdenverzet) en art. 385 Rv (herroeping). Ten aanzien van de verzoekschriftprocedure kan analogische toepassing van art. 223 Rv worden aangenomen: vgl. o.m. Snijders, Klaassen & Meijer 2007, p. 351-352 (nr. 342); Snijders (losbl.), aant. 9 in fine bij art. 223 Rv;

alsmede P.J.M. von Schmidt auf Altenstadt, 'Spel der Voorzieningen', in: TCR 2003-2, p. 39. Met betrekking tot de cassatieprocedure ligt analogische toepassing van art. 223 Rv – gezien de aard van die procedure – minder voor de hand, maar zij kan niet per definitie worden uitgesloten: vgl. E. Korhals Altes & H.A. Groen, *D.J. Veegens. Asser-serie Procesrecht. Deel 7. Cassatie in burgerlijke zaken*, 4^e druk, Deventer: Kluwer 2005, p. 329 (nr. 154).

10 Vgl. in dit verband HR 24 maart 1995, NJ 1995, 349 (Allart/Kist-Hubert II), r.o. 3, laatste alinea.

11 Het gevaar van deze spraakverwarring is eerder gesignaleerd door W.H. Heemskerk in zijn noot onder HR 20 april 1979, NJ 1980, 148.

12 Vgl. Hof 's-Hertogenbosch 27 juni 1961, NJ 1962, 331 (Bink/Het Bossche Broek).

13 Vgl. o.m. Snijders, Klaassen & Meijer 2007, p. 337 (nr. 330); alsmede Schenk/Blaauw 2002, p. 68.

14 Zie voor het tussentijds instellen van cassatie tegen een door het hof gewezen provisioneel tussennarrst: art. 401a lid 1 Rv.

vordering. Een vergelijkbare situatie kan zich voordoen wanneer (provisieel) een wijziging of intrekking van een reeds gegeven provisonale voorziening wordt gevorderd, bijvoorbeeld op grond van gewijzigde omstandigheden. Op grond van dit laatste zou een partij met een provisonale vordering ook een wijziging of intrekking kunnen vorderen van een door de kortgedingrechter gegeven voorlopige voorziening. Laatstgenoemde voorziening verliest immers haar werking door een andersluidende (provisonele) uitspraak in de hoofdzaak, mits die uitspraak maar uitvoerbaar bij voorraad is verklaard.¹⁵ Het omgekeerde – het in een kortgedingprocedure vorderen van een wijziging of intrekking van een gegeven provisonale voorziening – lijkt mij, gezien het primaat van de bodemprocedure, echter niet mogelijk.¹⁶

Uit de parlementaire geschiedenis kan tot slot nog worden afgeleid dat het intrekken van de hoofdzaak tot gevolg heeft dat een provisonale voorziening komt te vervallen.¹⁷ Hierop dienen partijen vooral bedacht te zijn wanneer zij tijdens de procedure een schikking treffen. Mochten partijen op dat moment de gevolgen van de gegeven provisonale voorziening in stand willen houden, dan zullen zij daarover dus expliciet afspraken moeten maken in het kader van de schikking.

Vergelijking

Voor een antwoord op de vraag in welke gevallen en onder welke omstandigheden de provisonale vordering een goed alternatief kan zijn voor een kortgedingprocedure, zijn vooral de verschillen tussen de beide procedures relevant.¹⁸

Als een kortgedingzitting op zich laat wachten, kan in een bodemprocedure een provisonale vordering worden ingesteld

Samenhang met hoofdzaak

Het meest in het oog springende verschil is het vereiste dat een provisonale vordering dient samen te hangen met een eis in de hoofdzaak. In dit opzicht is de drempel voor de kortgedingprocedure lager, sterker nog, in het merendeel van de gevallen (95%) zien partijen na een kort geding zelfs af van een bodemprocedure.¹⁹ Kostenoverwegingen, alsook het feit dat tegen de beslissing van de rechter in een kortgedingprocedure separaat de rechtsmiddelen hoger beroep en cassatie kunnen worden ingesteld, zullen daarbij een rol spelen.

Door de vereiste samenhang met de hoofdzaak wordt ook de reikwijdte beperkt van de voorlopige voorzieningen die provisonaal gevorderd kunnen worden, terwijl de kortgedingprocedure

een dergelijke beperking niet kent. In de praktijk zal dit verschil tussen de beide procedures wel meevallen, aangezien partijen ingevolge art. 24 Rv in beginsel zelf de omvang van de hoofdzaak kunnen bepalen en zij op die manier dus ook een bepaalde provisonale vordering mogelijk kunnen maken, al dan niet door middel van een verandering of vermeerdering van eis ex art. 130 Rv.

Als tussen partijen reeds een bodemprocedure aanhangig is, of in de toekomst aanhangig wordt gemaakt, heeft de provisonale vordering het ontegenzeggelijke voordeel dat uiteindelijk ook een vonnis ten principale zal worden verkregen. Anders dan bij een voorlopige voorziening gegeven in kort geding hoeft er dus geen bodemprocedure te worden geëntameerd om aan de voorlopige voorziening een definitief karakter te geven.

Snelheid

Over het algemeen zal een voorlopige voorziening sneller verkregen kunnen worden in een kortgedingprocedure dan met een provisonale vordering. Als de provisonale vordering direct in de dagvaarding wordt opgenomen, krijgt de gedaagde op de eerste rolzitting in beginsel een termijn van twee weken voor het nemen van de incidentele conclusie van antwoord (vgl. art. 2.7 LRR) en zal maximaal vier weken na het nemen van die conclusie een provisonaal tussenvonnis gewezen worden (vgl. art. 2.13 LRR). Daarmee verstrijken minimaal zo'n zes weken tussen de eerste rolzitting en de beslissing op de gevorderde voorlopige voorziening, terwijl in een kortgedingprocedure doorgaans binnen twee weken na de kortgedingzitting een uitspraak wordt verkregen.²⁰

Wanneer partijen omtrent dezelfde kwestie ook een bodemprocedure (zullen) voeren, kan een provisonale vordering sneller zijn dan de kortgedingprocedure. Aangezien een provisonale vordering slechts kan worden ingesteld als incidentele vordering in de hoofdzaak, staat daarmee ook de bodemprocedure in de startblokken, zodat vervolgens direct en zonder tijdverlies kan worden doorgeprocedeerd in de hoofdzaak. Na een gevoerde kortgeding-

¹⁵ Vgl. Snijders, Klaassen & Meijer 2007, p. 341 (nr. 334); alsmede Schenk/Blaauw 2002, p. 27 en 215-216.

¹⁶ Vgl. in dit verband HR 19 mei 2000, NJ 2001, 407 (Staat/NVV c.s.), m.nt. HJS, r.o. 3.2; alsmede HR 9 september 2005, NJ 2007, 140 (Wenckebach/NOB), m.nt. HJS, r.o. 3.3, aanhef.

¹⁷ Vgl. A.I.M. van Mierlo, m.m.v. F.M. Bart, *Parlementaire geschiedenis herziening van het burgerlijk procesrecht voor burgerlijke zaken, in het bijzonder de wijze van procederen in eerste aanleg*, Deventer: Kluwer 2002, p. 389.

¹⁸ Voor een bespreking van de overeenkomsten tussen de provisonale vordering en de kortgedingprocedure verwijst de auteur de geïnteresseerde lezer naar zijn bijdrage in de in noot 2 supra genoemde BWKJ-bundel.

¹⁹ Vgl. X.E. Kramer, *Het kort geding in internationaal perspectief (diss. Leiden)*, Deventer: Kluwer 2001, p. 1; alsmede J.F. Bruinsma, *Korte gedingen. Een rechtssociologisch verslag*, Zwolle: W.E.J. Tjeenk Willink 1995, p. 127-135 en p. 155.

²⁰ Vgl. Kramer 2001, p. 36.

procedure daarentegen zal voor een bodemprocedure opnieuw moeten worden gedagvaard.

Een ander argument voor de provisionele vordering is dat de eisende partij in de hand heeft tegen welke roldatum wordt gedagvaard, terwijl deze datum in de kortgedingprocedure wordt bepaald door de voorzieningenrechter (vgl. art. 254 lid 2 Rv). Als een partij niet op korte termijn een datum voor een kortgedingzitting kan verkrijgen en zij geen bezwaar tegen een bodemprocedure heeft, verdient het overweging een provisionele vordering in te stellen. De anders verloren wachttijd tot de kortgedingzitting wordt dan benut voor (een deel van) de hiervoor genoemde termijnen van het LRR, terwijl daarmee bovendien vast de bodemprocedure aanhangig is gemaakt.

Geldingsduur

De provisionele voorziening geldt slechts voor de duur van het geding, terwijl een voorlopige voorziening uit kort geding – behoudens daartegen ingestelde rechtsmiddelen of een andersluidend oordeel in de bodemprocedure – in beginsel onbeperkte geldingsduur heeft.

De overheersende opvatting is dat de in kort geding verkregen voorlopige voorziening haar werking verliest wanneer een andersluidende uitspraak in de bodemprocedure in kracht van gewijsde gaat. Mocht laatstgenoemde uitspraak evenwel uitvoerbaar bij voorraad zijn verklaard, dan komt aan de werking van de voorlopige voorziening direct een einde.²¹ Het primaat van de bodemprocedure wordt hiermee nog eens bevestigd.

Naar mijn mening kan met betrekking tot de provisionele voorziening dezelfde opvatting worden aangehangen. Een uitvoerbaar-bij-voorraadverklaring van de uitspraak in de hoofdzaak is processueel gezien weliswaar niet hetzelfde als het in kracht van gewijsde gaan van die uitspraak, maar het komt mij niet logisch voor om op dit punt een ander regime te hanteren dan bij de in een kortgedingprocedure gegeven voorlopige voorziening. Mocht de andersluidende uitspraak in de hoofdzaak in hoger beroep of in cassatie worden vernietigd, dan zal mijns inziens moeten

²¹ Vgl. H.J. Snijders in zijn noot bij HR 15 mei 1998, NJ 1999, 569 (AVI Originals/CTA).

Een kort geding kan sneller, een provisionele vordering kan goedkoper zijn

worden aangenomen dat de provisionele voorziening herleeft.²²

Proceskosten

Wanneer partijen over dezelfde kwestie ook een bodemprocedure voeren, kost een provisionele vordering over het algemeen minder dan een aparte kortgedingprocedure.²³ De kosten blijven in dat geval immers beperkt tot één punt van het toepasselijke liquidatietarief²⁴; het vast recht is reeds voldaan in het kader van de bodemprocedure. Bij een aparte kortgedingprocedure daarentegen moeten nogmaals kosten worden gemaakt voor de dagvaarding en het vast recht – en denk ook aan advocaatkosten voor de zitting – en zal daarnaast een separate kostenveroordeling terzake het procureurssalaris volgen.²⁵

De rechter kan in het provisionele tussenvonnis bepalen dat de kosten van de provisionele vordering worden

²² Zie in vergelijkbare zin met betrekking tot een in kort geding gegeven voorlopige voorziening: HR 28 september 1984, NJ 1985, 83, m.nt. WHH, r.o. 3.2 in fine; alsmede Schenk/Blauw 2002, p. 215-216.

²³ Zie in deze zin ook H.J. Snijders onder punt 7 van zijn noot bij HR 23 februari 1990, NJ 1991, 147 (Allart/Kist-Hubert).

²⁴ Vgl. F. van Schaik, 'De provisionele eis als alternatief voor kort geding', in: *Advocatenblad* 1985-4, p. 77. Wanneer de provisionele vordering reeds bij dagvaarding wordt ingesteld, kan mijns inziens met betrekking tot de eisende partij zelfs dit liquidatiepunt worden voorkomen. Voor het nemen van de incidentele conclusie van antwoord geldt dit vanzelfsprekend niet. Zie voor de meest recente liquidatietarieven www.rechtspraak.nl.

²⁵ In Ktr. (Vzr.) Eindhoven 6 augustus 2004, *Prg.* 2005, 24 werd geoordeeld dat deze extra kosten voor rekening dienen te komen van de eisende partij in kort geding, wanneer deze door middel van het instellen van een provisionele vordering ex art. 223 Rv in de reeds aanhangige bodemprocedure zonder bijkomende kosten eenzelfde voorlopige voorziening had kunnen verkrijgen.

aangehouden tot het eindvonnis in de hoofdzaak (vgl. art. 237 lid 1 Rv), zodat de uiteindelijk in de bodemprocedure in het ongelijk gestelde partij ook kan worden veroordeeld in de kosten van de incidentele procedure. Partijen kunnen ook om die reden een tactische keuze maken tussen een provisionele vordering en kortgedingprocedure, want in de laatste zal direct een kostenveroordeling volgen.

Goed en goedkoop

Veruit het belangrijkste verschil tussen de provisionele vordering ex art. 223 Rv en de kortgedingprocedure is het ver-eiste dat de eerste dient samen te hangen met een eis in de hoofdzaak. Zonder aanhangige bodemprocedure kan alleen door middel van een kortgedingprocedure een voorlopige voorziening worden verkregen.

Wanneer een provisionele vordering mogelijk is, heeft deze een aantal voordelen boven de kortgedingprocedure. Omdat er na een beslissing op een provisionele vordering geen nieuwe bodemprocedure geëntameerd behoeft te worden om een vonnis ten principale te verkrijgen, kan een vonnis in de bodemprocedure sneller worden verkregen dan wanneer deze procedure pas aanhangig wordt gemaakt na een kort geding. De provisionele vordering is bovendien minder kostbaar dan een kortgedingprocedure naast de reeds aanhangige bodemprocedure.

Daar staat tegenover dat in kort geding doorgaans sneller een uitspraak wordt verkregen, en dat, hoewel de provisionele voorziening lang kan gelden, deze staat of valt met de aanhangigheid van de hoofdzaak. Tenzij partijen zijn overeengekomen dat de gevolgen van de provisionele voorziening in stand blijven, vervalt de provisionele voorziening als de hoofdzaak wordt ingetrokken – zoals de schikking tijdens het geding.

In zeer spoedeisende gevallen zal de balans doorslaan naar de kortgedingprocedure; in andere gevallen is de provisionele vordering een goed en goedkoper alternatief.

Goeiemoggel, das hamdig.

Makkelijk mobiel e-mailen.

Net zo makkelijk mobiel e-mailen als mobiel bellen. Met de BlackBerry® Curve™ 8300 bijvoorbeeld. Deze mobiele telefoon met groot beeldscherm en normaal toetsenbord werkt heel eenvoudig. En dat maakt het een stuk handiger om overal mobiel te e-mailen. Probeer het nu twee maanden gratis en geheel vrijblijvend. Kijk op kpn.com/email of neem contact op met uw contactpersoon en ervaar zelf hoe makkelijk mobiel e-mailen is.

kpn.com/email

 kpn sluit je aan

Opstelling minister Hirsch Ballin is onjuist en misleidend

Geheimhoudings- plicht advocaat

.....
Hans Peek

advocaat te Utrecht

De beveiliging van mevrouw Hirsi Ali heeft geleid tot een dispuut over de plicht van haar advocaat mr. Böhler, tevens lid van de Eerste Kamer, tot geheimhouding van informatie over die beveiliging. De ‘Orde van de dag’ berichtte op 15 november jl. over de brief die de minister hierover op 13 november jl. aan de Tweede Kamer schreef (zie kader). Daarin deed de minister verslag van het gesprek dat hij arrangeerde met algemeen deken mr. Bekkers, op 22 oktober jl., in aanwezigheid van de Amsterdamse (inmiddels oud-) deken mr. Van Veggel.

Onvoldoende begrip

Het gesprek heeft volgens de minister de volgende ‘algemene gezichtspunten’ opgeleverd over het aanmerken van informatie als vertrouwelijk en het verstrekken van informatie aan derden door advocaten: ‘Gesteld kan worden dat informatie door de advocaat als vertrouwelijk wordt aangemerkt indien dit met de bronhouder is afgesproken. (...) Dit betekent dat de vertrouwelijkheid uitsluitend kan worden opgeheven met wederzijds goedvinden, tenzij een wettelijke verplichting noodzaakt tot opheffing van die vertrouwelijkheid. (...) Het algemeen belang, waaronder de gerechtvaardigde belangen van derden zijn begrepen, kan prevaleren boven het belang van de cliënt met als gevolg dat geen informatie over de zaak aan derden mag worden verstrekt.’

De brief van 13 november 2007 toont aan dat de minister – en

mogelijk ook (een deel van) het parlement – de essentie van de geheimhoudingsplicht van de advocaat onvoldoende begrijpt. Omdat de brief is gebaseerd op overleg tussen de minister, de algemeen deken en de Amsterdamse deken, rijst de vraag of ook deze dekens wel voldoende zijn doordrongen van het belang en de reikwijdte van de geheimhoudingsplicht.

Vier kanttekeningen

Bij genoemde ‘algemene gezichtspunten’ dienen de volgende kanttekeningen te worden geplaatst.

In de eerste plaats is informatie niet slechts als vertrouwelijk aan te merken indien dit met de cliënt (of ‘bronhouder’) is afgesproken. Het object van het verschoningsrecht (‘hetgeen de advocaat als zodanig is toevertrouwd’) is een autonoom begrip dat niet naar believen door partijen, laat staan door derden, kan worden geëtiketteerd. De geheimhoudingsplicht gaat mogelijk nog verder. Het gaat daarbij om alle kennis omtrent de cliënt, hoe ook verkregen: van de cliënt, van derden, vertrouwelijk of niet (zie: Toelichting op regel 6 van de Gedragsregels). De cliënt weet soms niet wat als vertrouwelijk heeft te gelden. Dat kan de advocaat als professional dan beter beoordelen. Maar ook het omgekeerde is mogelijk. Het object van de geheimhoudingsplicht en het verschoningsrecht dient daarom ruim en niet te beperkt worden opgevat. Overheidsfunctionarissen, onder wie de minister, zijn voortdurend op zoek naar een restrictieve uitleg. Daar moet de Orde – en dus ook onze dekens in contacten met overheidsfunctionarissen – voor waken.

In de tweede plaats kent een afspraak hierover tussen advocaat en bronhouder geen (vorm)vereiste. Het

'Op rechtsstatelijke wijze'

'Een advocaat dient zich rekenschap te geven van de reikwijdte van het algemeen belang en in het bijzonder van de gerechtvaardigde belangen van derden bij zijn voornemen tot verstrekking van vertrouwelijke documenten over persoonsbeveiliging'. Dat is de conclusie die minister van Justitie Hirsch Ballin trekt uit een gesprek met algemeen deken Bekkers over de actie van advocaat Britta Böhler waarbij ze Tweede Kamerleden informatie gaf over de beveiliging van Hirsi Ali. De advocaat moet 'op een rechtsstatelijke wijze' met vertrouwelijke informatie weten om te gaan. Hij schreef een en ander in een brief aan de Tweede Kamer.

standpunt van de minister lijkt wellicht een opmaat naar een verplichting tot het schriftelijk vastleggen van hetgeen onder de geheimhoudingsplicht en/of het verschoningsrecht valt. Dat is een heilloze weg.

In de derde plaats kan de vertrouwelijkheid niet worden opgeheven, tenzij dit noodzakelijk is in het belang van de (verdediging van de) cliënt. Dit is primair een kwestie tussen de advocaat en zijn cliënt. Maar zelfs al ontslaat de cliënt de advocaat van zijn geheimhoudingsplicht, dan behoudt de advocaat zijn eigen verantwoordelijkheid. De overheid dient zich hier niet mee niet te bemoeien.

Uitsluitend het van de overheid onafhankelijke tuchtrecht normeert de toetsing in kwestie.

In de vierde plaats is de stelling van de minister onhoudbaar dat het algemeen belang kan prevaleren boven het belang van de cliënt, met als gevolg dat geen informatie over de zaak aan derden mag worden verstrekt. Voor de advocaat telt als hoogste belang uitsluitend het belang van de cliënt en de verplichting om datgene wat in dát belang behoort te worden gedaan, zo zorgvuldig mogelijk te doen. Daarbij kan dan rekening worden gehouden met eventuele andere betrokken belangen.

Afstand nemen

De advocaat moet zich aan de wet, de rechtspraak en de Gedragsregels houden. Advocaten hoeven zich niet te conformeren aan de uitleg die de minister of onze dekens daar nu aan geven. Politiek gezien had de minister last van de informatie die mr. Böhler had verstrekt. Daarmee laadt de minister de verdenking op zich dat de huidige actie jegens mr. Böhler een oneigenlijk en opportuun karakter draagt.

Het standpunt en het beleid van de minister komen er op neer dat de advocaat zoveel mogelijk de mond moet worden gesnoerd, als de overheid dat het best uitkomt. Alle leden van de balie mogen verwachten dat hun dekens en de Orde zich tegen deze onjuist zienswijze van de minister verzetten en klip en klaar de aard en de reikwijdte van de geheimhoudingsplicht telkens weer opnieuw uitleggen. Ik mis dat (waarbij ik ervan uitga dat het optreden van de betrokken dekens tot uitdrukking komt in de brief van de minister). De dekens en de Orde zouden daarom afstand moeten nemen van de inhoud van deze brief.

Geen zin

Mr. Céline van Asperen de Boer heeft een mooie afstudeerscriptie geschreven met als titel 'De rol van statistiek bij strafrechtelijke bewijsvoering'. Na haar studie wil zij graag advocaat worden. In het Advocatenblad van 16 november jl zegt zij: 'Ik wilde mij onderscheiden met mijn scriptie want ik had geen zin om na mijn studie ergens op een klein kantoor in de Achterhoek te gaan werken'. Ik zou mr. Van Asperen erop willen wijzen dat 89% van de Nederlandse advocatenkantoren valt onder de categorie kleinere kantoren, dat wil zeggen kantoren waar 1 tot 10 advocaten werkzaam zijn. Als ik Randstad definieer als de vier qua aantal advocaten grootste arrondissementen, dan is 41% van de Nederlandse advocaten werkzaam in 'de provincie'.

Mr. Van Asperen is van harte welkom om eens kennis te komen maken met een naar randstedelijke begrippen klein kantoor in Doetinchem, zodat zij zelf kan vaststellen wat de voor- en nadelen zijn van het werken bij een klein, of middelgroot, kantoor in de Achterhoek.

(E.J. Moll, advocaat te Doetinchem)

.....

Aan welke eisen moet de ademproef voldoen, wil het onderzoek naar het alcoholgehalte op rechtmatige wijze hebben plaatsgevonden? Wat als de bedienaar van het ademanalyseapparaat niet op de juiste wijze is aangesteld? De Hoge Raad besliste onlangs dat er ook in deze kwestie meer materieel moet worden getoetst.

Aanwijzing en deskundigheid van bedienaar ademanalyseapparaat

Ruimer baan voor ademproef

.....
Ralph Takens en Geertjan van Oosten
advocaten te Amsterdam, Geertjan is ook redactielid
.....

Advocaten hadden in een intern periodiek¹ van het Korps Landelijke Politiediensten ontdekt dat (waarschijnlijk zeer veel) bedienaren van de ademanalyseapparaten wel als zodanig waren opgeleid, maar nooit op de vereiste wijze door de korpschef formeel waren aangesteld. Verweren op dit punt werden in den lande verschillend beoordeeld: sommige hoven hielden vast aan de 'oude' formele leer en beslisten tot vrijspraak, andere hoven hechtten meer waarde aan de materiële toets van de daadwerkelijke deskundigheid van de bedienaar. De Hoge Raad hakte op 2 oktober jl. een knoop door.²

Alcoholonderzoeken

Bij een onderzoek naar het alcoholgehalte in de adem van een

.....
¹ Verkeersknooppunt, december 2005.
² Hoge Raad 2 oktober 2007, LJN: BA7952.

verdachte zijn van belang art. 8 lid 2 aanhef en onder a Wegenverkeerswet 1994 (verder: WVV) en art. 7 van het Besluit alcoholonderzoeken (verder: Besluit Alcoholonderzoeken³).

Art. 8 lid 2 aanhef en onder a WVV luidt:

'Het is een ieder verboden een voertuig te besturen of als bestuurder te doen besturen na zodanig gebruik van alcoholhoudende drank, dat: a. het alcoholgehalte van zijn adem *bij een onderzoek* [cursivering auteurs] hoger blijkt te zijn dan 220 microgram alcohol per liter uitgeademde lucht [...]'.

Art. 7 Besluit Alcoholonderzoeken luidt:

'1. Het ademanalyseapparaat wordt bediend door een opsporingsambtenaar als bedoeld in artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering, die daartoe door de betrokken korpschef, bedoeld in artikel 24, onderscheidenlijk 38 van de Politiewet 1993, of de betrokken brigade-commandant van de Koninklijke Marechaussee is *aangewezen* [cursivering auteurs].

.....
³ Besluit d.d. 5 juli 1997, Stb. 1997, 293.

2. Een aanwijzing als bedoeld in het eerste lid geschiedt slechts, indien de betrokken ambtenaar heeft getoond de voor het bedienen van het ademanalyseapparaat benodigde kennis en vaardigheden te bezitten.
3. Onze Minister van Justitie kan in overeenstemming met Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Onze Minister van Defensie nadere regels stellen omtrent de kennis en vaardigheden van de bedienende ambtenaren.'

Wisselende uitkomsten

De bewoordingen van deze bepalingen laten niets aan duidelijkheid te wensen over: het te verrichten onderzoek naar het alcoholgehalte dient te worden uitgevoerd door een speciaal daartoe aangewezen ambtenaar die beschikt over de benodigde kennis en vaardigheden. Uit jurisprudentie van de Hoge Raad blijkt bovendien dat art. 7 Besluit Alcoholonderzoeken strikte waarborgen bevat waarmee het alcoholonderzoek is omkleed en welke dan ook strikt moeten

Het is een trend dat vooral wordt getoetst of de verdachte door het verzuim in zijn belangen is geschaad

worden nageleefd.⁴ Er dus goede grond om steeds het verweer te voeren dat het ademalcoholonderzoek niet rechtsgeldig was verricht, indien uit het dossier bleek dat de bedienaar niet opgeleid was of niet was aangewezen door de korpschef.

Bij nagenoeg alle zaken die betrekking hebben op art. 8 WVV maakt de politie gebruik van standaard (invul-) processen-verbaal waarop op voorhand en op ambtseid is aangegeven dat de bedienaar van het ademanalyseapparaat opgeleid en aangewezen is. Gaandeweg groeide de praktijk dat de raadslieden bij het stellen en opvragen van de stukken ook in het bijzonder vroegen om de opleidings- en aanstellingsstukken. Nadat deze problematiek in de pers was uitgemeten en tot landelijke commotie had geleid, lagen er in vele zittingszalen lijsten met daarop de namen van de aangewezen ambtenaren.

In deze zaken oordeelden lagere rechters verschillend.⁵

4 Hoge Raad 20 december 1994, NJ 1995, 403; Hoge Raad 28 januari 2003, *NbSr* 2003/113; Hoge Raad 1 april 2003, NJ 2003/304.

5 Rechtbank Leeuwarden 20 december 2004, *NbSr* 2005/121; Gerechtshof Leeuwarden 6 maart 2007, LJN: AZ9995 en AZ990; Gerechtshof 's-Gravenhage 10 april 2007, LJN: BA2402; Gerechtshof 's-Gravenhage 9 mei 2007, LJN:

Directe en indirecte waarborgen

In de zaak die uiteindelijk leidde tot het arrest van de Hoge Raad van 2 oktober jl. nam het Gerechtshof Arnhem als uitgangspunt dat de opsporingsambtenaar wel over het vereiste kennis- en vaardigheidsniveau beschikte, maar niet was aangewezen door de korpschef.⁶ Het gerechtshof verenigde zich niet met de zienswijze van de A-G dat er sprake zou zijn van een rechtsgeldig onderzoek en verwees daarbij naar de arresten van 20 december 1994 en 1 april 2003 van de Hoge Raad.⁷ Het ademonderzoek, verricht door een opsporingsambtenaar die niet overeenkomstig art. 7 van het Besluit is aangewezen door de korpschef, wordt door het gerechtshof dan ook ongeldig verklaard en de verdachte vrijgesproken. Tegen dit arrest ging het OM in cassatie.

A-G Knigge stelt als hoofdregel dat

BA4753; Gerechtshof Amsterdam 25 mei 2007, LJN: BA6036; Gerechtshof 's-Hertogenbosch 5 juni 2007, LJN: BA7336; Rechtbank Arnhem 21 juni 2007, LJN: BA7819.

6 Gerechtshof Arnhem 15 maart 2007, LJN: BA0443.

7 Zie de hiervoor besproken arresten Hoge Raad 20 december 1994, NJ 1995/403 en Hoge Raad 1 april 2003, NJ 2003/304.

het onderzoek niet kan gelden als een onderzoek in de zin van art. 8 lid 2 aanhef en onder a WVV indien de ademanalyse niet wordt uitgevoerd overeenkomstig de regels van het Besluit Alcoholonderzoeken. En omdat voor een veroordeling wegens overtreding van deze wetsbepaling ten laste gelegd en bewezen verklaard dient te worden dat bij 'een onderzoek' een te hoog alcoholpromillage werd geconstateerd, dient in dat geval vrijspraak te volgen. Een en ander geldt volgens Knigge alleen als het overtreden voorschrift dient te worden gerekend tot de 'strikte waarborgen' waarmee de wetgever het onderzoek heeft omringd.

Bijzondere omstandigheden kunnen maken dat de niet-naleving van een voorschrift dat in het algemeen tot de 'strikte waarborgen' moet worden gerekend, in het concrete geval aan de strekking van dat voorschrift geen afbreuk heeft gedaan. Indien vaststaat dat, ondanks het ontbreken van de waarborg, toch verwezenlijkt is hetgeen het voorschrift bedoelt te waarborgen, staat die schending niet aan bewezenverklaring in de weg.

Vervolg op pagina 748

SIMMONS & VRAAGT

OF ADVOCATEN BESEFF OOK EEN ANDERE KUNST

Er is geen ontkomen meer aan. Ook in de juridische wereld wil de klant steeds vaker kiezen. Dat mag voor de buitenstaander logisch klinken, voor veel juristen is het wennen. Want puur op statuur red je het niet meer. De advocaat moet er voortaan op uit. Met een goed verhaal,

en nog veel belangrijker, met een goed product. Dat zoiets een hele andere kunst vereist, daar zijn we bij Simmons & Simmons volledig van doordrongen. Vandaar dat we steeds meer doen op het gebied van productontwikkeling: het samenstellen van juridische en fiscale diensten

SIMMONS & SIMMONS VRAAGT ZICH AF^{®2}

EN DAT ZE VOORTAAN ST MOETEN BEHEERSEN.

waar ondernemingen direct van kunnen profiteren. Dat is aantrekkelijk voor bestaande klanten, maar het kan ook overtuigend werken bij een eerste kennismaking. Als u benieuwd bent wat Simmons & Simmons voor uw organisatie zou kunnen betekenen, dan bellen we graag bij u aan.

Lees meer over dit onderwerp op [simmons en simmons vraagt zich af.nl](http://simmonsensimmons vraagt zich af.nl)

Simmons & Simmons
ADVOCATEN • NOTARISSEN • FISCALISTEN

Vervolg van pagina 745

Daarbij moet volgens Knigge onderscheid gemaakt worden tussen enerzijds voorschriften die de betrouwbaarheid van de uitkomst van de analyse direct beogen te waarborgen en anderzijds voorschriften die de betrouwbaarheid van de uitkomst indirect beogen te waarborgen. Bij de niet-naleving van de eerste categorie voorschriften wordt de betrouwbaarheid van het meetresultaat direct ondergraven, hetgeen anders is bij de tweede categorie.

De A-G komt tot de conclusie dat het bij art. 7 lid 1 van het Besluit Alcoholonderzoeken om een indirecte waarborg gaat. Het verzekeren van de bekwaamheid van de opsporingsambtenaar is namelijk niet het einddoel, maar die bekwaamheid vormt slechts een indirecte waarborg die beoogt te verzekeren dat het apparaat op de juiste wijze wordt bediend. En die juiste bediening vormt op haar beurt weer een waarborg dat de uitslag van het onderzoek betrouwbaar is. De aanwijzing van de opsporingsambtenaar staat zogenoemd in een tamelijk verwijderd verband met datgene waarom het uiteindelijk gaat.

Trend

Op 2 oktober 2007 volgt de Hoge Raad het Openbaar Ministerie.⁸ De Hoge Raad overweegt dat het voorschrift van art. 7 Besluit Alcoholonderzoeken ertoe strekt de juistheid te waarborgen van het resultaat van een ademanalyse door de uitvoering van een dergelijk onderzoek uitsluitend op te dragen aan opsporingsambtenaren die de benodigde kennis en vaardigheden bezitten om het ademanalyseapparaat te bedienen. Het arrest van het Gerechtshof Arnhem kan daarom geen stand houden:

‘Het oordeel van het Hof komt erop neer dat ook indien ervan zou moeten worden uitgegaan dat de desbetreffende opsporingsambtenaar beschikte over de voor het bedienen van het ademanalyseapparaat vereiste kennis en vaardigheden, de omstandigheid dat hij ten gevolge van een verzuim

niet overeenkomstig art. 7 Besluit was aangewezen meebrengt dat geen sprake is geweest van een onderzoek als bedoeld in art. 8, tweede lid aanhef en onder a, WVV 1994. Dat oordeel kan niet als juist worden aanvaard. Immers, dat enkele verzuim staat niet eraan in de weg dat het met art. 7 Besluit beoogde doel wordt bereikt.’

Het arrest van de Hoge Raad past in de huidige ontwikkeling waarbij meer wordt getoetst of de verdachte door het geconstateerde verzuim concreet in zijn belangen is geschaad en, zo ja, welke consequenties dat vervolgens dient te hebben. Zo worden eventuele vormverzuimen steeds vaker langs de jurisprudentiële lat gelegd die is ontwikkeld bij art. 359a Sv. Recente voorbeelden zijn de zaken te 's-Hertogenbosch waarin het ontbrak aan een formele benoeming van de rechter die deel uitmaakte van de strafkamer.⁹ In deze zaken wordt (vooralsnog) geen voor de verdachte gunstige consequentie verbonden aan het niet benoemd zijn van de rechter, doordat niet blijkt dat de verdachte in zijn belangen is geschaad.

Onduidelijk

Is met dit arrest nu de kous af? Wij menen van niet. Zo is onduidelijk hoe ver de teleologische benadering van de Hoge Raad reikt en de grenzen van het toelaatbare zijn door het ‘nieuwe criterium’ van de Hoge Raad vervaagd. Een materiële toetsing aan de kennis en vaardigheden van de betrokken bediener van het ademanalyseapparaat is immers in de plaats gekomen van de formelere en eenvoudiger toetsing. Het is onduidelijk waar de grenzen thans moeten worden gelegd. Als de aanwijzing niet meer doorslaggevend is, welke eisen aan de kennis en vaardigheden (opleidings- en ervaringsniveau) zijn dat dan wel? In de rechtspraktijk zal deze norm ingekleurd moeten worden, waarbij van belang is dat vele opsporingsambtenaren jaren geleden de opleiding hebben gevolgd en er sindsdien bijvoorbeeld nieuwe

apparatuur is gekomen.

Ook is onduidelijk of met dit arrest eerdere jurisprudentie van de Hoge Raad is achterhaald. Op het eerste gezicht doet het arrest geen afbreuk aan het oordeel uit 2003¹⁰ dat de verdachte onder bijzondere omstandigheden medewerking kan weigeren, omdat het ademanalyseapparaat niet is voorzien van een geldige goedkeuringsverklaring of omdat het apparaat niet wordt bediend door een daartoe aangewezen opsporingsambtenaar. Maar of dit door de Hoge Raad nog zal worden aanvaard, zal in cassatie moeten blijken.

Actief achterhalen

De teleologische benadering van de Hoge Raad dwingt tot een actievere verdediging. Er dient onderzocht te worden of er sprake is van een aanwijzing in de zin van art. 7 Besluit Alcoholonderzoeken. Indien deze ontbreekt, dient er inhoudelijk te worden getoetst: aanvullende informatie achterhalen over opleidings- en ervaringsniveau van de bediener van het ademanalyseapparaat. Soms zal om aanvullende informatie moeten worden verzocht (bijvoorbeeld een proces-verbaal van bevindingen van opsporingsambtenaar en korpschef, of mogelijk zelfs door middel van getuigenverhoren bij de R-C of ter zitting).

Omdat de gedachte is dat de eisen aan de bediener minder stringent hoeven te zijn naarmate de bediening van het apparaat eenvoudiger is en het apparaat op zich een betrouwbaarder meetresultaat geeft, dient het goed functioneren van het apparaat uit het strafdossier te blijken. In voorkomende gevallen moet (tijdig) duidelijkheid worden gekregen over het functioneren en de ijking van het apparaat.

8 Hoge Raad 2 oktober 2007, LJN: BA7952.

9 Gerechtshof 's-Hertogenbosch 6 november 2007, LJN: BB7224 en Gerechtshof 's-Hertogenbosch 8 november 2007, LJN: BB7403.

10 Hoge Raad 1 april 2003, NJ 2003/304.

Toekomst van tuchtprocesrecht

Rechters en advocaten keken vooruit, tijdens een symposium dat het Hof van Discipline op 11 oktober jl. ter gelegenheid van zijn 55ste verjaardag organiseerde.

.....
Marian Veenboer

senior medewerker bezwaar en beroep Bureau van de Orde

.....
De vraag of het tuchtrecht toekomst heeft, is zeer actueel. De Commissie Advocatuur stelde in haar rapport *Een maatschappelijke orde* dat het maatschappelijk draagvlak voor het tuchtrecht vergroot moet worden. Dat kan onder andere door de samenstelling van de Raad van Discipline gelijk te trekken met die van het hof, te weten een meerderheid van leden uit de rechterlijke macht, aldus de commissie.

Een andere context is het rapport *Beleidsuitgangspunten voor het wettelijk geregeld tuchtrecht* van de werkgroep Huls. De werkgroep staat een verbetering van het tuchtrecht en een versnelling van de procedure, evenals openbaarheid en een verzwaring van de positie van de deken. Eind 2007 wordt het kabinetsstandpunt naar aanleiding van het rapport verwacht (zie ook kader).

Dagvoorzitter mr. W.A.M. van Schendel, lid van de Hoge Raad, beet het spits af tijdens het symposium. Doel van het tuchtrecht is volgens hem de bevordering van het maatschappelijk vertrou-

wen in de beroepsuitoefening door het handhaven en bevorderen van de kwaliteit van de advocatuur. Het algemeen belang is gediend bij een behoorlijk functionerend rechtssysteem. Volgens hem staat ter discussie of het huidige tucht(proces)recht toereikend is om te beantwoorden aan die doelstelling.

De rechter stelt vragen als: hoe zit het met het benoemen van gezaghebbende en ervaren advocaten als deken of als lid van een tuchtcollege? Hoe zit het met de beschikbaarheid van in de advocatenpraktijk geveerde rechters? En wat de rechters betreft: hoe verstandig of acceptabel acht de rechterlijke organisatie 'bijbanen'? Anders gezegd: hoe snel is er sprake van een schijn van partijdigheid wanneer de rechter te maken krijgt met advocaten of klagers die hij eerder in een tuchtproces heeft gezien?

Kaderwet

Mr. D.H.M. Peeperkorn, plaatsvervangend voorzitter van het Hof van Discipline, wijst in het kader van het maatschappelijk vertrouwen in de tuchtrechtspraak op het ontbreken van regels in de huidige Advocatenwet. Zo bevat deze wet geen definitie van het begrip 'klacht', noch een aanwijzing van wie de klacht omschrijft, terwijl juist de

Stellingen ondersteund

Tijdens de afsluitende discussie werden deze stellingen algemeen ondersteund:

- tuchtrechtspraak moet mede worden uitgeoefend door beroepsgenoten, met wettelijk tuchtrecht onder voorzitterschap van een rechter die goed bekend is met het desbetreffende beroep;
- de belangrijkste taak van de deken is zijn toezichhoudende taak en, in het verlengde daarvan, het tuchtrechtelijk dekenonderzoek;
- het Hof van Discipline dient als zelfstandig college behouden te blijven voor het advocatentuchtrecht;
- de klachtomschrijving is de grondslag van de tuchtrechtelijke beoordeling; bij die omschrijving gaat het niet zozeer om het verwijt dat de klager aan de advocaat maakt, maar om het feitencomplex dat uit het dekenonderzoek naar voren komt.

klachtomschrijving de grondslag vormt van de tuchtrechtelijke beoordeling. De klachtomschrijving vormt enerzijds de (buiten-)grens van het geding en anderzijds de waarborg van hoor- en wederhoor, de basis voor een *fair trial*.

Peeperkorn denkt dat een Kaderwet tuchtrechtspraak kan zorgen voor duidelijkheid en rechtszekerheid. Deze wet

zou vooral regels moeten stellen betreffende het dekenonderzoek, want zonder dit onderzoek is er geen plaats voor goed tuchtrecht.

Als het hof zou worden ondergebracht bij een nieuw te vormen centraal college-tuchtrecht of bij een speciale kamer van het Gerechtshof, zullen volgens Peepkorn naar alle waarschijnlijkheid de beroepsgenoten als leden van het tuchtcollege verdwijnen en wordt controle van overheidswege op de advocatuur geïntroduceerd, wat haaks staat op de onafhankelijkheid van de advocaat.

Meerderheid rechters wenselijk

Mw. mr. W. Tonkens-Gerkema, Kroonlid van het Hof van Discipline, gaat in op de samenstelling van de tuchtcolleges. Met verwijzing naar een beslissing van 27 juli 2006 van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens stelt zij vast dat een meerderheid van rechters in beide instanties niet nodig is, maar wel wenselijk vanwege de geloofwaardigheid en onafhankelijkheid van en daarmee het maatschappelijk vertrouwen in de tuchtrechtspraak.

Ook neemt zij de wijze van benoeming van rechters en de verkiezing van advocaten onder de loep. Het huidige systeem is wat dat betreft EVRM-proof, stelt Tonkens-Gerkema. Toch zou men

ter bevordering van de maatschappelijke acceptatie kunnen denken aan een sollicitatieprocedure waar eventueel ook buitenstaanders deel kunnen uitmaken van een selectiecommissie. Voorts kunnen benoemingsvereisten worden gesteld. Moeten het wel (actieve) rechters zijn, of kunnen er naast beroepsgenoten ook ervaren juristen met inachtneming van onafhankelijkheid en onpartijdigheid zitting hebben in tuchtcolleges?

Elke klacht

Als laatste spreker wijst mr. W.M.J. Bekkers, algemeen deken, erop dat de deken elke klacht dient te onderzoeken, ook in het geval van veelklagers. Met de eveneens restrictief door de wet voorgeschreven bemiddelingspoging kan de deken echter vaak bereiken dat een intensief dekenonderzoek niet nodig is en daarmee een voor alle partijen belastende tuchtrechtelijke procedure kan worden voorkomen.

Behalve een klacht tegen een advocaat, is ook een klacht tegen een deken mogelijk over de wijze waarop deze een klacht heeft onderzocht. Ook dat draagt bij aan het maatschappelijk vertrouwen. De deken heeft dus een belangrijke taak in het tuchtrecht, aldus Bekkers.

Laatste ontwikkeling: verzet tegen samenvoeging

Het Hof van Discipline en de Algemene Raad van de Orde verzetten zich tegen het voornemen van Staatssecretaris Albayrak van Justitie om tuchtrechtelijke appelcolleges – met uitzondering van het Centraal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg – samen te voegen tot één college voor hoger beroep in tuchtrechtzaken. Dat voornemen staat in het concept-kabinetsstandpunt over het rapport van de werkgroep Huls. Volgens het hof wordt de samenvoeging enkel en alleen beargumenteerd met het begrip 'harmonisatie'. 'Deze uitzonderlijk bondige redengeving voor een zeer vergaande ingreep roept tal van vragen en opmerkingen op', stelt het hof in een brief aan de staatssecretaris. De Algemene Raad steunt het hof. 'Het voortbestaan van een onafhankelijk en professioneel functionerend Hof van Discipline is in de visie van de Algemene Raad van cruciaal belang voor de waarborging van de bestaande effectieve en efficiënte tuchtrechtspleging', aldus de Algemene Raad.

(advertenties)

Hét geschenk voor Sinterklaas of kerst; na bestelling binnen 4 à 5 dagen in huis.

Dat twee op het eerste gezicht verschillende werelden met elkaar in verband kunnen worden gebracht, bewijst dit boek. "Het Gerechtshof" brengt in woord en beeld de culinaire en juridische wereld samen door o.a. de gerechtshoven van Nederland en vijf top restaurants te belichten.

U kunt dit kookboek, dat tevens 15 heerlijke recepten bevat, bestellen door onderstaande gegevens te faxen, te versturen of te mailen:

Naam: _____
Bestelling: ____ exemplaren van Het Gerechtshof à € 29,90 (incl. 6% BTW en verzendkosten) (totaal € _____)
Afleveradres (let op: kan niet via postadres): _____
Straat en nr.: _____
Postcode en woonplaats: _____
Factuuradres (indien anders dan hierboven vermeld): _____
Straat of postbus + nr.: _____
Postcode en woonplaats: _____

Mo'media, t.a.v. Sandra Hogenes, postbus 3936, 4800 DX Breda, faxnr. 076-5879189.
Mail naar Sandra@momedia.nl
Voor informatie over Het Gerechtshof kunt u mailen naar bcmouthaan@gmail.com

MarktSite
koop en verkoopsite

Home | Nieuw | Toppers | Mijn MarktSite

Zoek

AANGEBODEN

Stapels wetboeken voor de liefhebber.
Ons advocatenkantoor heeft ze niet meer nodig door de handige zoekfunctie in **ElsevierOrde**. Gratis af te halen.

Tel. 070 441 51 55

Dossierbeheer • Correspondentie • Agenda • Nieuws • Urenregistratie • Jurisprudentie • Commentaar • Wetgeving • Alimentatierekenen • **Alles in orde!**

Gaan alle advocatenkantoren in de uitverkoop? Nee hoor, alles is in orde. Sterker nog, het werd advocaten nog nooit zo gemakkelijk gemaakt! Van dossierbeheer tot aan urenregistratie en van commentaar tot aan alimentatierekenen: alle functionaliteiten vindt u in ElsevierOrde. Met dit complete juridische softwarepakket koppelt u eenvoudig correspondentie en relevante wetgeving aan dossiers, vindt u sneller jurisprudentie over personen- en familierecht en/of arbeidsrecht. Onder-tussen houdt u automatisch uw urenregistratie bij. ElsevierOrde is overzichtelijk, tijdbesparend en altijd up-to-date. Bekijk de demo of maak een afspraak met een van onze accountmanagers op www.elsevierjuridisch.nl/orde

Bijna een kwart van de vrouwelijke advocaten verlaat na enkele jaren de advocatuur. Slechts weinigen halen de top. Om daar verandering in te brengen is het Female Development Program in het leven geroepen. De eerste ervaringen.

Speciale opleiding voor vrouwelijke *high potentials*

Laat zien dat je goed bent en ambitie hebt

.....
Jolanda aan de Steghe
journalist
.....

Toen Remke Scheepstra (1969) in de zomer van 2006 werd gevraagd of ze wilde deelnemen aan het Female Development Program (FDP) stond ze niet te trappelen. Wat voor bolwerk is dat, dacht ze, waarom alleen voor vrouwen en wat ga ik daar leren? Scheepstra: 'Maar al tijdens de eerste opleidingsdag raakte ik mijn scepsis kwijt. Het is een opleiding waarin je persoonlijke ontwikkeling centraal staat. Onze groep bestaat uit zestien vrouwen van wie de meeste willen doorstromen naar de top. Wij hebben veel geleerd van vrouwelijke partners die vertelden welk traject zij hebben afgelegd voor zij partner werden, welke hobbels ze daarbij tegenkwamen en hoe zij die hebben geslecht.'

Scheepstra's hoofdvraag tijdens de opleiding was: hoe verwerf ik een plek in mijn sectie waar al drie partners zitten? Haar persoonlijke mentor dacht mee over haar businessplan voor kantoor en

adviseerde haar duidelijk te laten zien wat haar toegevoegde waarde voor de sectie zou kunnen zijn.

Tijdens het FDP leerde ze onder andere hoe verschillend mannen en vrouwen zich manifesteren in hun werk en hoe leidinggevendend daar weer op reageren. Scheepstra, sinds mei local partner bij Baker & McKenzie, is enthousiast over het programma. Voor ze eraan begon, dacht ze: ik werk hier al zoveel jaar, ik ben goed in mijn werk, als mensen nou nog niet in de gaten hebben dat ik partnerwaardig ben, ligt dat aan hen. 'Het stuitte mij tegen de borst om mezelf als een bavian op mijn borst te roffelen hoe goed ik wel ben.'

Jezelf zichtbaar maken, focussen en leiderschap tonen, zijn drie van de thema's die tijdens het FDP aan de orde komen. En niet voor niks, zo legt Lokke Moerel, partner bij De Brauw Blackstone Westbroek uit. 'Vrouwen hebben een andere manier van werken dan mannen. Ze zijn er doorgaans niet zo mee bezig zichzelf zichtbaar te maken. Is een klus succesvol geklaard, dan gaan vrouwen eerst evalueren wat er de volgende keer nog beter kan, terwijl mannen het succes openlijk vieren. Krijgt een vrouwelijke

teamleider een compliment, dan is de kans groot dat zij als eerste roept: dankzij mijn geweldige team. Weg zichtbaarheid.'

Voor Scheepstra zit het FDP erop, maar het contact met de groep blijft. In principe wordt er eens in de twee maanden gezamenlijk geborreld en gegeten. 'Deze opleiding heeft mij wakker geschud. Sindsdien ben ik veel bewuster bezig met mijn carrière.' Van mannelijke collega's hoort ze dat zij ook wel zouden willen deelnemen aan het FDP. 'Zij vragen zich af waarom er niet zoiets voor hen is.'

Focussen is een ander onderwerp dat tijdens de opleiding wordt behandeld. Wat wil je bereiken? Welke keuzes maak je? Wat onderscheidt jou van de anderen in jouw sectie, op kantoor, in jouw vakgebied? Ondersteunen jouw werkzaamheden jouw ambitie of gaat er teveel tijd zitten in onzichtbare klussen waar je geen credits voor krijgt?

Toon je ambitie, leren de deelnemers. Want als je die niet openlijk etaleert en denkt dat jouw goede en harde werken voor zich spreken, is de kans groot dat jouw leidinggevende je passeert.

Foto's: Chris van Houtis

.....
Remke Scheepstra:
'Het stond mij tegen
om mezelf als
een baviaan op de
borst te roffelen'
.....

Het FDP in het kort

Het Female Development Program (FDP), georganiseerd door OSR, is een opleiding voor vrouwelijke high potentials in de advocatuur. De besturen van de grote kantoren selecteren partnerwaardige vrouwen en bieden hen de opleiding aan.

Deze richt zich op het traject voorafgaand aan het partnerschap. Welke hobbels kom je zoal tegen en hoe pak je ze aan? De eerste bijeenkomst duurt anderhalve dag en gaat over reële en irreële verschillen tussen mannen en vrouwen en het effect daarvan op de werkvloer. Daarna volgen negen dagdelen, verspreid over tien maanden. Aan de orde komen: leiderschapsontwikkeling, presenteren, acquisitie, work/lifebalance, leiderschap en management, personal branding, onderhandelen, effectief communiceren en effectief leiderschap. Iedere groep bestaat uit zestien deelnemers die ieder een persoonlijke mentor toegewezen krijgen, een vrouwelijke partner van een van de andere grote kantoren. Aan het programma werken gedragsdeskundigen, ervaringsdeskundigen, rolmodellen en coaches mee. Op dit moment is de tweede groep bezig met de opleiding, de derde groep begint binnenkort.

Een ander struikelblok op weg naar de top is het eeuwige vrouwelijke streven naar gelijkheid. En wie dat ook op haar werk nastreeft, krijgt moeilijk iets gedaan van secretaresses. Moerel: 'Je bent niet efficiënt als je almaar blijft zitten op dat gelijkheidsbeginsel. Dat moeten veel vrouwen afleren.'

Coachen

De geestelijke moeders achter het FDP zijn Ank van Eekelen, hoofd beleidsontwikkeling bij de Orde van Advocaten en Lokke Moerel. Zij maken zich al geruime tijd zorgen over de geringe doorstroom van vrouwen naar de maatschappen in de advocatuur. We moeten getalenteerde vrouwelijke advocaten naar de top coachen, bedacht Moerel een aantal jaren geleden. 'Talent genoeg, maar dat moet wel worden herkend. Vrouwen profileren zich anders op het werk en bloeien op onder een ander soort leiderschap dan mannen.'

Ze overlegde met Van Eekelen, die enthousiast reageerde. In haar toenmalige functie als adjunct-directeur OSR Juridische Opleidingen had zij een voorkeur voor praktische opleidingen. Om tot een afgewogen lespakket te komen, interviewde zij vrouwelijke partners. Waar waren zij tegenaan gebotst? Hoe zat hun partnertraject in elkaar? Wat misten ze daarin?

Maak jezelf zichtbaar, kwam als rode draad uit die gesprekken. Van Eekelen bezocht een opleidings- en ontwikkelingscongres in de VS met honderden workshops en pikte daar uit wat haar aansprak. Googelend en lezend vulde ze het ontbrekende deel in. Bij ieder thema zocht ze een ervaringsdeskundige, gedragsdeskundige en coach evenals wetenschappelijk onderbouwde artikelen en boeken. 'De deelnemers leren van elkaar, van de vrouwelijke partners en de andere betrokken deskundigen. Bovendien kunnen ze het geleerde meteen in de praktijk brengen. Achteraf is het het ei van Columbus.' Ook Moerel is enthousiast. 'Het FDP heeft het effect dat wij beoogden. Het leukst is dat je de deelnemers ziet opbloeien. Ze spreken zich ook eerlijker uit: ik heb die ambitie en ga voor het partnerschap. Afgezien daarvan is het voor de vrouwelijke partners die deelnemen aan het programma ontzettend leuk om de eigen lessons

.....
Monique Dorenbosch: 'Als ik wil doorstromen is het niet handig dat ik me opsluit op mijn kamer'
.....

learned te kunnen doorgeven aan een volgende generatie in de hoop dat zij het gemakkelijker krijgen.' Zoals het er nu naar uitziet krijgt het FDP een internationale variant. Tijdens de Internationale Ronde Tafel, georganiseerd door de Commissie Diversiteit van de Orde, bleek er een overweldigende belangstelling voor te bestaan.

Stimulerend

Monique Dorenbos (1975), senior medewerker bij NautaDutilh, neemt momenteel deel aan het tweede FDP. Van de eerste lichting hoorde ze enthousiaste verhalen en de opleiding leek haar zinvol. 'Iedereen die in de fase zit voor het partnerschap heeft hier iets aan.'

Dorenbos maakte tweeënhalve jaar geleden de overstap naar NautaDutilh. 'Aanvankelijk was ik zo gefocust op mijn werk dat ik me niet bewust bezig hield met het partnertraject. Nu weet ik dat ik me ook op andere fronten moet profileren.'

Dankzij het FDP heeft Dorenbos geleerd bewuster om te gaan met keuzes. Werkzaam in de financiële transactiepraktijk zijn lange werkdagen geen uitzondering. 'Naast hard werken is het echter ook belangrijk om bij voorbeeld tijd te investeren in acquisitieactiviteiten.'

De praktische aanpak van het FDP spreekt haar aan. Ook vindt ze het interessant om te horen hoe succesvolle vrouwen die al partner zijn de top hebben bereikt. Van haar mentor, ook werkzaam in het effectenrecht, krijgt ze nuttige tips. Dorenbos: 'Ook als je niet in de advocatuur werkzaam zou zijn, is zo'n programma zinvol omdat het bijdraagt aan je persoonlijke ontwikkeling.'

Begin bij de mannen

Hoe enthousiast de initiatiefneemsters en (ex-)deelneemsters zelf ook zijn en al staan hun collega's in de rij voor het FDP, criticasters zijn er ook. Lizzy Venekamp, bij voorbeeld, directeur van Opportunity in Bedrijf, een landelijk netwerk en kenniscentrum voor organisaties die streven naar een evenwichtige samenstelling van hun management. Op zich heeft zij niets tegen leiderschapscursussen voor vrouwen. Venekamp: 'Maar als dat het enige is wat je doet als kantoor, is het weggegooid geld. Voor je wat dan ook doet

aan de vrouwen moet je beginnen met de mannen. Sleur de top door diversity awarenessprogramma's en wijs ze op de vaak negatieve invloed van hun gedrag op diversiteit.'

Het is niet zo dat vrouwen geen ambitie hebben, zegt Venekamp. Het wordt alleen zo vaak niet herkend en niet gestimuleerd. 'Het komt voor dat een leidinggevende het presteert een stagiaire veertien dagen op een kamer te laten zitten zonder dat er iemand binnenloopt. Vind je het dan gek dat het ambitieniveau van zo'n vrouw keldert? Als een vrouw in haar eigen organisatie geen rolmodellen aan de top ziet met wie zij zich kan identificeren en ze wordt niet aangemoedigd, zakt haar ambitieniveau. Mannen doen dat niet moedwillig, ze weten niet beter. Daarom is het zo cruciaal om met die mannen te beginnen.'

Volgens Venekamp moeten mannen leren inzien dat ze een andere manier van leidinggeven moeten hanteren bij vrouwen. Het moet tot hen doordringen dat zij en hun rol de mate van diversiteit bepalen. Ze moeten in de gaten krijgen dat het gaat om wat ze dóén in plaats van wat ze zeggen. Venekamp: 'Anders kun je vrouwen trainen tot ze een ons wegen. Maar dat levert uiteindelijk niks op zolang die mannen niet geschoold zijn.'

Advocate en voorzitter van de Commissie diversiteit van de Orde, Els Unger, maakte in haar dekenperiode (tot juli 2007) een beleidspunt van de doorstroom van vrouwelijke advocaten naar de top van de advocatuur. Voor die tijd had de bestuurlijke laag van de Orde zich daar nog nooit in verdiept. De positie van vrouwen houdt Unger al dertig jaar bezig. Toen ze een positie bekleedde waarin ze mede kon bepalen wat de belangrijkste beleidspunten waren, vond ze het dan ook vanzelfsprekend die naar voren te brengen.

Unger: 'We zijn er betrekkelijk laat mee in de advocatuur, andere sectoren waren er sneller bij. Op dit moment is er echter een wezenlijk aantal vrouwelijke bestuurders bij advocatenkantoren. We zijn nu met zovelen dat er ook echt dingen aan het veranderen zijn, wat dat betreft ziet de toekomst er zonnig uit. Het is een niet te stoppen stille revolutie.'

Partners in cijfers

In het kader van de Internationale Ronde Tafel voor vrouwen in de topadvocatuur (zie ook het verslag hiervan in Actualiteiten, voorin dit nummer) verrichtte Legal People een onderzoek onder tachtig mannelijke en tachtig vrouwelijke partners bij de dertig grootste kantoren.

- * Mannelijke en vrouwelijke rechtenstudenten studeren even snel. Met de bul op zak wordt 75% van de vrouwen meteen advocaat, versus 50% van de mannen.
- * Van de vrouwelijke advocaten wil 51% vanaf het begin partner worden, bij de mannen ligt dat op 75%.
- * Mannen doen er gemiddeld 6,4 jaar over om van gedeeltelijk partner voor honderd procent partner te worden. Vrouwen leggen dat traject af in gemiddeld 8,1 jaar.
- * 70% van de vrouwelijke partners bekleedt nevenfuncties, versus 50% van hun mannelijke collega's. De nevenfuncties van vrouwen bestaan vaak uit teamgerichte activiteiten. De mannen kiezen graag voor solitaire bezigheden, zoals het schrijven van wetenschappelijke artikelen of boeken.
- * Van de mannelijke partners is 86% vader, van de vrouwelijke partners is 73% moeder.

Het Triage-team
zorgt voor een deskundig medisch advies bij:

- Verkeersletsels.
- Vermeende medische fout.
- Beroepsgelateerde aandoeningen.
- Arbeidsongeschiktheidsverzekeringen.
- Ongevallen verzekeringen.
- Opstellen belastbaarheidsprofiel.
- Overige zaken met een medisch aspect.

Ervaren artsen geven u, met een heldere probleemanalyse, overtuigende argumenten.

Triage neemt deel aan de RvR-regeling voor haalbaarheidsbeoordeling van een vermeende medische fout of kan voor 'fixed price' hierover adviseren (vraag naar de voorwaarden).

De medewerkers bewaken de doorlooptijd.
Binnen 10 werkdagen ontvangt u advies.

Triage medisch adviesbureau werkt landelijk vanuit 's Hertogenbosch uitsluitend voor advocaten welke opkomen voor het slachtoffer.
Anita Petit dit de la Roche, office manager
of één van de andere medewerkers staan u graag te woord.

Postbus 2266

5202 CG 's-Hertogenbosch

Helftheuvelpassage 22b

5246 AP 's-Hertogenbosch

www.Triageconsult.nl

info@triageconsult.nl

073 627 94 00

Alt Kam Boer a d v o c a t e n

Civiele cassatie?

- prijsafspraken mogelijk
- ook op basis van toevoeging

Info: mr H.J.W. Alt, Pb. 82228, 2508 EE Den Haag,
tel.: 070 358 94 79, fax: 070 358 51 97
alt@altkamboer.com, www.altkamboer.com

Procederen in Duitsland?

**Duitse advocaten, vloeiend tweetalig,
gespecialiseerd in Nederlands-Duitse rechtszaken**

Blankestijn & Oortman Advocaten en Rechtsanwältinnen
Postbus 619, 7550 AP HENGELO
Telefoon 074 - 259 38 67
Fax 074 - 259 38 68
www.blankestijnoortman.nl

Stop met dat getob!

Laat het alimentatierekenen aan de specialist over!

Wij rekenen voor u...

Veel advocaten en mediators zijn bekend met onze alimentatieberekeningen en draagkrachtvergelijkingen, met overzichtelijke rapporten en snelle service. Al vanaf € 75,00 tot gemiddeld € 115,00 (ex. btw) verwerken we uw gegevens tot een rapport.

...of U rekent met onze software
U kunt het ook zelf doen met ons rekenprogramma **AliBerWin**,

met naast het standaard rekenmodel specifieke modellen voor **toedeling kosten kinderen, co-ouderschap** en **behoefte berekening**. Gebruikers zijn zeer tevreden over dit gemakkelijke programma. Abonnees ontvangen half-jaarlijks een update, met actuele normbedragen en rekenvariabelen. Een jaarabonnement op **AliBerWin** kost € 267,50 (ex. btw).

Voor data en meer informatie:

Huijbers' Administratiekantoor

Postbus 244, 6700 AE Wageningen t 0317 419 736 e alim.berek@huijbers.nl | www.huijbers.nl

Het bureau van de orde

Onderwerp	Telefoonnummer	E-mailadres
Algemene informatie	070-335 35 35	info@advocatenorde.nl
N.a.w.-gegevens advocatuur	070-335 35 29	info@barbeheer.nl
Auditbureau (kwaliteitszorg)	070-335 35 71 / 82	audit@advocatenorde.nl
Centrale Controle Verordeningen	070-335 35 26	ccv@advocatenorde.nl
Landelijke financiële bijdrage	070-335 35 23	finorg@advocatenorde.nl
Communicatie (o.a. brochures)	070-335 35 52	pr@advocatenorde.nl
BalieNet-certificaten	070-335 35 71 / 26 / 92	certificaat@advocatenorde.nl
Overige vragen van advocaten	070-335 35 71 / 86	helpdesk@advocatenorde.nl

Opleiding	Telefoonnummer	E-mailadres
Beroepsopleiding (09.00-12.00 uur)	070-335 35 55	opl@advocatenorde.nl
Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO)	070-335 35 58 / 78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (PO)	070-335 35 58 / 78	vso-po@advocatenorde.nl
Permanente Opleiding (ontheffingen)	070-335 35 41 / 89	jz@advocatenorde.nl
Vrijstellingen B0 en VSO	070-335 35 41 / 89	jz@advocatenorde.nl

Neuhuyskade 94, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag
 Telefoonnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 35
 Faxnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 31

Opleidingen

PO

Agrarisch recht

Actualiteitendag Agrarisch Recht

11-01-2008:09:00-17:15 uur
 Plaats: Lunteren
 Doelgroep: PO
 Niveau:** Actualiteiten
 Instelling: Instituut voor Agrarisch Recht,
 tel. 0317-424181
 Docent(en) mr. P.P.A. Bodden,
 mr. J.G. Bongers, prof. mr. D.W. Bruil,
 mr. H.J.M. Havekes, mr. T.J. Mellema-Kranenburg,
 mr. P.S.A. Overwater, mr. J.A.M.A. Sluysmans,
 prof. mr. G.M.F. Sniijders,
 mr. A. Verduijn
 Cursusprijs: € 395 exclusief btw
 Opleidingspunten
 06 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 06 Totaal

Arbeidsrecht

De stand van het arbeidsrecht

(Sdu Commentaardag Arbeidsrecht)
 10-12-2007:09:30-17:00 uur
 Plaats: Amsterdam
 Doelgroep:PO
 Niveau:**
 Instelling:Instituut voor Arbeidsrecht,
 tel. 0182-358252
 Docent(en) mr. D.J. Buijs,
 mr. J.H. Even, mr. M.J.M.T. Keulaerds,
 mr. P.C. Vas Nunes,
 prof. mr. W.A. Zondag

Cursusprijs: € 545 exclusief btw
 Opleidingspunten
 06 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 06 Totaal

Masterclass Wijziging van Arbeidsvoorwaarden

10-12-2007:15:00-20:30 uur
 Plaats:Zwolle
 Doelgroep:PO
 Niveau:**
 Instelling: Instituut voor Arbeidsrecht,
 tel. 0182-358252
 Docent(en) mr. dr. S.F.H. Jellinghaus,
 prof. mr. W.A. Zondag
 Cursusprijs: € 475 exclusief btw
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 04 Totaal

Masterclass Wijziging van Arbeidsvoorwaarden

19-12-2007:15:00-20:30 uur
 Plaats:Zwolle
 Doelgroep:PO
 Niveau:**
 Instelling: Instituut voor Arbeidsrecht,
 tel. 0182-358252
 Docent(en) mr. dr. S.F.H. Jellinghaus,
 prof. mr. W.A. Zondag
 Cursusprijs € 475 exclusief btw
 Opleidingspunten
 04 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 04 Totaal

Oudere werknemer: binnenhalen - binden of exit?

20-12-2007:09:30-16:30 uur
 Plaats:Rotterdam
 Doelgroep:PO
 Niveau:**
 Instelling:Instituut voor Arbeidsrecht,
 tel. 0182-358252
 Docent(en) mr. E.L.J. Bruyninckx,
 mr. D.J. Buijs, mr. M.J.M.T. Keulaerds,
 ir. C.A.J. Litjens, mr. J. Meijer, ir. C. Pannevis, prof. mr. W.A. Zondag
 Cursusprijs: € 475 exclusief btw
 Opleidingspunten
 05 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 05 Totaal

Postacademische

Leergang Arbeidsrecht
 21-02-2008:10:00-17:30 uur
 22-02-2008:10:00-17:30 uur
 20-03-2008:10:00-17:30 uur
 21-03-2008:10:00-17:30 uur
 17-04-2008:10:00-17:30 uur
 18-04-2008:10:00-17:30 uur
 08-05-2008:10:00-17:30 uur
 09-05-2008:10:00-17:30 uur
 22-05-2008:10:00-17:30 uur
 Plaats:Rotterdam
 Doelgroep:PO
 Niveau:*** Actualiteiten
 Instelling: ORP Erasmus Universiteit Rotterdam,
 tel. 010-4081597
 Docent(en) mr. O. Albers, mr. A.L. Asscher, mr. E.S. de Bock, mr. G.C. Boot, mr. V. Disselkoen, mr. R.A.A. Duk, mr. P.S. Fluit, prof. mr. J.E. Goldschmidt, mr. F.B.J. Grapperhaus, prof. mr. T. Hartlief, prof. mr. C.J. Loonstra, Nog niet bekend, mr. dr. W.G.M. Plessen, mr. L.G. Verburg, prof. mr. E. Verhulp, mr. W.J.J. Wetzels, mr. W.A. Zondag
 Cursusprijs: € 4.250 geen btw
 Opleidingspunten
 54 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 54 Totaal

Consumentenrecht

Koop
 06-12-2007:10:00-20:00 uur
 07-12-2007:09:00-17:00 uur
 Plaats: Zutphen
 Doelgroep:PO
 Niveau:**
 Instelling: Studiecentrum Rechtspleging,
 tel. 0575-595300

Het niveau van de opleidingen is als volgt weergegeven:

- * *Basisniveau* (doorgaans minder dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; weinig tot geen voorkennis aanwezig).
- ** *Verdiepingsniveau* (doorgaans meer dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; basiskennis aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).
- *** *Specialisatieniveau* (doorgaans meer dan 3 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; hoog kennisniveau aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).

Docent(en) mr. C.R. Christiaans,
 prof. mr. J.G.J. Rinkes, mr. G.J.P. de Vries, mr. T.H.M. van Wechem
 Cursusprijs: € 840 inclusief btw
 Opleidingspunten
 12 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 12 Totaal

Goederenrecht

Beperkt zakelijke rechten
 13-02-2008:10:00-17:00 uur
 Plaats: Utrecht
 Doelgroep:PO
 Niveau:**
 Instelling: Studiecentrum Rechtspleging,
 tel. 0575-595300
 Docent(en) prof. mr. W.M. Kleijn,
 prof. mr. A.A. van Velten
 Cursusprijs: € 315 inclusief btw
 Opleidingspunten
 05 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 05 Totaal

Sociaal zekerheidsrecht

Belastende besluiten in de WVB
 20-02-2008:09:45-17:15 uur
 Plaats: Utrecht
 Doelgroep:PO
 Niveau:**
 Instelling:OSR Juridische Opleidingen,
 tel. 030-2315314
 Docent(en) R.V. Geerling, mr. T.A. Willems-Dijkstra
 Cursusprijs: € 480 geen btw
 Opleidingspunten
 06 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 06 Totaal

Verbindenissen- en contractenrecht

Nakomen - niet nakomen
 25-01-2008:09:30-17:00 uur
 08-02-2008:09:30-17:00 uur
 Plaats: Zwolle
 Doelgroep: PO
 Niveau:**

Instelling: Studiecentrum Rechtspleging,
 tel. 0575-595300
 Docent(en) prof. mr. H.B. Krans,
 mr. A.C. van Schaick
 Cursusprijs: € 566 inclusief btw
 Opleidingspunten
 10 Juridisch
 - Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 10 Totaal

ADR/Mediation
Specialisatieopleiding Scheidingsbemiddeling leergang 6 (SOS 6)
 03-12-2007:10:00-20:00 uur
 04-12-2007:09:00-17:00 uur
 22-01-2008:10:00-20:00 uur
 23-01-2008:09:00-17:00 uur
 10-03-2008:10:00-20:00 uur
 11-03-2008:09:00-17:00 uur
 15-05-2008:10:00-20:00 uur
 16-05-2008:09:00-17:00 uur
 Plaats:Zeist
 Doelgroep:PO
 Niveau:***
 Instelling: Stichting Inst. v. Mediation & Fam. recht Opl.,
 tel. 070-3626846
 Docent(en) dr. ir. A.P. Baanders,
 mr. M.C. Bijleveld-van der Slikke,
 drs. Y.W. Choy, dr. J.C. Hees, drs. J.A.M. Hendriks, drs. B. Kuiper, mr. C.A.R.M. van Leuven, drs. D.H.D. MacGillavry, I. Siegel, mr. J.E.C. Verhoeff, drs. J. van der Waerden
 Cursusprijs: € 3.950 exclusief btw
 Opleidingspunten
 - Juridisch
 52 Beroepsvaardigheden
 - Management/Organisatie
 52 Totaal

In deze rubriek het cursusaanbod in het kader van de Permanente Opleiding (PO) en het cursusaanbod voor de Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO). De door de Orde erkende opleidingsinstellingen naast PO-cursussen kunnen tevens VSO-cursussen voor advocaat-stagiaires organiseren.

Beëdigd als advocaat en procureur

Aarts, mw. mr. F.M., St. Canisiussingel 19-f (6511 TE) postbus 1126 (6501 BC) Nijmegen, tel. 024-3810810, fax 024-3810820, e-mail info@poelmannvandenbroek.nl

Atto, mw. mr. F., Kloosterhofpad 6 (7607 LK) Almelo, tel. 0546-488500, fax 0546-488501

Bakkum, mr. P.W., Engelse Kade 2 (4301 NA) postbus 2 (4300 AA) Zierikzee, tel. 0111-415151, fax 0111-414822, e-mail zierikzee@vpva-advocaten.nl

Berends-Schellens, mw. mr. P.R.M., Hooistraat 7 (2514 BM) postbus 85532 (2508 CE) Den Haag, tel. 070-3648102, fax 070-3617847, e-mail s-gravenhage@capra.nl

Beurden, mw. mr. N. van, Willem van Oranjelaan 2 (5211 CT) postbus 2090 (5202 CB) Den Haag, tel. 073-6911979, fax 073-6911988, e-mail info@vissers-advocatuur.nl

Biemond, mr. H.J.Th., Apollolaan 15 (1077 AB) postbus 75440 (1070 AK) Amsterdam, tel. 020-6741000, fax 020-6741111

Boender, mw. mr. J., Weena 666 (3012 CN) postbus 190 (3000 AD) Rotterdam, tel. 010-4042111, fax 010-4042333

Bos, mw. mr. C.D.A., Prins Bernhardstraat 1 (6521 AA) postbus 1094 (6501 BB) Nijmegen, tel. 024-3828384, fax 024-3828388, e-mail info@htenr.nl

Brommer, mr. O.J., Vlierweg 12 (1032 LG) Amsterdam, tel. 020-6304536, fax 020-6304537, e-mail info@2blegal.nl

Buul, mr. B.R. van, Dorpstraat 16-e (5504 HH) Veldhoven, tel. 040-2546775, fax 040-2546390, e-mail nederland@vanloonadvocaten.com

Buijs, mw. mr. L. van den, Johan van Oldenbarneveltlaan 4 (2582 NN) postbus 17462 (2502

CL) Den Haag, tel. 070-7890090, fax 070-7890091, e-mail info@vanderzwanadvocaten.nl

Chan, mw. mr. J.J.L., Calandstraat 13-15 (3016 CA) Rotterdam, tel. 010-4365151, fax 010-4360272, e-mail info@vandesandeadvocaten.nl

Dijk, mw. mr. K.B. van, Weena 355 (3013 AL) postbus 1507 (3000 BM) Rotterdam, tel. 010-2172000, fax 010-2172700

Fick-Nolet, mw. mr. W.A.A.J., Stationsplein 99-101 (5211 BM) postbus 396 (5201 AJ) Den Bosch, tel. 073-6161100, fax 073-6161199, e-mail info@hpla.nl

Froger-Zeeuwen, mw. mr. D.S.G., High Tech Campus 60 (5656 AG) Eindhoven, tel. 040-2792452, fax 040-2724005

Hennekam, mw. mr. E.C.J., Van Stolkweg 10 (2585 JP) postbus 80504 (2508 GM) Den Haag, tel. 070-3504055, fax 070-3506187, e-mail info@wtsadvocaten.nl

Hoekstra-Wagemans, mw. mr. A., van Beethovenlaan 69-b (2253 BE) postbus 101 (2250 AC) Voorschoten, tel. 071-5622561, fax 071-5622982, e-mail info@rombach-advo.nl

Hollander, mw. mr. S.M. den, Westersingel 43 (3014 GT) Rotterdam, tel. 010-5033088, fax 010-4360017, e-mail post@weski.nl

Houwers, mw. mr. H., Keppelseweg 13 (7001 CE) postbus 348 (7000 AH) Doetinchem, tel. 0314-372311, fax 0314-332147, e-mail doetinchem@ijpr.nl

Hu, mw. mr. J., Admiraliteitskade 50 (3063 ED) postbus 4302 (3006 AH) Rotterdam, tel. 088-2535000, fax 088-2535400

Jaarsveld, mr. P.Th. van, Zuiderplein 29 (8911 AN) postbus 2662 (8901 AD) Leeuwarden, tel. 058-2138353, fax 058-2132302

Jongh, mr. drs. K.O. de, Stationsweg 11 (8911 AG) postbus 709 (8901 BM) Leeuwarden, tel. 058-2169068, fax 058-2157013, e-mail lw@aens.nl

Kanhai, mr. H., Offenberglaan 1 app.43 (2594 BM) Den Haag, tel. 070-3836780, fax 070-3855277, e-mail info@hivanlookeren.demon.nl

Kardol, mw. mr. C.D., Van Vollenhovenstraat 31 (3016 BG) Rotterdam, tel. 010-4364311, fax 010-4366700, e-mail rotterdam@svsadvocates.com

Kerkhof, mr. S.E.L. van de, Rompertsebaan 66 (5231 GT) postbus 3262 (5203 DG) Den Bosch, tel. 073-6484646, fax 073-6484648, e-mail info@bedrijfsadvocaten.nl

Knoef, mw. mr. A.J.M., Reaalhof 138 (8232 VS) postbus 2404 (8203 AK) Lelystad, tel. 0320-234828, fax 0320-280384, e-mail r.knoef@appelmanenmes.nl

Kolk, mr. W.G. van der, IJsseldijk 17-a (8196 KA) Welsum, tel. 0571-290841, e-mail vanderkolk@kpn-officedsl.nl

Meulen, mw. mr. M.L. van der, Frederiksstraat 6-hs (1054 LC) Amsterdam

Peletier, mw. mr. M.E.M.G., Koningin Julianaplein 10 (2595 AA) postbus 11756 (2502 AT) Den Haag, tel. 070-5153000, fax 070-5153100, e-mail info@pelsrijcken.nl

Renken, mw. mr. A.A., Emmastraat 53 (1213 AK) postbus 1918 (1200 BX) Hilversum, tel. 035-6468919, fax 035-6468914

Salm, mw. mr. M. van der, Grote Kerkstraat 42 (7902 CK) postbus 486 (7900 AL) Hogeveen, tel. 0528-267231, fax 0528-268102, e-mail info@vansteenenpronk.nl

Santvoort, mw. mr. J. van, Weena 666 (3012 CN) postbus 190 (3000 AD) Rotterdam, tel. 010-4042111, fax 010-4042333

Spekschoor, mw. mr. M.L., Singel 104 (1015 AD) Amsterdam, tel. 020-6385150, fax 020-6208621

Stals, mr. E.W., Zuiderspoorstraat 11-14 (7512 AX) postbus 40009 (7504 RA) Enschede, tel. 053-4313772, fax 053-4320490, e-mail info@letseladvocaat.nl

Stubbe, mw. mr. M.L., Maanplein 55 (2516 CK) postbus 30000 (2500 GA) Den Haag, tel. 070-3434343, fax 070-3435419

Verburg, mw. mr. E., Willem Alexanderlaan 43 (4532 DB) postbus 1047 (4530 GA) Terneuzen, tel. 0115-683344, fax 0115-630690

Verhagen, mw. mr. B.O.M., St. Canisiussingel 19-f (6511 TE) postbus 1126 (6501 BC) Nijmegen, tel. 024-3810810, fax 024-3810820, e-mail info@poelmannvandenbroek.nl

Verkaart, mr. K.R., Kortekade 4 (3062 GR) postbus 4384 (3006 AJ) Rotterdam, tel. 010-4257800, fax 010-2440052, e-mail k.verkaart@koevoets.info

Verkaik, mw. mr. A.D., Weena 355 (3013 AL) postbus 1507 (3000 BM) Rotterdam, tel. 010-2172000, fax 010-2172700, e-mail a.verkaik@houthoff.com

Vries, mw. mr. D.S. de, Burgemeester Roelenweg 11 (8021 EV) postbus 600 (8000 AP) Zwolle, tel. 038-4259200, fax 038-4259252, e-mail d.s.devries@nysingh.nl

.....

Praktijk neergelegd

Beltman, mw. mr. C.M.N. Utrecht 10-10-2007

Biemen, mw. mr. W. van Amsterdam 10-10-2007

Combee, mw. mr. R. Dordrecht 01-10-2007

Dammers, mw. mr. V. Rotterdam 01-11-2007

Durmus, mr. A. Den Bosch 06-11-2007

Dijk, mw. mr. S.M. van Rotterdam 01-10-2007

Dijksma, mw. mr. J.V. Amsterdam 05-10-2007

Eljarroudi, mr. S. Amsterdam 01-10-2007

Ergün, mw. mr. B. Amsterdam 24-09-2007

Gerrits, mr. M.M.J.J. Arnhem 31-10-2007

Have, mr. W.B.J. ten Den Haag 28-09-2007

Jacobs, mw. mr. C.A. Utrecht 19-09-2007

Kohnstamm, mr. J.M. Amsterdam 01-11-2007

Moolenburgh, mw. mr. C.E. Amsterdam 01-11-2007

Nispden tot Sevenaer, jhr. mr. C.E.M. van Den Haag 12-10-2007

Ortman, mr. M.J.A. Hengelo/OV 01-10-2007

Putten, mw. mr. N. van der Rotterdam 01-10-2007

Smaling, mw. mr. A.C. Amsterdam 30-10-2007

Sijsma, mw. mr. S.E. Amsterdam 31-10-2007

Theunissen, mw. mr. J.M.C. Rotterdam 19-09-2007

Vellekoop, mr. C. Tokyo/Japan 04-10-2007

Vries, mw. mr. Th.D.D. de Utrecht 14-09-2007

Walree, mw. mr. L.C. van Rotterdam 01-11-2007

Wit, mr. A.P. de Den Bosch 05-11-2007

Wijngaarden, mw. mr. I. van Amsterdam 01-11-2007

Kantoorverplaatsing

Avdic, mw. mr. A. (Maastricht): Koningin Julianaplein 10 (2595 AA) postbus 11756 (2502 AT) Den Haag, tel. 070-5153000, fax 070-5153100, e-mail a.avdic@pelsrijcken.nl

Baasbank, mw. mr. S.J. van (Den Haag): Westplein 12-14 (3016 BM) postbus 23156 (3001 KD) Rotterdam, tel. 010-4400500, fax 010-2250709, e-mail vanbaasbank@dvdw.nl

Balrak, mr. A.C.C. (Utrecht): Bergweg 192 (3035 BM) Rotterdam, tel. 010-2653093, fax 010-2653814

Beck, mr. D.A. (Nijmegen): Haagweg 5 (2311 AA) postbus 11231 (2301 EE) Leiden, tel. 071-7502200, fax 071-7502201, e-mail info@rww.nl

Beek, mr. M. ter (Lelystad): Mallesingel 20 (3581 BE) postbus 354 (3500 AJ) Utrecht, tel. 030-2320800, fax 030-2341644, e-mail terbeek@wijnstael.nl

Berg, mr. C. van den: Blekersweg 4 (8021 AH) postbus 247 (8000 AE) Zwolle, tel. 038-4545040, fax 038-4540545, e-mail cvandenbergh@chello.nl

Birinci-Doganer, mw. mr. M.: Westersingel 53-b (3014 GV) Rotterdam, tel. 010-4360737, fax 010-4361818

Bloemer, mr. P.H.E. (Roermond): Eindhovenseweg 128 (5582 HW) postbus 193 (5580 AD) Waalre, tel. 040-2215015, fax 040-2212135, e-mail paulbloemer@boomen.com

Boer, mr. A.J. de (Lemmer): Bloemstraat 10-b (8603 XW)

Meldingen voor deze rubriek kunnen worden doorgegeven aan: adres@advocatenorde.nl

postbus 3040 (8600 DA)
Sneek, tel. 0515-435292, fax
0515-435295, e-mail info@
deboeradvocaten.eu

Boersma, mr. B.A. (Rotterdam):
15 One Rockefeller Plaza (NY
10020) New York/Verenigde
Staten van Amerika, tel.
001-212-218-29-96, fax
001-212-218-29-99, e-mail
bouke.boersma@nautadutillh.
com

Boorder-Sweerman, mw.
mr. D.S. de (Nijmegen):
Weerdjesstraat 70 (6811 JE)
postbus 9218 (6800 HX)
Arnhem, tel. 026-3528844,
fax 026-3522890, e-mail d.de.
boorder@dekempnaer.nl

Bosman, mw. mr. E.W.K.
(Emmen): Stadsring 248-250 (3811
HS) Amersfoort, tel. 033-4652800,
fax 033-4652807, e-mail info@
damman-advocaten.nl

Both, mr. K. (Utrecht):
Victorialaan 15 (5213 JG) postbus
3009 (5203 DA) Den Bosch, tel.
073-7506680, fax 073-7506682,
e-mail kb@atmadvocaten.nl

Broers, mw. mr. M.M. (New
York/Verenigde Staten van
Amerika): Strawinskyalaan 2001
(1077 ZZ) postbus 75640 (1070 AP)
Amsterdam, tel. 020-5460241,
fax 020-5460891, e-mail merel.
boers@stibbe.com

Bueters, mr. T.J.C. (Nijmegen):
Graafseweg 592 (6603 CM)
postbus 71 (6600 AB) Wijchen,
tel. 024-6487240, fax
024-6419976, e-mail bueters@
jansenvaangaal.nl

Bijlsma, mw. mr. C.: Gortstraat
36 (4331 LC) postbus 44 (4330 AA)
Middelburg, tel. 0118-620000,
fax 0118-651111, e-mail corinne@
mrkoller.nl

Coenders, mw. mr. Y.G.F.M.
(Arnhem): Kruisstraat 60 (5341
HE) postbus 719 (5340 AS) Oss, tel.
0412-654970, fax 0412-654979

Coomans, mr. Drs. P.L.
(Amsterdam): Upper Bank
Street 10 (E14 5J) London/
Groot-Brittannië, tel.
0044-20-7006-1000, fax
0044-20-7006-5555, e-mail
peter.coomans@cliffordchance.
com

Corstiaans, mr. K.L.M.: Dr
Holtropiaan 42 (5652 XR) postbus
8727 (5605 LS) Eindhoven, tel.
040-2501414, fax 040-2501450,

e-mail k.corstiaans@
boskampwillems.nl

Deinum, mr. M.: Het Overloon
1 (6411 TE) postbus 6500 (6401
JH) Heerlen, tel. 045-5782439,
fax 045-5787087, e-mail michel.
deinum@dsm.com

Denissen, mr. J.P.M.:
Westersingel 43 (3014 GT)
Rotterdam, tel. 010-5033088,
fax 010-4360017, e-mail
j.p.m.denissen@weski.nl

Elzen, mr. D.H. van den:
Heemraadssingel 285 (3023 BG)
Rotterdam, tel. 010-4779288,
fax 010-4773048, e-mail info@
vandervoodt.nl

Eijk, mr. B. van der:
Barbizonlaan 82 (2908 ME)
Capelle aan den IJssel, postbus
84233 (3009 CE) Rotterdam, tel.
010-2204400, fax 010-2204499,
e-mail b.van.der.eijk@
hajjwende.nl

Fleer, mw. mr. L. (Rotterdam):
Adelheidstraat 84 (2595 EE) Den
Haag, tel. 070-3469226, fax
070-3614633, e-mail fleer@
wladvocaten.nl

Gelder, mw. mr. C. van
(Zaandam): Wilhelminastraat
14-16 (2011 VM) Haarlem, tel.
023-5276100, fax 023-5411925,
e-mail vangelder@kv-
advocaten.nl

Haak, mr. M.F.J.: Jozef
Israëlskade 48-g (1072 SB)
postbus 76780 (1070 KB)
Amsterdam, tel. 020-3053066,
fax 020-3053069, e-mail mh@
hoogenhaak.nl

Haddouch, mw. mr. R. (Leiden):
Johan van Oldenbarneveltlaan
4 (2582 NN) postbus 17462
(2502 CL) Den Haag, tel.
070-7890090, fax 070-7890091,
e-mail haddouch@
vanderzwanadvocaten.nl

Hamer, mr. J.C.P. van den:
Fred. Roeskestraat 100 (1076
ED) postbus 71170 (1008 BD)
Amsterdam, tel. 020-5785785, fax
020-5785800, e-mail jeroen.van.
den.hamer@loyensloeff.com

Hees, mw. mr. M.G. (Dronten):
Broederweg 11 (8261 GS) postbus
161 (8260 AD) Kampen, tel.
038-3316777, fax 038-3317296,
e-mail m.g.hees@twadvocaten.
nl

Helmstrijd, mr. M.
(Purmerend): Nieuwe Steen
38 (1625 HV) postbus 2383

(1620 EJ) Hoorn/NH, tel.
0229-285070, fax 0229-285071,
e-mail m.helmstrijd@
oprechtadvocaten.nl

Hoeben, mr. S.J.M. (Rotterdam):
15 One Rockefeller Plaza (NY10020)
New York/Verenigde Staten van
Amerika, tel. 001-212-218-43-20,
fax 001-212-218-29-99, e-mail
stefan.hoeben@nautadutillh.
com

Hoff, mr. F. (Almelo):
Almloseestraat 44 (7642
GP) postbus 888 (7640 AW)
Wierden, tel. 0546-588888, fax
0546-588889, e-mail info@
kolkman.nl

Hollema, mr. G.J. (Enschede):
Twentepoort West 10-7 / Magna
Porta (7609 RD) postbus 31 (7600
AA) Almelo, tel. 0546-820493, fax
0546-822389, e-mail hollema@
danielshuisman.eu

Holsteijn, mr. J.F.:
Roodenburgerstraat 51 (2313 HJ)
postbus 4008 (2301 RA) Leiden,
tel. 071-5135620, fax 071-5140379,
e-mail janfloris@qisolute.nl

Jans, mr. ing. B.: Noorderhaven
60-16 (9712 VM) Groningen, tel.
050-3115036, fax 050-3115037,
e-mail info@advocatenkantoor-
reuveurs.nl

Janson, mw. mr. S.M.Q.:
Churchilllaan 223 (1078 ED)
Amsterdam, tel. 020-6733351, fax
020-6757151, e-mail janson@
sorko-swane.nl

Kehrens, mw. mr. S.S.E.H.
(Veghel): Markt 2 (5492 AB)
postbus 88 (5490 AB) Sint
Oedenrode, tel. 0413-477444,
fax 0413-477189, e-mail info@
lipsadvocaten.nl

Keus, mw. mr. M.B. (Meerssen):
Wilhelminasingel 99 (6221
BH) postbus 3039 (6202 NA)
Maastricht, tel. 043-3251115, fax
043-3100392, e-mail m.keus@
kalsbeekadvocaten.nl

Kleinhout, mr. A.A.
(Amsterdam): Zuid-Hollandlaan
7 (2596 AL) postbus 90851 (2509
LW) Den Haag, tel. 070-3285328,
fax 070-3285325, e-mail arjan.
kleinhout@debrauw.com

Kok, mw. mr. F. de (Tilburg):
Provincialeweg 30 (5563 AH)
Westerhoven, tel. 040-2076076,
fax 040-2014490, e-mail info@
knegtmansvandewouw.nl

Konings, mr. drs. P.M.T.
(Tilburg): High Tech Campus

60 (5656 AG) Eindhoven, tel.
040-2792452, fax 040-2724005

Krauth, mr. P.L.E.M.:
Regelandisstraat 15 (8022 BN)
Zwolle, tel. 038-4524224, fax
038-4524424

Kuiper, mw. mr. A.A.C.:
Europaweg 202 (7336 AR) postbus
695 (7300 AR) Apeldoorn, tel.
055-5262020, fax 055-5262021,
e-mail aac.kuiper@
dommerholt.nl

Kijl, mr. A. (Amsterdam):
Jeanne D Arclaan 9 (1183 AX)
Amstelveen, tel. 06-55378908,
fax 020-4532447, e-mail kijl@
adamlegal.nl

Lasonder, mr. H.D.S.: Nieuwe
Steen 38 (1625 HV) postbus
2383 (1620 EJ) Hoorn/NH, tel.
0229-285070, fax 0229-285071,
e-mail s.lasonder@
oprechtadvocaten.nl

Leisink, mw. mr. M.: De
Boeielelaan 28 (1083 HJ)
Amsterdam, tel. 020-5727190, fax
020-5727199, e-mail leisink@
boontjeadvocaten.nl

Lem, mr. W.K. (Amersfoort):
Arthur van Schendelstraat 740
(3511 MK) postbus 516 (3500 AM)
Utrecht, tel. 030-2347234, fax
030-2347272, e-mail office@
bs-advocaten.nl

Leutscher, mr. J.J.: Zuidplein
180 (1077 XV) Amsterdam, tel.
020-7996237, fax 020-7996300,
e-mail jurgen.leutscher@
linklaters.com

Loo, mr. J.J.T. van (Arnhem):
Kruisstraat 60 (5341 HE)
postbus 719 (5340 AS) Oss, tel.
0412-654970, fax 0412-654979

Mierlo, prof. mr. A.I.M. van
(Den Haag): Weena 750 (3014
DA) postbus 1110 (3000 BC)
Rotterdam, tel. 010-2240000, fax
010-4148444

Mook, mr. L.G. (Weert):
Paradijslaan 159 (5611 KM)
postbus 480 (5600 AL)
Eindhoven, tel. 040-2120400, fax
040-2121487, e-mail l.mook@
vastgoed-advocaten.nl

Moree, mr. D.M. (Rotterdam):
Koningin Julianaplein 10 (2595
AA) postbus 11756 (2502 AT) Den
Haag, tel. 070-5153000, fax
070-5153100, e-mail info@
pelsrijcken.nl

Ophem, mr. M.A.E. van
(New-York/Verenigde Staten

van Amerika): 383 Main
Avenue 6th floor (CT 06851)
Norwalk Connecticut/Verenigde
Staten van Amerika, tel.
001-203-840-33-34, fax
001-212-771-93-72, e-mail mark.
vanophem@cit.com

Oude Kempers, mw. mr. J.E.M.
(Utrecht): Weerdjesstraat 70
(6811 JE) postbus 9218 (6800 HX)
Arnhem, tel. 026-3522888, fax
026-3522892, e-mail mail@
dekempnaer.nl

Pesch, mw. mr. M.J. (Hilversum):
Mr. B.M. Teldersstraat 5 (6842
CT) postbus 560 (6800 AN)
Arnhem, tel. 026-3538211, fax
026-4430943, e-mail marjolain.
pesch@cms-dsb.com

Praamstra, mr. O.J. (Leiden):
Apollolaan 153 (1077 AS) postbus
75305 (1070 AH) Amsterdam,
tel. 020-3058200, fax
020-3058205, e-mail info@
vandernatlitigation.nl

Prickartz, mr. E.H.M.H.
(Maastricht): Bekkerweg 6
(6417 BW) postbus 81 (6400 AB)
Heerlen, tel. 045-5713933, fax
045-5717878, e-mail heerlen@
kerckhoffadvocaten.nl

Reijnen, mw. mr. C.M.
(Amsterdam): Noordeinde 33
(2514 GC) postbus 305 (2501 CH)
Den Haag, tel. 070-3023500, fax
070-3023670, e-mail r.reijnen@
houthoff.com

Roijj, mr. K.J. de: Droogbak 1-a
(1013 GE) postbus 251 (1000 AG)
Amsterdam, tel. 020-7119410,
fax 020-7119999, e-mail kevin.
derooij@cliffordchance.com

Scheijndel, mw. mr. T.E.
(Roermond): Deken
van Oppensingel 23 (5911
AA) postbus 490 (5900 AL)
Venlo, tel. 077-3548951, fax
077-3545330, e-mail scheijndel@
boelszanders.nl

Sombezki, mr. J.J.A.:
Strawinskyalaan 2001 (1077
ZZ) postbus 75640 (1070 AP)
Amsterdam, tel. 020-5460606,
fax 020-5460123, e-mail jeroen.
sombezki@stibbe.com

Sprundel, mr. D.E. van
(Rotterdam): Droogbak 1-a
(1013 GE) postbus 251 (1000 AG)
Amsterdam, tel. 020-7119000,
fax 020-7119999, e-mail dick.
vansprundel@cliffordchance.
com

Timmer, mr. D.R.E. (Boxtel):
Statenlaan 55 (5223 LA) postbus

1714 (5200 BT) Den Bosch, tel. 073-6927777, fax 073-6927789, e-mail d.timmer@banning.nl

Versmissen, mr. J.D. (Frankfurt am Main/Duitsland): Keskuskatu 7-a (00100) Helsinki/Finland, tel. 0035-820-506-6000, fax 0035-820-506-6100, e-mail julian.versmissen@roschier.com

Voorst, mr. S.: Newtonlaan 203 (3584 BH) postbus 85250 (3508 AG) Utrecht, tel. 030-2121111, fax 030-2121333, e-mail utrecht@cms-dsb.com

Weeghel, Prof. mr. S. van: Zuidplein 180 (1077 XV) Amsterdam, tel. 020-7996360, fax 020-7996300, e-mail stef.vanweeghel@linklaters.com

Witteveen, mr. H.P. (New York/Verenigde Staten van Amerika): Exchange House / Primrose Street (ECA 2ST) London/Groot-Brittannië, tel. 0044-20-7466-6305, fax 0044-20-7466-6311, e-mail hans.witteveen@stibbe.com

Ijdema, mw. mr. L.: Gustav Mahlerplein 2 (1082 MA) postbus 75510 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-7953309, fax 020-7953900, e-mail boekel.de.neree@bdn.nl

Ijsselstein, mw. mr. C.M.: Weena 750 (3014 DA) postbus 516 (3000 AM) Rotterdam, tel. 010-2240709, fax 010-4149643

Nieuw kantoor/ associatie

Oprecht Advocaten (mrs. M. Helmstrijd en H.D.S. Lasonder) Nieuwe Steen 38 (1625 HV)

postbus 2383 (1620 EJ) Hoorn/NH, tel. 0229-285070, fax 0229-285071

Mede-vestiging

ATM Advocaten (mr. K. Both) Victorialaan 15 (5213 JG) postbus 3009 (5203 DA) Den Bosch, tel. 073-7506680, fax 073-7506682, e-mail info@atmadvocaten.nl

Kerckhoffs Advocaten (mr. E.H.M.H. Prickartz) Bekkerweg 6 (6417 BW) postbus 81 (6400 AB) Heerlen, tel. 045-5713933, fax 045-5717878, e-mail heerlen@kerckhoffsadvocaten.nl

Naams-wijziging

Aalmoes en Bodha Advocaten te Amsterdam Zuidoost thans: **Aalmoes Advocaten**

Hien-Brahim, mw. mr. J.E. van te Den Haag thans: **Brahim, mw. mr. J.E.**

Breedijk Van der Kooij Veenis Advocaten te Purmerend thans: **Breedijk Veenis Advocaten**

Hansma & Janse Advocaten en Procureurs te Groningen thans: **Hansma Janse Van Dijk advocaten**

Hout, mw. mr. H.M. van te Hilversum thans: **Van Hout Advocaten**

Bezoek-adres/ postbus/ tel./fax/ e-mail

Boogert, mr. R. van den te Rotterdam: Bierstraat 127 (3011 XA) Rotterdam

Breedijk Veenis Advocaten te Purmerend: e-mail veenis@breedijkveenissen.nl

De Breij Evers Boon te Amsterdam: Koningslaan 31 (1075 AB) Amsterdam, tel. 020-5727872, fax 020-5727870

Daniëls Huisman Advocaten te Almelo: Twentepoort West 10-7 / Magna Porta (7609 RD) Almelo

De Goeij te Alkmaar: Drechterwaard 100 (1824 DX) Alkmaar

Hansma Janse Van Dijk advocaten te Groningen: Kraneweg 47 (9718 JG) Groningen, e-mail info@kraneweg47.nl

Van Den Heuvel-Advocatuur te Zeist: Vondellaan 98 (3521 GH) Utrecht, postbus is opgeheven, e-mail vandenheuvel@vandenheuvel-advocatuur.eu

Van Hout Advocaten te Hilversum: Koninginneweg 6-a (1217 KX) Hilversum, tel. 035-6218673, fax 035-6218745

Iest, mw. mr. K. te Amsterdam: Vossiusstraat 53-h (1071 AK) Amsterdam

Kerckhoffs Advocaten te Maastricht: e-mail maastricht@kerckhoffsadvocaten.nl

Klos Morel Vos & Schaap te Amsterdam: Weteringschans 24 (1017 SG) Amsterdam

Labor Advocaten te Zeist: 1^e Dorpsstraat 16 (3701 HB) Zeist

Leijnze Artz te Rotterdam: Westersingel 101 (3015 LD) postbus 985 (3000 AZ) Rotterdam

Advocatenkantoor mr. G.A. Nandoe te Den Haag: Laan Copes van Cattenburch 44 (2585 GB) Den Haag, tel. 070-3317210, fax 070-3317002

Quist & Eskes Advocaten te Dordrecht: Vijverweg 10 (3312 AT) Dordrecht

Schaufele De Jong Advocaten te Angerlo: tel. 088-4530588, fax 088-4530589

VK Advocaten te Hedel: Koningskampen 11 (5321 JK) Hedel

Zandhuis Tazelaar Advocaten te Amsterdam: Burgemeester Haspelslaan 35 (1181 NB) postbus 2072 (1180 EB) Amstelveen

Rectificatie

In *Advocatenblad* nummer 15 is abusievelijk onder **naamswijziging/bezoekadres/postbus/tel./fax/e-mail** vermeld:

Advocatenkantoor Nagel, Verheul & Polat te Almere thans: Verheul & Polat Advocaten

Dit had moeten zijn:

Naamswijziging: Advocatenkantoor Nagel, Verheul & Polat te Almere thans: Advocatenkantoor Nagel.

Bezoekadres/postbus/tel./ fax/e-mail: Advocatenkantoor Nagel te Almere: e-mail info@advocatenkantoor.nagel.nl

In *Advocatenblad* nummer 16 is abusievelijk onder **kantoorverplaatsing** vermeld:

Nagel, mw. mr. D.G.: Westeinde 40 (1334 BL) postbus 30149 (1303 AC) Almere, tel. 036-5218020, fax 036-5327766, e-mail info@advocatenkantoor.nagel.nl

Dit had moeten zijn:

Nieuw kantoor: Verheul & Polat Advocaten (mrs. A.M.C. Verheul en H. Polat) Middenweg 23 (8232 JT) Lelystad, tel. 0320-750279, fax 0320-412370, e-mail info@verheulenpolat.nl

Kantoorverplaatsing: Verheul, mr. A.M.C. (Almere): Middenweg 23 (8232 JT) Lelystad, tel. 0320-750279, fax 0320-412370, e-mail info@verheulenpolat.nl

Kantoorverplaatsing: Polat, mr. H. (Almere): Middenweg 23 (8232 JT) Lelystad, tel. 0320-750279, fax 0320-412370, e-mail info@verheulenpolat.nl

Ontvangt u hem nu nóg niet?

**Ruim 7000
advocaten
willen de Orde
van de dag
niet missen!**

Voordelen te over

- Overzichtelijk samengebracht nieuws dat voor iedere advocaat relevant is
- Handige links naar achtergrondinformatie en officiële publicaties
- Eenvoudig uw mening ventileren

Niets te verliezen

- Gratis voor leden van de Orde
- Uitschrijven is net zo makkelijk als inschrijven
- Uw e-mailadres wordt alleen gebruikt voor Orde van de dag

Inschrijven is eenvoudig!

- Stuur een e-mail naar enova@reedbusiness.nl met als onderwerp:
Inschrijven Orde van de dag

Schrijf u **vandaag**
in dan ontvangt u
iedere **donderdag**
Orde van de dag!

Orde van de dag: dé digitale nieuwsbrief voor eigentijdse advocaten

Een gezamenlijk product van Reed Business en de Nederlandse Orde van Advocaten

- Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het *Advocatenblad* zijn gepubliceerd, zijn ook te vinden op www.advocatenorde.nl en BalieNet
- Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit mr. H.J.A. Knijff, mr. J.D. Loorbach, mr. I.E.M. Sutorius mr. G.J. Kemper en mr. H.J. de Groot.

Wijze van verhaal disproportioneel

Hof van Discipline, 24 september 2006, nummer 4649

(mrs. Van Griensven, De Groot-van Dijken, Baauw, Van der Hel, Scheele-Mülder)

Raad van Discipline Arnhem, 26 juni 2006

(mrs. Raab, De Bont, Van Boxsel, Luchtman en Theunissen)

Een behoorlijk handelend advocaat gaat in beginsel niet over tot het laten executeren van de woning van zijn (voormalige) cliënt, tenzij het om een dusdanig omvangrijke vordering gaat dat het executeren hiertoe in verhouding staat en de advocaat alle mogelijkheden om zijn vordering op andere wijze betaald te krijgen, heeft onderzocht en bevonden dat een andere wijze van verhaal niet mogelijk is.

- Advocatenwet art. 46
- Gedragsregel 27 (1.4.3.1 Financiële verhouding)

Feiten

a Mr. X heeft klager vanaf februari 2002 bijgestaan in een procedure tot scheiding en deling na echtscheiding. Aangezien klager en zijn ex-echtgenote een toen nog door klager bewoonde woning in eigendom hadden met een flinke overwaarde – aanvankelijk werd uitgegaan van een waarde van ruim 200.000 euro; nadat later vervuiling was geconstateerd, zou de waarde 139.000 euro zijn – stond mr. X klager niet op basis van een toevoeging, maar betalend bij. Mr. X hanteerde hier een uurtarief, zoals hij klager bij brief van 7 maart 2002 heeft

medegedeeld, van 150 euro exclusief btw.

- b Op 18 juni 2002 heeft mr. X klager een voorschotnota gezonden van 1.342 euro. Aangezien deze niet werd betaald, heeft mr. X aan klager herinneringen gezonden op 8 juli, 7 en 26 augustus, 9 en 27 september en 21 oktober 2002, de laatste keer met als bijlage een concept-dagvaarding. Op 8 november 2002 heeft mr. X aan klager een tweede voorschotnota gezonden. Op 11 november 2002 heeft mr. X klager opnieuw aangemaand tot betaling van de eerste voorschotnota. Op 25 november 2002 heeft mr. X klager medegedeeld dat hij, omdat nog steeds geen betaling was ontvangen, zijn werkzaamheden voor klager zou staken. Bij brief van 9 december 2002 heeft mr. X aan klager bericht: 'In aansluiting op uw telefoontje van 2 december jl. bericht ik u dat ik eerst uw betaling van mijn nota's wens te zien, alvorens er een afspraak voor een gesprek gemaakt kan worden.'
- c Na klager nog een keer te hebben aangemaand bij brief van 6 januari 2003, heeft mr. X klager tot betaling gedagvaard op 29 januari 2003. Bij vonnis van de Rechtbank Maastricht, sector kanton, van 26 februari 2003 is klager bij verstek veroordeeld tot betaling van 2.532 euro met rente, 379,80 euro met rente, en de proceskosten van 455,20 euro. Het vonnis is op 11 maart 2003 aan klager betekend met bevel tot betaling.
- d Vervolgens is op 9 april 2003 door de deurwaarder ten verzoeken van mr. X executoriaal beslag gelegd op de voormalige echtelijke woning ('huis, tuin en erf') van klager en zijn ex-echtgenote.
- e Bij brief van 5 april 2004 heeft mr.

Y voornoemd aan het kantoor van de deurwaarder bericht dat klager zich tot hem had gewend en hij heeft namens zijn cliënt een directe betaling van 3.000 euro en betaling van het resterende bedrag in drie termijnen aangeboden. Mr. X is door de deurwaarder niet van deze brief op de hoogte gesteld. De deurwaarder heeft bij e-mailbericht van 15 september 2006 aan mr. X toegelicht dat de brief van 5 april 2004 hem in eerste instantie niet heeft bereikt, maar dat hij deze brief op 19 april 2004 van de notaris doorgfaxt had gekregen. De notaris had de brief ontvangen van klager, die bij hem op kantoor was geweest en tegen wie de notaris had gezegd dat er geen regeling meer mogelijk was en dat alles betaald moest worden.

- f Op 6 april 2004 is door de deurwaarder voor de vordering van mr. X op klager executoriaal beslag gelegd op een aan het woonhuis grenzende, aan klager en zijn ex-echtgenote toebehorende tuin van bijna 400 m². Deze laatste grond had de bestemming bouwgrond. Het beslag is bij exploitatie van 15 april 2004 aan klager overbetekend.

Bij brief van 19 september 2005 aan mr. X heeft de deurwaarder ten aanzien van dit laatste beslag toegelicht dat hij dat gelegd heeft op aanwijzing en advies van de notaris, aangezien de tuin volgens de notaris een economische eenheid met de woning vormde, de hypotheek op beide percelen was gevestigd en de woning zonder tuin waarschijnlijk te weinig zou opbrengen. De deurwaarder schrijft voorts dat de vordering van mr. X inmiddels beliep 4.652,30 euro en de kosten van de notaris meer dan 6.000 euro.

- g Een notaris heeft aan klager bij brief van 11 maart 2004 bericht dat hem als notaris is verzocht de openbare verkoop voor te bereiden. Aan klager werd in deze brief nog een laatste kans gegeven om dit door betaling van een bedrag van 3.982,16 euro, op uiterlijk 17 maart 2004 bij de notaris, te voorkomen.
- h Op 25 mei 2004 heeft de veiling, in aanwezigheid van mr. X, plaatsgevonden en zijn het woonhuis en de aparte tuin voor in totaal 47.000 euro openbaar verkocht (en aangekocht door de buurman van klager).
- i Kort daarvoor had de notaris het concept van de notariële veilingakte aan mr. X gezonden. Daarin staat onder meer vermeld:
- dat ten verzoeken van mr. X openbaar verkocht zouden worden kadastrale percelen, groot een are vijftiennegentig centiare respectievelijk drie are drieënnegentig centiare;
 - dat ten verzoeken van mr. X door de deurwaarder niet alleen op 9 april 2003, maar ook op 6 april 2004 executoriaal beslag is gelegd, dat laatste beslag voor een hoofdsom van 50.000 euro;
 - dat op het woonhuis een eerste hypotheek rust ten behoeve van de bank van pro resto 27.488,65 euro, en dat de bank bij brief van 19 maart 2004 heeft laten weten af te zien van het recht om het executoriale derdenbeslag over te nemen.

Klacht

Voor zover in hoger beroep van belang luidt de klacht: mr. X is onnodig overgegaan tot executie van de woning van klager ver beneden de getaxeerde waarde.

Overwegingen van de raad

Mr. X had voor zijn werkzaamheden twee voorschotnota's aan klager gestuurd. Toen betaling daarvan uitbleef, heeft mr. X herhaaldelijk aanmaningen aan klager gestuurd, waarbij hij in zijn laatste aanmaning te kennen gaf tot een incassoprocedure over te gaan, indien

hij geen enkele betaling van klager zou ontvangen. Door klager werd hierop in het geheel niet gereageerd. De raad acht het begrijpelijk dat mr. X bij het uitblijven van enige reactie van klager tot dagvaarding van klager en als drukmiddel tot het leggen van beslag is overgegaan. Hierdoor handelde mr. X naar het oordeel van de raad niet tuchtrechtelijk verwijtbaar. De vraag die ter beoordeling aan de raad voorligt, is of mr. X tuchtrechtelijk verwijtbaar heeft gehandeld, door voor een relatief kleine vordering uiteindelijk de openbare verkoop van het woonhuis van klager door te zetten. De raad is van oordeel dat een behoorlijk handelend advocaat in beginsel niet overgaat tot het laten executeren van de woning van zijn – voormalig – cliënt, tenzij het om een dusdanig omvangrijke vordering gaat dat het executeren van een woning hier toe in verhouding staat en indien die advocaat zich ervan heeft vergewist dat zijn cliënt op geen enkele andere wijze verhaal biedt. Hiervan was in dezen geen sprake. De raad is van oordeel dat het in het openbaar laten veilen van een woonhuis voor een vordering van ongeveer 3.000 euro als disproportioneel dient te worden beschouwd. Gelet op de relatief geringe hoogte van de vordering van mr. X had het naar het oordeel van de raad op de weg van mr. X gelegen na te (laten) gaan op welke wijze klager verhaal zou kunnen bieden ter voldoening van zijn vordering. Door voor een relatief geringe vordering, zonder enig verder onderzoek te (laten) doen naar andere verhaalsmogelijkheden, over te gaan tot daadwerkelijke executie van de woning van klager heeft mr. X niet gehandeld zoals een behoorlijk advocaat betaamt. Dit klemt temeer nu mr. X op de hoogte was van het feit dat klager niet over voldoende liquide middelen beschikte om de declaraties te voldoen en met klager gesproken heeft over het aanvragen van een (voorwaardelijke) toevoeging. Indien mr. X een voorwaardelijke toevoeging had aangevraagd en verkregen, dan was klager in ieder geval voorlopig niet gehouden de declaraties te voldoen en had hij daartoe pas

gehouden kunnen worden na verkoop van het huis.

Op te leggen maatregel

De raad is van oordeel dat, alhoewel een advocaat recht heeft op betaling van zijn declaraties, hij met incassering hiervan rekening dient te houden met de belangen van zijn cliënt. Indien een cliënt bij de aanvang van een zaak te kennen geeft op dat moment niet tot betaling in staat te zijn, ligt het op de weg van die advocaat ofwel een (voorwaardelijke) toevoeging aan te vragen, of, indien hij van mening is dat zijn cliënt daarvoor niet in aanmerking komt, zich enigszins terughoudend op te stellen met het incasseren van zijn declaraties. Alhoewel de raad het in deze klachtzaak, gelet op de houding van klager, begrijpelijk acht dat mr. X klager heeft gedagvaard en tot beslaglegging is overgegaan, is de raad van oordeel dat mr. X te ver is gegaan door voor een relatief geringe vordering de openbare verkoop van de woning van klager, zonder onderzoek naar andere verhaalsmogelijkheden, door te zetten. Dit heeft voor klager grote financiële en emotionele gevolgen met zich meegebracht, die niet in verhouding staan tot het belang dat mr. X had bij betaling van zijn declaraties. De raad acht voormeld handelen van mr. X dusdanig tuchtrechtelijk verwijtbaar, dat de raad de maatregel van berisping passend en geboden acht.

Volgt

Gegrondbevinding van de klacht onder oplegging van de maatregel van berisping.

Overwegingen van het hof

De raad heeft met juistheid voorop gesteld dat een behoorlijk handelend advocaat in beginsel niet overgaat tot het laten executeren van de woning van zijn (voormalige) cliënt wegens het niet betalen van declaratie(s) van die advocaat, tenzij het om een dusdanig omvangrijke vordering gaat dat het executeren van een woning daartoe in verhouding staat en de advocaat alle mogelijkheden om zijn vordering op

andere wijze betaald te krijgen, heeft onderzocht en bevonden dat een andere wijze van verhaal niet mogelijk is.

Eveneens terecht heeft de raad overwogen dat mr. X geen verwijt treft dat hij klager, nadat op vele aanmaningen geen (bevredigende) reactie was verkregen, tot betaling heeft gedagvaard en vervolgens tot beslag op het woonhuis van klager (en zijn ex-echtgenote) is overgegaan.

Waar mr. X naar het oordeel van het hof wel een – ernstig – verwijt van moet worden gemaakt, is het feit dat hij het voor een vordering terzake onbetaalde declaraties, die na het verstekvonnis dat hij tegen klager had verkregen omstreeks 3.500 euro beliep, tot een veiling en openbare verkoop van de woning van klager heeft laten komen.

Mr. X hoefde zijn vordering zeker niet af te schrijven, maar heeft niet duidelijk kunnen maken waarom hij met de inning daarvan niet kon wachten tot klagers boedelscheiding rond was, waarna hij tegelijk met de uitkering aan de ex-echtgenote van klager of uit de verkoopsom van de woning had kunnen worden voldaan. Het beslag bood mr. X immers zekerheid voor de nakoming van zijn vordering (inclusief rente). Mr. X kan zich er niet op beroepen dat hij door de deurwaarder en de notaris niet of slecht op de hoogte is gehouden van het verloop van de executie van het vonnis. Mr. X is en blijft als opdrachtgever verantwoordelijk voor de wijze van tenuitvoerlegging van het vonnis en had zich *actief* op de hoogte moeten stellen van het verloop daarvan. Hij had de deurwaarder moeten en kunnen instrueren dat hij over alle ontwikkelingen ingelicht wilde worden. Dit geldt in hoge mate vanaf het moment dat mr. X ermee bekend was dat de gang naar een openbare veiling was ingezet; volgens mr. X was dat in maart 2004. Mr. X zou dan ook eerder op de hoogte zijn geweest van het tweede beslag van 6 april 2004 en had de situatie aan de hand daarop opnieuw kunnen en moeten beoordelen. Mr. X had, zodra hij had vernomen dat mr. Y de nieuwe

advocaat van klager was, zelf contact met mr. Y behoren op te nemen en kon er niet mee volstaan af te wachten of deze hem misschien zou benaderen. Mr. X zou dan tijdig op de hoogte zijn gekomen van de brief van mr. Y van 5 april 2004. Daarnaast had mr. X uit de hem vóór de veiling toegezonden concept-akte moeten en kunnen opmaken dat er meer aan de hand was dan aan hem was medegedeeld (met name het tweede beslag), hetgeen aanleiding voor hem had moeten zijn direct opheldering te vragen bij de deurwaarder en de notaris. De omstandigheid dat andere bij de veiling betrokkenen mr. X niet volledig en tijdig hebben ingelicht en dat hen zoals mr. X stelt ook een verwijt treft, discolpeert mr. X niet. Mr. X heeft gelijk waar hij stelt dat klager zelf zijn eigen zaak in hoge mate op zijn beloop heeft gelaten, maar ook dat ontheft mr. X niet van de verplichting om in dezen uiterst zorgvuldig te werk te gaan. Die zorgvuldigheid heeft mr. X niet in acht genomen, met grote gevolgen voor de persoonlijke levenssfeer van klager. Daarnaast heeft mr. X door de veiling onder deze omstandigheden doorgang te laten vinden, de mede-eigenaar van de woning (de ex-echtgenote van klager) benadeeld. Met dit alles wordt de eerste grief van mr. X verworpen. Het hof neemt verder in aanmerking dat mr. X er ter zitting geen blijk van heeft gegeven het onjuiste van zijn handelwijze in te zien. Integendeel, mr. X bleek (nog steeds) van mening dat anderen, in de eerste plaats klager zelf, fouten hebben gemaakt, maar dat hem niets mag worden verweten. Die houding geeft het hof niet het vertrouwen dat mr. X een volgende keer met meer zorgvuldigheid voor de belangen van zijn (ex-)cliënten zal optreden. Het is daarom dat het hof eenparig de maatregel van voorwaardelijke schorsing voor de duur van een maand, met een proeftijd van een jaar, passend acht. De tweede grief van mr. X faalt mitsdien.

Volgt

- vernietigt de beslissing van de raad

ten aanzien van de aan mr. X opgelegde maatregelen, en in zoverre opnieuw rechtdoende;

- legt aan mr. X op de maatregel van schorsing in de uitoefening van de praktijk voor de duur van een maand met bepaling dat deze maatregel niet zal worden ten uitvoer gelegd, tenzij de Raad van Discipline later anders mocht bepalen op grond dat mr. X zich binnen een jaar na deze uitspraak aan een in art. 46 Advocatenwet bedoelde gedraging heeft schuldig gemaakt.

Geldigheid van een bestaande praktijk

Raad van Discipline 's-Gravenhage, 9 oktober 2006, nummer 11421

(mrs. Geerdes, Brussaard, Kamminga, Meijer en Van der Wilk)

Er is geen sprake van tuchtrechtelijk verwijtbaar handelen indien een advocaat vasthoudt aan de geldigheid van een bestaande praktijk (het vorderen van nasalaris) wanneer jurisprudentie die dat uitsluit nog maar een kort tijdspane daarvoor gepubliceerd is (niet meer dan een maand).

- Advocatenwet art. 46 (3.3.4. Fouten; 3.3.7. Wat nooit geoorloofd is)
- Gedragsregels 1 en 30

De feiten

Mr. X heeft de wederpartij van klager bijgestaan in een kort geding. Klager heeft die procedure verloren. Klager werd in die procedure veroordeeld tot betaling van een bedrag van 815 euro en daarnaast tot betaling van een bedrag van 'salaris procureur en proceskosten ad 244 euro'.

Mr. X heeft de advocaat van klager verzocht te (doen) betalen 'binnen 14

dagen na heden proceskosten ad 1.060 euro, vermeerderd met de nakosten ad 131 euro’.

Bij brief van 23 september 2005 laat mr. X de advocaat van klager weten dat nog geen betaling is ontvangen en dat hij een deurwaarder opdracht geeft tot betekening en executie.

Op 17 oktober 2005 betaalt klager een bedrag van 1.060 euro aan mr. X.

Mr. X laat door een e-mail van 18 oktober 2005 aan klager weten dat de verschuldigde nakosten niet zijn betaald en dat hij alsnog tot betekening en executie van het vonnis overgaat indien niet binnen drie dagen wordt betaald.

In november 2005 heeft de deurwaarder het vonnis aan klager betekend en bevel tot betaling gedaan. Klager heeft alsnog de nakosten, vermeerderd met de kosten van betekening aan de deurwaarder voldaan.

Bij brief van 24 november 2005 heeft de advocaat van klager aan mr. X laten weten dat klager inderdaad de nakosten verschuldigd is.

De klacht

Klager stelt dat mr. X geen recht had om het nasalaris te vorderen, omdat daarvoor geen wettelijke basis bestaat. Door de invordering toch door te zet-

ten, is klager van mening dat mr. X niet heeft gehandeld zoals een zorgvuldig advocaat betaamt.

Verweer

Mr. X stelt dat hij op basis van het ‘liquidatietarief Rechtbank en Gerechtshoven’ aanspraak kon maken op het nasalaris. Mr. X stelt voorts dat zowel de advocaat van klager als de deurwaarder dit aan klager heeft laten weten. Het is dan ook naar de mening van mr. X aan klager zelf te wijten dat de kosten zijn verhoogd door betekening van het vonnis.

Voorts heeft mr. X ten aanzien van het arrest van het gerechtshof ’s-Hertogenbosch van 4 oktober 2005 (LJN AU5140) gesteld dat dit arrest pas eind oktober 2005 is gepubliceerd en van hem in november 2005 niet verwacht mocht worden dat hij in deze kwestie met deze uitspraak rekening zou houden.

Beoordeling van de klacht

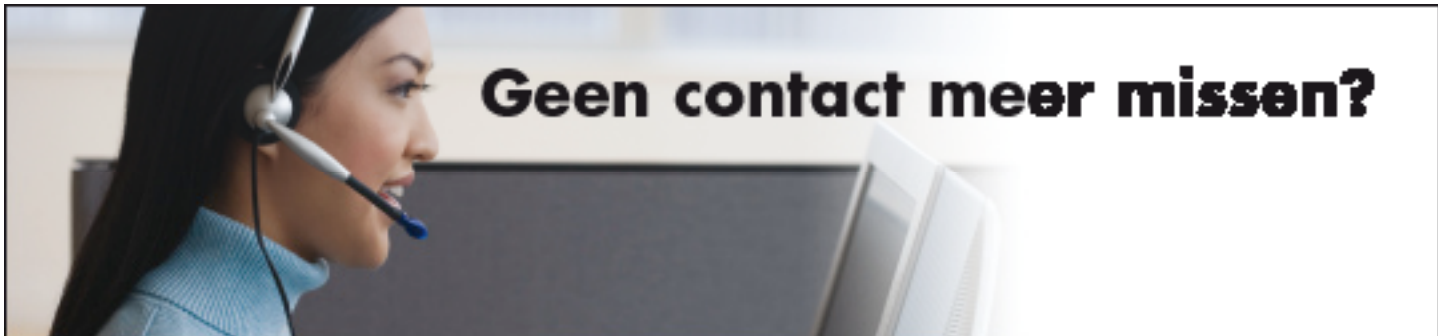
De raad stelt vast dat op basis van het arrest van het Hof ’s-Hertogenbosch van 4 oktober 2005 geen nakosten meer kunnen worden gevorderd, indien daartoe geen uitdrukkelijke titel bestaat. Tot dit arrest van het hof voornoemd

was het gebruikelijk het nasalaris, ook zonder dat daartoe een uitdrukkelijke titel bestond, te incasseren. Naar huidig inzicht is dit niet meer mogelijk. Een advocaat die nu nasalaris vordert zonder titel, zou tuchtrechtelijk verwijtbaar kunnen handelen.

De raad dient het handelen van mr. X te beoordelen naar het moment van dit handelen. Op basis daarvan komt de raad tot het oordeel dat er een redelijke termijn in acht dient te worden genomen om van de relevante jurisprudentie kennis te nemen en zonodig het handelen daaraan aan te passen. Hoe lang deze termijn is, laat de raad in het midden. Het arrest is op 28 oktober 2005 gepubliceerd. Het door klager gestelde verwijtbaar handelen van mr. X heeft plaatsgevonden in november 2005. Gelet op de korte tijdsperiode tussen de publicatie van het betreffende arrest en het handelen van mr. X is de raad van oordeel dat geen sprake is van tuchtrechtelijk verwijtbaar handelen aan de zijde van mr. X. De klacht is derhalve ongegrond.

Beslissing

De Raad van Discipline verklaart de klacht ongegrond.

Geen contact meer missen?

Het meeste contact met bijna iedere relatie verloopt via de telefoon. Toch heeft het opnemen van de telefoon niet altijd de hoogste prioriteit. Hoe vaak komt het niet voor dat bellers een volkomen bijgaan, in een wachlijn terecht komen of helemaal niet in woord worden gestemd? Call Care neemt nu de verantwoordelijkheid deze zorg uit uw handen en garandeert beschikbaarheid, verwerking en terugkoppeling van uw telefoonverkeer.

Nadat het opnemen van de telefoon kan Call Care uw afpakken met persoonlijke cliëntie oplossingen, urgente telefonische gelijkt doorverbinding (of een SMS verstuurt) en informatie verstrekken over uw dienstverlening. Call Care werkt al jaren met grote bekendheid voor veel advocatenkantoren. In deze jaren hebben de medewerkers van Call Care veel bronnen specifieke kennis verworven. Kennis als contracten, pleistera, pleistera, griffierlijke, contracten etc. zijn onderdeel van hun dagelijkse vocabulaire.

Kent u gelijknummer? Bel met 010280 33 33
of e-mail naar info@callcare.nl

Call Care

Uw assistent op afstand

www.callcare.nl www.bolleplus.nl

Per 2 januari 2008 start:

Delescen Advocaten

te Roermond

en vraagt:

(gewaardeerd) **ADVOCAAT - STAGIAIRE** en / of
ADVOCAAT - MEDEWERKER

Ons kantoor heeft bijzondere aandacht voor de rechtsgebieden letselschade, sociaal zekerheidsrecht en strafrecht.

Van de nieuwe collega wordt affiniteit met deze rechtsgebieden verwacht.

Een parttime-dienstverband behoort tot de mogelijkheden.

Indien voor 2 januari 2008 geen bericht is ontvangen van ons kantoor, kunt u ervan uitgezen dat de sollicitatie niet verder behandeld wordt.

Schriftelijke reactie binnen veertien dagen na verschijning van dit blad te richten aan:

Mr. R.A.J. Delescen, Postbus 236, 6040 AE Roermond.

VAN
BOOM

ADVOCATEN

Van Boom Advocaten is een jonge dynamische procesadvocaat gevestigd in Utrecht.

Wij zoeken voor snelle indiensttreding enthousiaste

ADVOCAAT-STAGIAIRE(S)

Bij voorkeur affiniteit met het strafrecht.

Graag zien wij uw sollicitatiebrief met curriculum vitae binnen twee weken na het verschijnen van deze advertentie tegemoet.

mr. R.D.A. van Boom
Nicolaas Beetsstraat 10
3511 HE Utrecht
Telefoon (030) 230 60 50

www.vanboomadvocaten.nl
rvanboom@vanboomadvocaten.nl

Gelukkig stelt geen enkele wet een grens aan uw betrokkenheid

Bierman Advocaten is met meer dan 20 advocaten de grootste juridische dienstverlener in het Rivierengebied. Ons servicegerichte kantoor werkt sectiegewijs en internationaal. Op vrijwel elk rechtsgebied is specialistische kennis aanwezig. Onze relaties weten ons steeds meer te vinden met de meest uiteenlopende verzoeken en vragen. Hierdoor hebben wij behoefte aan een fulltime

Medewerker/ Stagiaire m/v

voor de sectie ondernemingsrecht met aantoonbare
belangstelling voor de insolventiepraktijk

*'Analytisch, grondig, juridisch sterk.
Beschikt tot in de sinterstappen.'*

De baan

Deze uitdaging in enkele trefwoorden? Zeer gevarieerd, veelomvattend en uitdagend. U bent bezig met een van de juridische belangen van een inspirerende groep ondernemers, instellingen en particulieren.

De inhoud

Niet alleen jouw werk is veelzijdig, maar dit geldt ook voor de capaciteiten die jij voor deze job nodig hebt. Arcuut handel je uitdagende dossiers af. Tegelijkertijd is jouw betrokkenheid er één van de hoogste orde. Dit alles geeft jou volop kansen voor een brede praktijkopbouw met de mogelijkheid van specialisatie.

De bagage

De ideale kandidaat is sociaal vaardig, analytisch, gelegen, zeer grondig, juridisch sterk en een teamspeler die ook met zo goed zelfstandig werkt. Kortom, een doezaker die staat voor de cliënt en zijn zaak.

Het team

Je krijgt een warm en heetelijk welkom in onze organisatie. Collegialiteit en betrokkenheid voeren de boventoon in ons team.

Het aanbod

Er wacht je hier een uitdagende werkomgeving. En na werktijd zal het Rivierengebied je verbazen door haar natuur, culturele en sportieve uitdagingen en uitgaansmogelijkheden. Jouw arbeidsvoorwaarden? Bovengemiddeld, net als je pensioenvoorziening en uitzicht op een glanzende carrière.

Interesse?

Is dit de ideale uitdaging voor jou en voldoe je aan de eisen? Stuur dan binnen 10 dagen jouw brief met CV naar: Bierman Advocaten, t.a.v. mr. C.G. Klomp, Postbus 124, 4000 AC Tiel, Tel.: (0344) 677188, fax: (0344) 677190, e-mail: klomp@bierman.nl

Bierman Advocaten

MET RECHT EEN UITDAGING

Op zoek naar CAO-informatie? Stop met zoeken!

Uiterst gebruiksvriendelijk

Puntsgewijs én volledige teksten

Salaristabellen

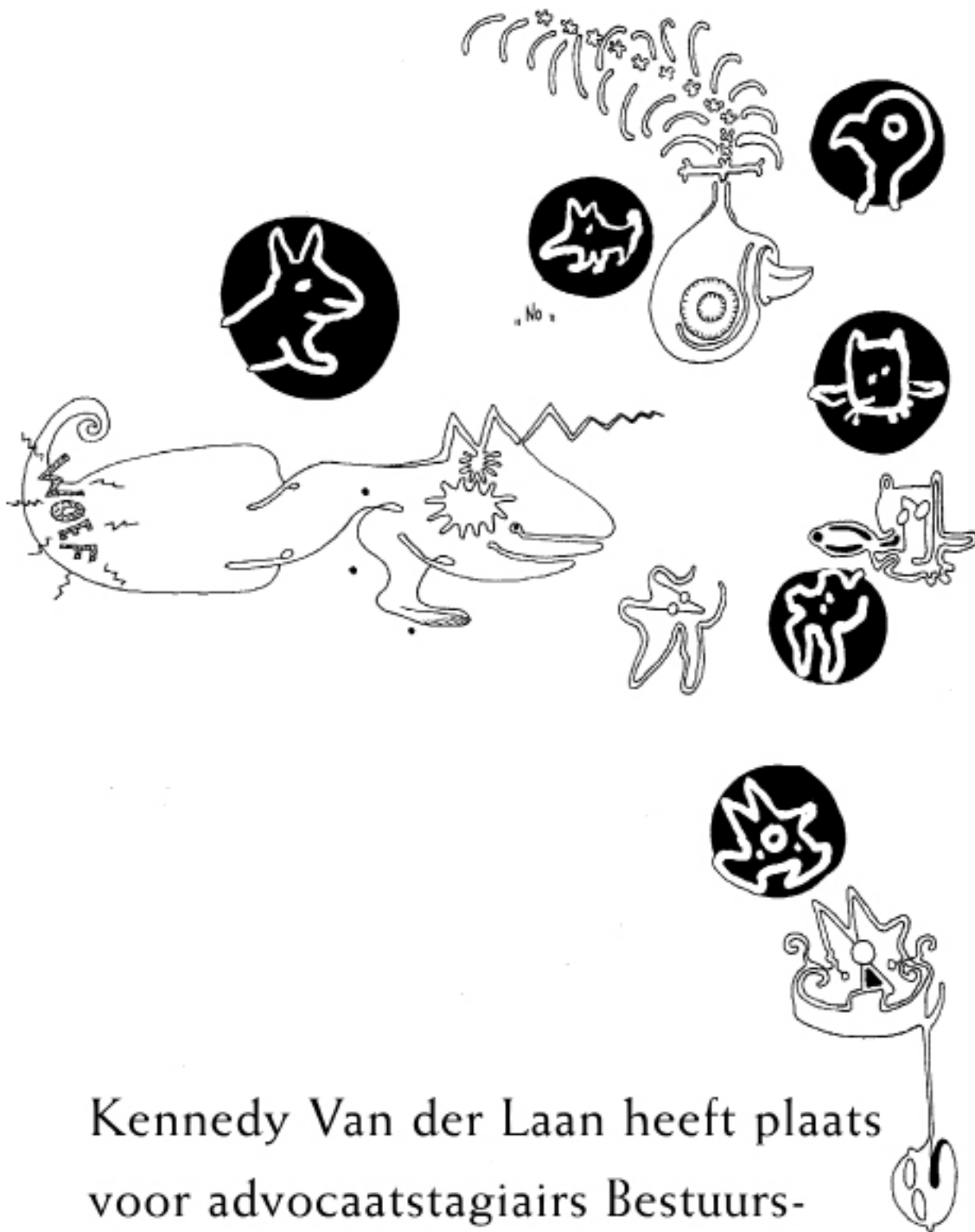
Meer dan 900 CAO's

Full tekst zoeken

Vergelijken

CAOresearch: bespaart tijd en geld!

Voor alle mogelijkheden ga naar www.caoresearch.nl/demo

Kennedy Van der Laan heeft plaats
voor advocaatstagiairs Bestuurs-
en omgevingsrecht.

www.kennedyvanderlaan.nl/vacatures

Kennedy Van der Laan, advocatuur en notariaat, Haarlemmerweg 333, 1051 LH Amsterdam

Tekening: Moritz Ebinger

Kenneth Smit zoekt aanvallende verdedigers

Als succesvol verdediger staat u in de rechtsaal uw maatje. Met uw vertrouwelijke techniek en fenomenale voorbeeldigheid neemt u elke succesvolle Nieuwcom kunst en u heen.

Kenneth Smit Training, de nieuwe opleidingspartner van De Nederlandse Orde van Advocaten, zoekt succesvolle verdedigers die vanuit een solide basisopleiding commercieel willen scoren.

Kenneth Smit Training is het grootste trainingsbureau in Nederland op het gebied van commerciële, communicatie- en managementtrainingen. Ons succesvol concept werkt al 20 jaar voor direct, zoekbaar resultaat.

Dit jaar is weinig stagiovereenkomsten behaald? Geen probleem! Schrijf nu in voor de training *Commerciële Vaardigheden voor de advocatuur* op 18 december in Eindhoven en neem nog dit jaar uw puntendictee bij de selectie van Kenneth Smit Training in Eindhoven 040 - 251 12 37.

Meer weten over onze succesworkshops voor aanvallende verdedigers? Kijk dan op www.kennethsmit.com.

KennethSmit
training
Meer rendement uit talent

Schrijf nu in voor de training *Commerciële Vaardigheden voor de advocatuur!*

ADVOCATENKANTOOR HIDDEMA

zoekt voor spoedige indiensttreding een

MEDEWERKER/GEVORDERDE STAGIAIRE

voor de strafpraktijk.

Sollicitaties te richten aan:

mr Th.U. Hiddema
Wilhelminasingel 109
6221 BH Maastricht

UNIT

unit-1 is een ontwerperscollectief
onze werkzaamheden:
grafisch & typografisch ontwerp_concept_dtp
multimedia & internet ontwerp

u kunt ons mailen voor een presentatie cd-rom
info@unit-1.nl www.unit-1.nl 070 388 35 61

Advocatenkantoor in Utrecht

zoekt

advocaat
die als zelfstandige samen met ervaren
collega goede rechtspraak vestent.

Telwoorden :
eigenzinnig, betrouwbaar, betrokken, zelfrijp, algemene praktijk,
jeugd, internet.

Het kantoor draait goed, beschikt over alle noodzakelijke
voorzieningen en is gevestigd in een prachtige wijk. In 2005
ligt hier je kans om voor je zelf te beginnen.

Schrijfelijke reacties naar Mr E.D.B. Groeneweg, Postbus 14082,
3528 SG Utrecht.

VAN MENS & WISSELINK ADVOCATEN · BELASTINGADVISEURS · NOTARIAAT

Van Mens & Wisselink is een dynamisch kantoor. De 80 juridische professionals, waarvan 25 partners, werken op onze vestigingen in Amsterdam, Utrecht, Rotterdam en Frankfurt. Onze cliënten zijn middelgrote en grote ondernemingen in binnen- en buitenland, non-profitorganisaties en vermogende particulieren.

WIJ ZIJN OP ZOEK NAAR:

Een beginnend advocaat-stagiaire voor onze sectie ondernemingsrecht te Amsterdam

Een beginnend advocaat-stagiaire voor onze sectie arbeidsrecht en pensioenrecht te Amsterdam

Een advocaat-stagiaire voor onze German Desk te Amsterdam

Een beginnend advocaat-stagiaire voor onze sectie aansprakelijkheid en verzekeringen te Rotterdam

Een advocaat-stagiaire voor onze sectie arbeidsrecht en pensioenrecht te Rotterdam

Een advocaat-medewerker voor onze sectie arbeidsrecht en pensioenrecht te Rotterdam

VEREISTEN Om te beginnen heb je de studie civiel recht met succes afgerond. Je spreekt en schrijft vloeiend Nederlands en Engels. Je bent analytisch en hebt oog voor de vraag van onze cliënten. Je toont initiatief, kunt zelfstandig opereren maar beschikt ook over de juiste teamspirit om met je collega's goede resultaten neer te zetten.

Voor onze vacature voor de German Desk wordt naast de hierboven genoemde criteria verwacht dat je het Duits beheerst op niveau van 'Muttersprache' en is kennis van het Duitse recht een pré.

DE VOORWAARDEN We bieden je een professionele werkomgeving, waarbij juridische kwaliteit, uitdaging en teamwork voorop staan. We geven je alle ruimte, opleiding en begeleiding die nodig zijn om je professionele ambities te realiseren. Vanzelfsprekend kun je bij ons rekenen op marktconforme arbeidsvoorwaarden en een goede werksfeer met veel leuke activiteiten.

INTERESSE? Je motivatiebrief, vergezeld van cv, cijferlijst en stagebeoordeling kan worden gericht aan de afdeling Hr, ter attentie van Judith Harleman (harleman@vmw.nl).

www.vmw.nl

AMSTERDAM

ROTTERDAM

UTRECHT

FRANKFURT

Tuin & Warnink

Advocaten en Procureurs

Tuin & Warnink Advocaten is een advocatenkantoor met vestigingen te Kampen en Dronten.

Op het kantoor te Kampen zijn vijf advocaten werkzaam, te Dronten twee.

Het kantoor richt zich op het MKB en heeft een uitgebreide insolventiepraktijk.

Ook worden particulieren bijgestaan.

In verband met het vertrek van een medewerker en uitbreiding van de werkzaamheden zoeken wij voor spoedige indiensttreding:

een MEDEWERKER (m/v)

en

een STAGIAIR(E)

Wij stellen kwaliteit voorop. Daarnaast hebben wij een praktische instelling. Wij zien dat ook graag bij de kandidaten.

Wij bieden gevarieerde werkzaamheden, met steeds groter wordende nadruk op de commerciële praktijk. Onze omgangsvormen binnen het advocatenteam en het secretariaat zijn informeel. Een nieuwe medewerk(st)er en/of stagiair(e) is van harte welkom.

Sollicitaties voorzien van een curriculum vitae kunt u binnen veertien dagen na plaatsing van deze advertentie richten aan: Tuin & Warnink Advocaten, Postbus 161, 8260 AD Kampen, ter attentie van mr D. Warnink. Bij hem kunt u ook, desgewenst, telefonische informatie opvragen (tel 038-3316777). U kunt ook de website bezoeken: www.twadvocaten.nl.

Plaats uw advertentie midden in uw doelgroep. Het Advocatenblad helpt u daarbij.

Elke drie weken bereikt u met een personeelsadvertentie in het Advocatenblad alle geïnteresseerde juridisch actieve juristen.

Desgewenst helpen wij u met het opstellen van de tekst voor uw personeelsadvertentie, die professioneel vorm wordt gegeven in uw eigen huisstijl, met uw eigen logo!

Meer informatie?

Wilt u meer informatie, bel dan Cock Brouwer, tel. 0172 - 23 44 60, fax 0172 - 23 30 17, die u graag vrijblijvend informeert over alle mogelijkheden.

brouwer's direct marketing

U zoekt:

- advocaten
- medewerkers
- stagiaires
- (bedrijfs)juristen
- belastingdeskundigen
- leden rechterlijke macht

"Als juridisch adviseur ben ik primair bezig met kwaliteit en risicomanagement."

Vanuit de gedachte 'werk boven uitkering' stimuleert UWV deelname aan het arbeidproces. In werken mogelijk, dan verstrekt UWV tijdelijk inkomen in het kader van wettelijke regelingen als WIA, WAO en WVA. UWV werkt daarbij nauw samen met ketenpartners, CNV en gemeenten. UWV stelt de klant centraal. Daarom beovert het nu een klantgerichte organisatie die klaar is voor de toekomst. Bij UWV werken circa 22000 medewerkers in een professionele, snel veranderende organisatie. Kennenutwikkeling en zelfontplooiing van medewerkers spelen daarbij een cruciale rol.

De afdeling Juridische Zaken is onderdeel van het directoraat Bestuurszaken; de directeur Bestuurszaken is de secretaris van de Raad van Bestuur van UWV. De expertise van Juridische Zaken bestaat de wet SUPA en het gebruikelijke bedrijfjuridische domein, met een accent op contractenrecht, arbeidsovereenkomstrecht en het terrein van privacybescherming en gegevensbeheer. De opdracht van de afdeling is om de kwaliteit van het juridisch handelen van de organisatie te bevorderen, enerzijds door de ontwikkeling en implementatie van juridische kwaliteitszorg en Risicomanagement; anderzijds met inhoudelijke adviezen aan de Raad van Bestuur en de verschillende bedrijfsonderdelen. Daarbij streven wij steeds naar deregulering.

► Juridisch Adviseur(s)

Functie

Je maakt deel uit van een team van ondernemende juridisch adviseurs die voortdurend mogelijkheden zoeken om de juridische risico's van de organisatie structureel te onderkennen en te beheersen. Daarbij staat het belang van de in- en externe klant steeds voorop. Je werkt nauw samen met de professionals van de andere afdelingen van het directoraat Bestuurszaken en je verzorgt zoveel mogelijk de gezamenlijke meerwaarde van dit teamwerk. Eventueel kan de functie ook op junior- of medianiveau worden ingevuld, maar in alle gevallen bestaat de intentie door te groeien naar het niveau van senior juridisch adviseur. Voor advocaten bestaat de mogelijkheid de functie als advocaat in dienstbetrekking te vervullen.

Profiel

Als afgestudeerd jurist heb je ervaring met de bedrijfjuridische aspecten op de werkvelden van de afdeling. Je bent bereid om je kennis te verdiepen en te verbreden; zeker op het terrein van het arbeidsovereenkomstrecht is op dit moment versterking gewenst. Met goed sociaal-politiek verhoudingen boek je zakelijke resultaten in een bestuurlijke omgeving. Analytische en communicatieve vaardigheden combineren je met een ondernemende instelling. Je bent een teamspeler die complexe materie snel overziet en realistische conclusies trekt.

Omgeving

UWV biedt een prima pakket arbeidsvoorwaarden, waaronder ruimte voor een goede balans tussen werk en privé, en een omgeving waarin je veiligheidszorg en persoonlijk kunt groeien. Kijk voor uitgebreide arbeidsvoorwaarden op www.uwv.nl. Je werkt vanuit het hoofdkantoor in Amsterdam, direct naast het NS-station Sloterdijk.

Informatie en sollicitatie

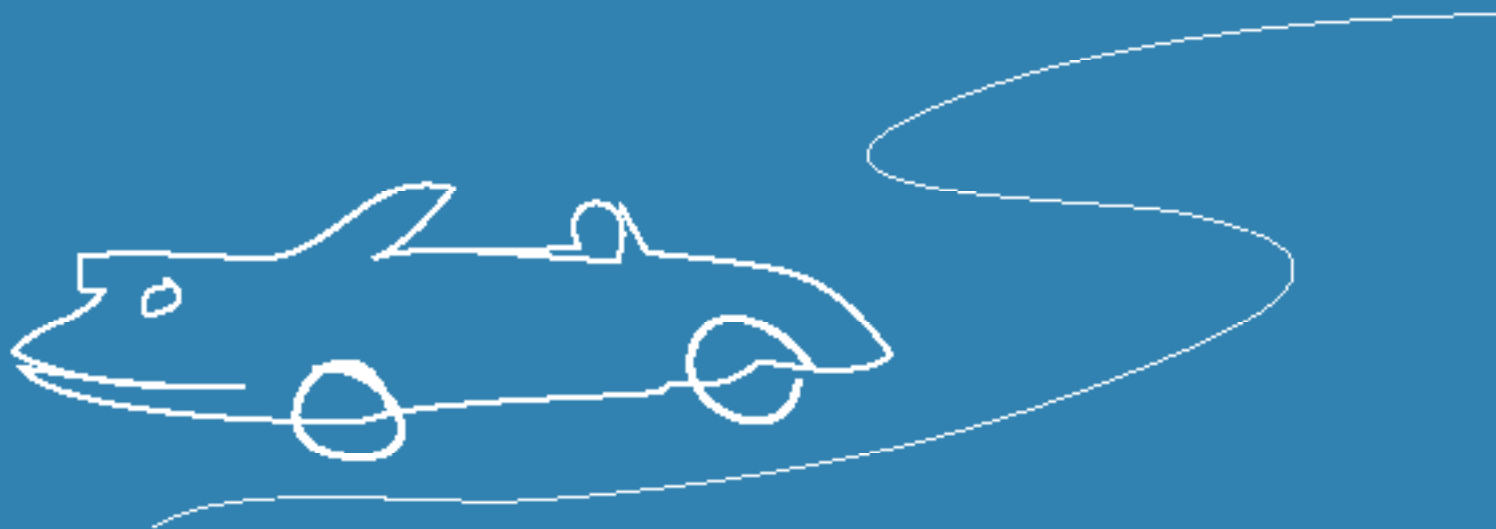
Voor meer informatie neem je contact op met mr. G.B. Stuurmond, hoofd Juridische Zaken, (020) 657 27 62 of g.b.stuurmond@uwv.nl. Wil je solliciteren, stuur dan je motivatie met curriculum vitae binnen twee weken naar hrm делеgroep@uwv.nl.

VOOR DE WERKGEVER EN TIJDLIJK BEDIENDE

ElsevierJuridisch.nl heeft voor u gespot:

Onvergetelijk classic carrijden

ElsevierJuridisch
nieuws **lifestyle** opinie

De Haan Advocaten & Notarissen is een innovatief, dynamisch en snel groeiend kantoor. Vandaag wegen succes oefenen we de commerciële praktijk uit. De Haan Advocaten & Notarissen behoort inmiddels tot de top 25 en omringt in 2007 de gouden sandloper als snelst groeiend kantoor van Nederland. De Haan Advocaten & Notarissen is voor de verrijping Almere op zoek naar een:

Advocaat medewerker Civiel Recht

Wij verwachten gedrevenheid, teamspirit en betrokkenheid bij het kantoor. We hebben de ervaring van een professionele organisatie en er is ruimte voor informeel en persoonlijk contact met collega's. Om je optimaal te ontploegen bieden wij een goede werk-privé balans, uitstekende arbeidsvoorwaarden en een cultuur waarin veel ruimte is voor eigen initiatief.

Meer informatie?

Wil je meer informatie bezoek dan onze website www.dehaaninfo.nl of neem contact op met Anthony Terug, sectievoorzitter civiel recht Almere: 036- 54 60-040, of met Eveline Kuiper, personeelsinfectiearts: 036- 57 57 426. Je sollicitatie kan je per e-mail versturen naar: vacatures@dehaaninfo.nl

DE KONINGH ADVOCATEN

De Koningh Advocaten is gespecialiseerd in ondernemings- en arbeidrecht en verleent bijstand aan particulieren en ondernemingen. Het kantoor (momenteel 4 advocaten) bestaat 5 jaar en is gevestigd in Maarssen (ten noorden van Utrecht), vlakbij het station en tegenover het winkelcentrum Bisonspoor.

Op dit moment bestaat een vacature voor een

ADVOCAAT-MEDEWERKER m/v (FULLTIME - 40u per week)

die in staat is om particulieren en ondernemingen te adviseren en zondig bij te staan in procedures en bereid is om daarnaast de praktijk verder uit te bouwen.

Profiel:

- afgeronde stage advocatuur of minimaal 4 jaar werkervaring bij b.v. een rechtsbijstandsverzekeraar of vakbond of als bedrijfsjurist
- relevante ervaring in het arbeidrecht en/of handels- en verbintenissenrecht
- accuraat, stressbestendig en gevoel voor humor
- sociaal vaardig en klantgericht zonder juridische bla-bla
- ondernemend, bereidheid tot ondersteuning acquisitie en marketing

Wij bieden u een uitdagende functie met veel ruimte voor zelfstandigheid en initiatief, een prettige, ongedwongen en collegiale werksfeer met aandacht voor de balans tussen werk en privé. Toetreding tot de maatschap is op termijn - bij gebleken geschiktheid - mogelijk.

Uw schriftelijke sollicitatie met curriculum vitae kunt u, binnen 14 dagen, richten aan:
De Koningh Advocaten, t.a.v. dhr. mr. Ph.A. de Koningh, Postbus 1005, 3800 BA Maarssen.
Telefonische informatie is te verkrijgen op 0346-550270 (Ph.A. de Koningh).

www.dekoningh-advocaten.nl / www.ondernemersadvocaat.nl / www.ontlagadvocaat.nl

LEIDSEGRACHT 3 ADVOCATEN

Leidsegracht 3 Advocaten is een nichekantoor, dat zich richt op de handelspraktijk en de culturele sector. Vanuit het hart van Amsterdam wordt de praktijk gevoerd, met bijzondere aandacht voor het intellectuele eigendomsrecht, het ondernemingsrecht, het arbeidsrecht en de algemene civiele (proces)praktijk. Het kantoor bestaat thans uit acht advocaten, allen met een ruime ervaring zowel binnen de adviespraktijk als op procesniveau vlak.

In het kader van de uitbreiding van de praktijk zijn wij op zoek naar een:

GEVORDERDE STAGIAIRE / ADVOCAAT MEDEWERKER voor de arbeidsrechtpraktijk

Profiel:

- 2 tot 5 jaar ervaring;
- kennis en ervaring op het gebied van het arbeidsrecht;
- kennis en ervaring op het gebied van het civiele (proces)recht;
- goede beheersing van de Engelse taal.

Indien u geïnteresseerd bent verzeken wij u uw sollicitatie (incl. curriculum vitae, cijferlijst en eventueel uw stagebeoordeling) te zenden aan:

Leidsegracht 3 Advocaten
Mr. S. van Weegeningh
Leidsegracht 3
1017 NA Amsterdam
www.weegeningh@leidsegracht.org

www.leidsegracht.org

Ontslag is niet het einde maar een nieuw begin...

Je baan kwijtraken betekent vaak het begin van een zoektocht. Op deze dikwijls niet gemakkelijke tocht is Van Ede & Partners uw reisgenoot die u zorgvuldig ondersteunt, helpt en adviseert. De ervaring leert dat onze cliënten hierdoor hun échte bestemming weten te vinden. Ook al is de weg daarnaartoe vaak onvoorspelbaar. Aan Van Ede & Partners zijn ruim 110 consulenten en psychologen uit vele sectoren van het bedrijfsleven, overheden en vrije beroepen verbonden.

VAN EDE & PARTNERS
OUTPLACEMENT EN LOOPBAANBEGELEIDING

...bij een zorgvuldige begeleiding.

Tel: 070-351401 | www.vanede.nl

AMSTERDAM • ARNHEM • BREDA • DEN HAAG • EINDHOVEN • ENSCHEDE • GRONINGEN • MAASTRICHT • NIJMEGEN • ROTTERDAM • ZEIST • ZWOLLE

P A L T H E O B E R M A N

advocaten

Palthe Oberman Advocaten
Prins Hendriklaan 56
1075 BE Amsterdam
T 020 344 61 00
F 020 344 61 11
www.paltheoberman.nl

Palthe Oberman Advocaten, een commercieel kantoor gespecialiseerd in het arbeidsrecht, zoekt ter versterking van haar praktijk:

advocaat-medewerkers

- 3 tot 6 jaar ervaring in de arbeidsrechtpraktijk
- uitstekende beheersing van de engelse taal

know how medewerker

- jurist (e) met ervaring in het arbeidsrecht
- goede beheersing van de engelse taal
- beschikbaar voor 2-3 dagen per week

Voor sollicitaties en informatie: Mr. Gieneke van Wulfften Palthe; palthe@paltheoberman.nl

Duncan & Brandon

Advocaten

Gevestigd te St. Maarten, Saba en St. Eustatius heeft plaats voor:

Een advocaat m/v met minimaal 3 jaren ervaring

in haar dynamische praktijk met specialisaties op het gebied van arbeids-, bestuurs-, vroege delicten-, straf-, civiel- en telecomcommunicatie recht.

Schrijftelijke sollicitaties, vergezeld van kopieën der diploma's, oeffenlijsten, curriculum vitae en geldig identificatie bewijs, dienen gericht te worden aan:

Mr. P. Brandon
Postbus 542

C.A. Carnegiejohanstraat 46
Philipaburg, St. Maarten
Nederlands Antillen,

en wel voor 15 december 2007.
Antilliaanse postadres voorkeur.

Telefoon: 5995437466

Fax: 5995437468

E-mail: pbrandon@duncan-brandon.com

Van Helvoort Van de Meulengraaf advocatuur en notariaat

is een gecombineerd notaris- en advocatenkantoor, met name gericht op de zakelijke markt. Vanuit beide disciplines worden onze cliënten op maat geadviseerd en bijgestaan. Voor meer informatie nodigen wij u uit onze website te bezoeken www.vanhelvoort-advocatuur.nl.

In verband met onze groeiende praktijk zoeken wij ter uitbreiding van ons team:

ADVOCAAT-MEDEWERKERS EN/OF GEVORDERDE ADVOCAAT-STAGIAIRES

voor de algemene commerciële praktijk met afwisselend voor de rechtsgebieden arbeidsrecht en/of strafrecht.

Kandidaten worden uitgenodigd om binnen 14 dagen na verschijning van dit blad een sollicitatie met curriculum vitae te sturen aan:

Van Helvoort Van de Meulengraaf
t.a.v. mr R.G.J.M. Ouderdoek
Postbus 167, 5680 AD BEST
e-mail: rouderdoek@vanhelvoort-advocatuur.nl

VAN DIEPEN VAN DER KROEF

ADVOCATEN

Van Diepen Van der Kroef is het grootste onafhankelijke advocatenkantoor van Nederland. Op dit moment werken er meer dan 120 advocaten op 7 vestigingen in nabijgevoegde belangrijke steden van de Randstad. De advocaten adverteren en onderhouden met specialiseerde kennis en commercieel inzichtvolle ondernemingen en ondernemers. Persoonlijke betrokkenheid, integriteit en pragmatische benadering Van Diepen Van der Kroef. De communicatie met cliënten is open en direct.

Binnen de Amsterdamse vestiging werken ca. 50 advocaten. Cliënten zijn (inter)nationale ondernemingen. Voorzeggende groei van de praktijk heeft Van Diepen Van der Kroef begin 2007 ook het naastgelegen pand aan het Dijkzwaaiplantsoen betrokken. Om op kwalitatieve wijze de uitbreiding van kantoor vorm te zetten, kunnen wij graag in contact met:

Legal People

EXECUTIVE SEARCH CONSULTANCY

Legal People beschikt over een jarenlang voorwaartse functie en vervult diverse strategische juridische functies op interim basis

Legal People richt zich op hoogwaardige functies voor (inter) nationale bedrijfsjuristen, advocaten, fiscalisten en (bankkantoor) medewerkers.

Wij zijn veel meer dan 75 jaar specialiste

- met onze specialiseerde werkwijze vinden wij voor elke functie de beste kandidaat
- wij bieden directe dienstverlening en voortdurend advies naar individuele behoeftes
- de belangrijkste procedure en wettelijke aspecten worden binnen 6 weken na aanvraag van de opdrachtgever of kandidaat
- meer dan 95% van de opdrachten wordt succesvol vervuld.

Bosweg 100/101
1054 EZ Amsterdam
020 672 55 22

World Trade Center
Postbus 30182
3001 DD Amsterdam
010 485 13 30

Advocaat-medewerkers

met ondernemingszin en lef Amsterdam

U heeft een op de ondernemer gerichte praktijk, bijvoorbeeld binnen rechtsgebieden als ondernemingsrecht, vennootschapsrecht, mededingingsrecht, transportrecht of wetgeving. U heeft niet alleen de ambitie om als advocaat in ontwikkeling te blijven, maar ook om bij te dragen aan de winst van klanten. Als advocaat staat u dicht bij de ondernemers die worden gedieneerd. Van u wordt daarom ook verwacht dat u zelf als ondernemer kunt denken en handelen.

Het profiel

- advocaat met minimaal 5 jaar werkervaring en zeer goede kennis van zijn vak
- het vermogen om cliënten te werven en te binden
- inzicht in ondernemerschap, hem en wil met cliënten meedenken buiten het pure juridische
- heeft plezier in het werk en in samenwerking met collega's

De positie

- een onafhankelijk advocatenkantoor met een succesvolle strategie
- een kantoor waar een advocaat ook voor zijn ondernemende kwaliteiten waardering ontvangt
- een groeiende vestiging met een professioneel, enthousiast team
- een prachtige kantoorlocatie in Oud-Zuid
- persoonlijke ontwikkeling binnen een inspirerende en stimulerende omgeving

Uw reactie

Indien u geïnteresseerd bent in deze positie, mailen wij u met contact op te nemen met mr. J.M. (Marckus) Maas. U kunt hem bellen (020 - 672 55 22), mailen (j.maas@legalpeople.nl) of schrijven (Legal People, Bosweg 100/101, 1054 EZ Amsterdam).

www.legalpeople.nl

Procureur, niet verplicht wel zo zeker

De verplichte procureurstelling wordt afgeschaft. Straafdatum 1 september 2008.

Daarna is de keuze aan u. Zelf doen, of kiest u voor zeker?

Lidbesteden kan ook na 1 september 2008 aan elk van de 19 leden van de Procureurskring. Zij gaan op de vertrouwde, deskundige wijze door met het leveren van procureursdiensten. De 19 kantoren bieden de waarborg van voortzetting van procureursdiensten in alle arrondissementen. Dan weet u zeker dat uw instructies en strikken op tijd, op de juiste plaats terecht komen.

Voor informatie: www.procureurskring.nl

procureurs
kr1n9

Heb jij je kruiwagen al gevonden?

Je bent jurist en hebt passie voor je vak. Hoewel je huidige functie leuk is, vraag je jezelf met regelmaat af of je wel op de juiste weg bent. Brengt deze baan je bijvoorkeur dichterbij je uiteindelijke ambitie? Of moet je misschien andere stappen nemen om je doel te bereiken? Een gericht carrièrepad heeft immers alles te maken met planning, duidelijke doelen en bewuste keuzes. En dat is soms best lastig. Want je vak goed uitvoeren is één ding, succesvol richting geven aan je carrière een vak apart!

Wij Brunel Legal kennen de juridische markt en weten we waar de kansen liggen. We hebben overal contacten, van middelgrote bedrijven tot multinationals, van advocatuur tot non-profit organisaties. Hierdoor weten we wat er speelt en waar we de meeste uitdagende projecten en interessantste opdrachten voor jou kunnen vinden. Gebruik ons als gerust om binnen te komen bij de organisatie van jouw keuze. Dat is ons vak en daar zijn we goed in. Wij geven je graag een stevig zetje in de juiste richting, zodat jij tijd overhoudt om te doen waar je goed in bent, uitblinken in jouw vak.

Dus... ook behoefte aan een goede kruiwagen? Stuur ons dan je CV via werk@brunel-legal.nl of bel ons op 020 - 302 15 54. Dan maken we snel een afspraak voor een nadere kennismaking!

www.brunel-legal.nl

brunellegal

Carrièrepad voor juristen